הלכה · משנה תורה · מפרשים · קרית ספר · ספר טהרה

קרית ספר על משנה תורה, הלכות טומאת צרעת

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קרית ספר על משנה תורה, הלכות טומאת צרעת

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קרית-ספר-על-משנה-תורה-הלכות-טומאת-צרעת/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 6
הלכה א 6
הלכה ג 7
הלכה ד 8
הלכה ו 9
הלכה ז 9
הלכה ט 10
הלכה י 10
הלכה יא 11
פרק ב 11
הלכה א 11
הלכה ג 12
הלכה ד 12
הלכה ו 12
הלכה ח 13
הלכה ט 13
פרק ג 14
הלכה א 14
הלכה ג 14
הלכה ד 14
הלכה ה 15
הלכה ח 15
פרק ד 16
הלכה א 16
הלכה ג 16
הלכה ה 17
הלכה ז 18
הלכה ח 18
הלכה י 18
הלכה יא 19
פרק ה 19
הלכה א 19
הלכה ב 20
הלכה ג 20
הלכה ה 21
הלכה ו 21
הלכה ז 22
הלכה ח 22
הלכה י 23
הלכה יא 23
פרק ו 23
הלכה א 23
הלכה ב 24
הלכה ג 24
הלכה ד 25
הלכה ה 25
הלכה ז 26
פרק ז 26
הלכה א 26
הלכה ב 27
הלכה ג 27
הלכה ה 30
הלכה ז 32
פרק ח 32
הלכה א 32
הלכה ב 33
הלכה ד 34
הלכה ה 34
הלכה ו 35
הלכה ז 36
הלכה ט 37
הלכה י 37

הלכה יא 37
הלכה יב 38
הלכה יג 38
הלכה יד 38
פרק ט 38
הלכה א 38
הלכה ב 39
הלכה ג 39
הלכה ד 39
הלכה ה 40
הלכה ו 40
הלכה ז 40
הלכה ט 41
הלכה י 41
הלכה יא 41
הלכה יב 41
פרק י 42
הלכה א 42
הלכה ו 43
הלכה ז 44
הלכה ח 44
הלכה יא 45
פרק יא 46
הלכה א 46
הלכה ב 49
הלכה ד 50
הלכה ה 50
הלכה ו 51
הלכה ז 51
הלכה ח 52
הלכה ט 53
פרק יב 53
הלכה א 53
הלכה ב 55
הלכה ד 56
הלכה ה 56
הלכה ו 56
הלכה ח 57
הלכה ט 58
הלכה י 58
הלכה יג 59
פרק יג 59
הלכה א 59
הלכה ב 59
הלכה ג 60
הלכה ד 61
הלכה ו 61
הלכה ח 61
הלכה יא 62
הלכה יג 63
הלכה טו 63
פרק יד 64
הלכה א 64
הלכה ב 64
הלכה ד 65
הלכה ו 65
הלכה ז 66
הלכה י 67
הלכה יא 67
הלכה יד 67
פרק טו 68
הלכה א 68
הלכה ב 68
הלכה ג 71

הלכה ד 72
הלכה ה 72
הלכה ו 72
הלכה ז 72
הלכה ח 73
פרק טז 73
הלכה א 73
הלכה ב 73
הלכה ד 74
הלכה ה 74
הלכה ט 75
הלכה י 75

פרק א

הלכה א

מצות קעד להורות בצרעת אדם כדינה הכתוב בתורה והוא כשילבין מקום מן העור מקרום ביצה ולמעלה דשאת ובהרת כתיבי בקרא וכתיב בהרת לבנה ושאת הוי דיהא ממנה דהוא גבוה ממנו מעט כדכתיב שאת מתוך שאינו לבן כמוהו וכתיב ספחת דרבי טפלה לשניהם והנך ד' מראות הן ביותר לבנות מכל דבר לבן וקרום ביצה דיהא מכל הד' ולהכי מה שהוא דיהא מקרום ביצה לא הוי נגע אלא בוהק כדקרי לה קרא וכדאמר' פרק קמא דשבועות עלה דמתניתין דהתם ודריש מסכת נגעים דתנן מראות נגעים שתים שהן ארבע בהרת עזה כשלג שניה לה כסיד ההיכל שאת כצמר לבן שניה לה כקרום ביצה כחכמים דרבי מאיר ודרשינן בפרק קמא דשבועות אין ספחת אלא טפלה וכן הוא אומר ספחני נא אל אחד הכהונות וכתיב לשאת ולספחת ולבהרת הטיל הכתוב ספחת בין שאת לבהרת לומר לך כשם שיש טפלה לשאת כך יש טפלה לבהרת ומנא לן דבהרת עזה דכתיב אם בהרת לבנה היא היא לבנה ואין אחרת לבנה והא דכתיב הנותן שלג כצמר אורחיה דקרא למתלי שאינו מצוי במצוי וסדר לבנותם שלג צמר סיד קרום ואין דרך נגע לבא אלא בד' מראות הללו ואין מראות אחרות בנתים אלא דבשלג יש שלגים שזה לבן מזה וכולן מראה שלג וכן בשאר המראות ושתים הלבנות לשתי האבות שלג לבהרת דכתיב לבנה היא ואין למעלה ממנה כדדרשינן בת"כ וכמה תהא לבנניתיה כשלג כדכתיב והנה מרים מצורעת כשלג יכול כל מראה השלג יהו טמאים ושאר כל המראות יהו טהורים תלמוד לומר בהק הוא הבוהק טהור למעלה הימנו טמא מכאן אמרו מראות נגעים ב' שהם ארבע וכו' וצמר לבן של אחר שלג יהבינן לה לשאת דכתיב בה נמי שאת לבנה והשנים שאחריהן שהן תולדות נותנין הלבנה לאב הלבן דהיינו סיד לשלג והגבוה לאב גבוה דהיינו קרום ביצה לצמר לבן ותניא בת"כ בהרת לבנה אין לי אלא בהרת לבנה מנין לרבות השאת תלמוד לומר למטה שאת לבנה מנין לרבות שאר המראות ת"ל אם בהרת יכול כשם שהיא שלישית לכתוב כך תהא שלישית למראות ת"ל לבנה היא ואין למעלה הימנה כשלג כדכתיב והנה מרים מצורעת כשלג וגו' ומפני שאין לבן יותר ממנה נקראת בהרת מלשון בהיר הוא בשחקים ותניא נמי התם שאת זו השאת בהרת זו בהרת ספחת שני לבהרת ומראה הנגע עמוק שני לשאת מה לשון שאת מגבהת כמראה הצל שגבוה ממראה החמה מה לשון עמוק עמוקה כמראה חמה שעמוקה ממראה הצל מה לשון ספחת טפלה כדכתיב ספחני וגו' ובתוס' תניא הטיל הכתוב ספחת בין שאת לבהרת לומר לך כשם שטפלה לזו כך טפלה לזו וכן אמרינן

נמי פ"ק דשבועות דמספחת הוא דדרשינן תולדה לבהרת ולשאת ובתורת כהנים מפיק לה לתולדה שאת ממראה הנגע עמוק כדתניא לעיל וכתב הר"ש דלרבי מאיר איצטריך לאשמועינן דתולדה דשאת עזה ועמוקה ממנה כמראה חמה עמוקה מן הצל ע"כ ואיפשר דאף לרבנן איצטריך לגלויי אספחת דקרא דהוי טפלה לבהרת ולשאת דאי לאו האי קרא לא הוה אמינא דאית טפלה אלא לבהרת שאין לבנה למעלה הימנה והשתא דגלי קרא דכתיב ומראה הנגע עמוק לרבות מראה רביעי דלכתוב קרא ונגע עמוק מאי ומראה הנגע עמוק לרבות מראה רביעי דתלת' מראות נגעים כתיבי שאת וספחת ובהרת וממרא' הנגע מרבה מראה רביעית דהויא לה ספחת לשאת וספחת לבהרת והוו להו ד' מראות נגעים שאת וספחת בהרת וספחת כך כתב ר' הלל בר מר' אליקים בנימי' ת"כ ודרשינן בת"כ נגע צרעת הוא למעוטי שאין לו מראה חמישי אף על גב דהוי לבן אינו טמא.

הלכה ג

ד' מראות אלו כולן מצטרפין בין להקל בין להחמיר בין בתחלה בין בסוף השבע' בין לאחר שנפטר המצורע או נחלט כדתנן במתניתין פרק קמא דנגעים ד' מראות נגעים הללו מצטרפין זה עם זה לפטור להחליט ולהסגיר וילפי' לה בת"כ מדכתיב שאת או ספחת או בהרת והיה ולא כתיב והיו מלמד שמצטרפין זה עם זה כלומר דכולהו איתנהו כחד לאיצטרופי דאי איכא מהני כולהו ארבע נגעים כגריס מצטרפין וחזקיה נפקא ליה בירושלמי בפ' ד' דשבועות מדכתיב לנגע צרעת ולא כתיב לנגעי צרעת מלמד שעשה כל הנגעים אחד לפטור ולהחליט ולהסגיר כדמפרש להו התם במתניתין וקרא דכתיב והיה משמע דכולהו כחד נינהו לכל מילי דהיינו לפטור להחליט ולהסגיר ומשום דכתיב שאת או ספחת או בהרת דמשמע דחלקן איצטריך והיה לומר דמצטרפין ויש מפרשים דלאו כל המראות מצטרפין דתולדה דהאי לא מצטרף בהדי תולדה דהאי דלא קאי והיה אלא אשאת ובהרת דכתיב בהדיא אבל הרב ז"ל סבירא ליה דכיון דתנן סתמא ארבע מראות אלו מצטרפין זה עם זה לפטור וכו' משמע דכולהו מצטרפי אהדדי וקרא דכתיב והיה אכולהו קאי ואיפשר נמי דלדעת הרב ז"ל נמי לא מצטרפי תולדות אהדדי כדמשמע בריש שבועות אבל תרתי תולדות בהדי תרתי אבות מצטרפי כולהו ארבע מראות לכגריס כדכתב הרב ז"ל דאגב אבות דמצטרפי להדדי ולתולדותיהן דהאי גריס מצטרפי כל תולדות לאב דלאו דידיה אבל נגע דאית ביה ג' מראות לא מצטרף תולדה לתולדה אחריתי וכיון דמצטרפי כולהו ארבע מראות למה מנאום חכמים ואמרו מראות נגעים שתים שהן ארבע שכל כהן שאינו מכיר המראות ושמותיהן כשמלמדין אותו ומודיעין אותו לא יראה הנגע כדתניא בתוספתא ללמדך שכל כהן שאינו בקי בהן ובשמותיהן

אינו רואה את הנגעים ופי' הר"ש דכשאין עם הכהן ישראל בקי קאמר דאם יש עמו בקי אומר לכהן אמור טמא והוא אומר כדאי' ריש ערכין ואפילו כהן שוטה כדאיתא בת"כ ומלשון הרב ז"ל שכתב כל כהן שאינו מכיר המראות ושמותיהן כשמלמדי' אותו ומודיעין אותו נראה דאפילו יש עמו בקי שמלמדו בעת ראיית הנגע צריך הוא להכיר המראות ושמותן והיינו כשאין הכהן רוצה לסמוך על דברי החכם שאומר לו אמור טמא או טהור אלא שרוצה לידע הוא אי זה נגע טמא ואי זה טהור לא בעי ליה כשידע האי נגע אי הוא טהור או טמא אלא צריך שיהיה בקי בכולן אבל אם סומך על דברי החכם שאומר לו אמור טמא והוא אומר טמא לא בעי ידיעה כלל דהא אפי' שוטה מרבינן בת"כ כדאמרי' והא דאמרי' רפ"ק דערכין והוא דמסברו ליה וסבר היינו כשאינו רוצה לסמוך על הבקי אלא שרוצה לסמוך על עצמו כדאמר' וכמו שכתב ג"כ הרב ז"ל פ"ט והא דבעי' שיהיה הישראל המלמד או הכהן בקי בכל המראות ובשמותיהן נפקא לן בתוספתא מדכתיב זאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק ולצרעת הבגד ולשאת ולספחת ולבהרת דמשמע דתורה אחת נינהו וצריך שיהא בקי בכולם.

הלכה ד

היה במראה הלובן מד' מראות נגעים אדמומית מעורבת גם זה נגע צרעת וכדילפינן בת"כ מדכתיב שאת לבנה מלמד שמטמא' חלקה בהרת לבנה אדמדמת מלמד שמטמ' בפתוך יכול שאת תטמא חלקה ובהרת בפתוך מנין ליתן את האמור בשאת בבהרת ואת האמור בבהרת בשאת ת"ל נגע צרעת הוא בפרשה ראשונה בבהרת וכתיב נמי צרעת הוא בפרשה שניה בשאת להקיש זו לזו וממילא דתולדותיהן כיוצא בהם. ומראה הפתוך בד' מראות כד' כוסות מלאות חלב ונתערב בא' ב' טיפי דם ובב' ד' ובג' ח' ובד' י"ו כדאיתא פרק קמא דשבועות משל דרבי עקיבא למה"ד לד' כוסות של חלב וכו' דאף על גב דאמרינן התם מראות נגעים דלא כרבי עקיבא דאמר זו למעלה מזו וזו למעלה מזו סבירא ליה לרב ז"ל דלרבי עקיבא מראות שלג סיד צמר קרום דתולדת בהרת לבנה משאת והיינו זו למעלה מזו דלא כתנא דמתניתין כדכתב הרב ז"ל עלה דמתניתין דארבע מראות אלו מצטרפין וכו' ולית הלכתא כרבי עקיבא בהא אלא שאת דהיינו צמר יותר לבן מסיד שהיא תולדת בהרת כחכמים אבל לכולי עלמא כולהו מצטרפי להדדי דאגב אבות דמצטרפי מצטרפי נמי תולדות לאבות דלאו דידהו כדפי' לעיל ובפתוך נקטי' כרבי עקיבא לגבי ר' ישמעאל דפליג עליה כדתנן רבי עקיבא אומר אדמדם שבזה ושבזה כיין המזוג במים אלא של שלג עזה ושל סיד דיהא הימנה וכמשל דרבי עקיבא לד' כוסות של חלב דאף על גב דלית הלכתא כוותיה בסדרא דמראות אפ"ה לסדרא דידן גוונא דפיתוך

הוי כרבי עקיבא אלא דקשיא לי דאסיק התם תלמודא לרבי עקיבא לא של סיד דיהא אלא של צמר דיהא משלג כדתני רבי נתן וצריך עיון לישב דעת הרב ז"ל. הפתוך שבבהרת הוא המראה הרביעי של י"ו טפות דסבירא ליה לרב ז"ל דכיון דבהרת עזה כשלג וכתיב בה אדמדם צריך (שני) טפות הרבה לשתהיה אדמדם כיון שהוא לבנה ביותר ושאת דאינה כל כך לבנה אינה צריכה כל כך טפות לשתהא אדמדמת וכן התולדות. כל המראות בין הלבן בין הפתוך מצטרפין ובמראה אחת הן דהא תנן ד' מראות אלו מצטרפין זה עם זה וכו' בתר מתניתין דפתוך משמע דפתוך ארבע מראות נמי מצטרפי דהא כתיב נמי והיה גבי קרא דבהרת לבנה אדמדמת דמשמע דמצטרפי כולהי פיתוכי דאדמדמת מדלא כתיב והיו ולא תימא פיתוכי לחודייהו מצטרפי וד' מראות לחודייהו דהא כתיב לבנה נמי בהאי קרא באדמדמת דמשמע דכולהו מצטרפי פתוך או חלק.

הלכה ו

כל מראה צרעת הוא עמוק משאר עור הבשר למראית העין כמראה חמה עמוקה מן הצל לא שהוא עמוק ממש אלא למראה כדכתיב ומראה הנגע עמוק וכו' כדתניא בת"כ ובריש שבועות דמשמע דבמראה העין לחוד הוא דעמוק כדכתיב ומראה עמוק לא עמוק ממש מדלא כתיב והוא עמוק דהוה משמע עמוק ממש ולא מראה עמוק וכיון דכתיב מראה עמוק משמע אפילו אינו עמוק ממש אלא במראה עמוק לחוד סגי אבל ודאי אי הוי עמוק נמי הוי נגע ולא אתי למעוטי קרא דכתיב ומראה עמוק אלא היכא דאינו מראה עמוק אלא שוה או עור שאר הבשר עמוק מן הנגע דהשתא לא איקרי נגע צרעת.

הלכה ז

[**שיעור**] כל נגעי צרעת אדם ובגדים כגריס מרובע כדי צמיחת שש שערות על שש שערות ופחות מזה בין ברוחב בין באורך אינו נגע כדתניא בת"כ ומחית בשר חי בשאת יכול כל שהוא ת"ל שער לבן ומחית בשר חי בשאת הקיש מחיה לשער לבן מה שיער לבן ב' שערות דשיער לשון רבים ומיעוט רבים שנים כדדרשינן נמי התם בת"כ אף מחיה מקום שתי שערות יכול לא תהא טמאה עד שיהא בה מחיה ושער לבן ת"ל צרעת נושנת היא בתר מחיה היא טמאה ואין צריכה דבר אחר לסעדה כלומר שיער לבן אלא בלא שיער לבן טמא משום מחיה א"כ למה נאמר שיער לבן ומחית לומר לך שלא תהא טמאה עד שתהא בה כדי לקבל שיער לבן ומחית דהיינו ד' שערות יכול שיער לבן מצד אחד ומחיה מצד אחר ת"ל מחית בשר חי בשאת שתהא מבוצרת לתוך השאת כלומר שתהא המחיה תוך השאת והשאת כמבצר סביב ולא שתהא בצד השאת הא כיצד מקום שתי שערות מימינה וכן משמאלה ומלמעלה ומלמטה דהוו להו ל"ו שערות דמחיה וב'

שערות הם ב' שערות על ב' שערות שהם ד' וכן מימינה ב' שערות על ב' שערות וכן משמאלה ומלמעלה ומלמטה שהם עשרים שערות כגון זה. וכי מרבעת לה ד' שערות לכל זוית הוו ל"ו שערות מרובעין ששה על ששה ומשום דילפינן מדכתיב בשאת דלהוו מבוצרות תוך השאת משמע שיעור ד' שערות תוך השאת כשיעו' מחי' ושיער לבן דהוו ב' שערות על ב' שערו' כדילפי' ולהכי בעינן ב' שערות על ב' שערות לד' צדדין ואכתי לא הוו מבוצרות מן הזויות וכתיב בשאת דמשמע דלהוו מבוצרות תוך השאת ממש ולהכי בעינן לה נמי מן הזויות והוו להו ל"ו שערות מרובעין כדאמ' ותניא בת"כ צרעת בנין אב לכל הצרעת שיהיו כגריס משום דלא ילפינן האי שיעורא אלא בשאת להכי סמך לה צרעת נושנת לרבות כל הצרעות להאי שיעורא דכולהו צרעות איקרו ודבתים נמי הוי שיעור גריס אלא כדילפינן מקיר קירות שני שיעורין ואף על גב דילפינן מקרא האי שיעורא הוי נמי בכלל שיעורין הלכה למשה מסיני דבציר מהאי שיעורא בין ברוחב בין באורך אפילו הוי טפי מל"ו שערות לא הוי נגע.

הלכה ט

כל מקום שנא' בהרת הוא הדין לשאר ד' מראות של לובן או של פתוך והוא שיהיה כגריס ועמוק כדאיתא לעיל דהא מצטרפי כולהו וכדילפינן לעיל בהרת עזה נראית בגרמני שהוא לבן ביותר כהה ובהרת שהיא כהה נראית בכושי עזה כדתנן במתניתין ריש פרק ב' ופליגי תנאי במתניתין ונקטינן כחכמים דאמרי זה וזה כבינוני דאף ע"ג דכתיב בעור בשרו של נראה אם גרמני או בינוני או כושי הא כתיב נמי קרא אחריני בעור הבשר משמע בשר דעלמא דהיינו בינוני והא דכתיב בעור בשרו דמשמע בשרו של נראה היינו ברוב בני אדם שהם בינונים.

הלכה י

ג' סימני טומא' הן בצרעת שיער לבן ומחיה ופסיון וכולהו כתיבי בהדיא בקראי דכתיב ושער בנגע הפך לבן וטמא אותו וגו' וכתיב והנה פשתה המספחת בעור וטמאו הכהן וכתיב ומחית בשר חי בשאת צרעת נושנת היא וגו' ואע"ג דמחיה כתיב בשאת ולא בבהרת הא ילפינן לעיל צרעת צרעת דכת' בתרוייהו ליתן את האמור בזה בזה ושער לבן או מחיה כשיראם הכהן יחליט הנגע כדכתיב בקרא וראה הכהן את הנגע בעור הבשר ושער בנגע הפך לבן וגו' וטמא אותו וגבי מחיה נמי כתיב וראה הכהן וגו' ומחית בשר חי בשאת צרעת נושנת היא וטמאו הכהן ואם לא היה בתחלת ראיית הכהן שיער לבן או מחיה צריך הסגר כדכתיב ואם בהרת לבנה וגו' ושערה לא הפך לבן והסגיר הכהן וגו' וגבי מחיה נמי כתיב צרעת נושנת וגו' לא יסגירנו כי טמא הוא הא אם אין בה מחיה

עתה יסגירנו ופסיון אינו מטמא בתחלה אם פשה קודם שיסגירנו דכתיב ואם פשה וגו' אחרי הראותו אל הכהן ואם אחר הסגר היה בה שיער לבן או מחיה או פסיון טמא דכתיב ואם בעיניו עמד הנגע בשיעורו ובמראיתו הא אם נהפך אפילו מראית השיער ללבן או מראית קצת הנגע למחיה טמא בין בהסגר ראשון בין בהסגר שני ואפילו לאחר הפיטור דכתיב במחיה וביום הראות בו בשר חי יטמא דמשמע דכל זמן שיראה בשר חי טמא ותנן פרק ג' דנגעים עור הבשר מטמא בשער לבן ומחיה בתחלה ובסוף שבוע ראשון ובסוף שני ולאחר הפיטור ופסיון בסוף שבוע ראשון ושני ולאחר הפיטור דכתיב בתר והסגיר ואם פשה תפשה וכתיב בהאי קרא אחרי הראותו אל הכהן ונראה שנית אל הכהן ר"ל אם נתחדש בנגע חידוש טומאה בין בשער ומחיה ובין בפסיון תראה שנית אל הכהן להחליטה ובת"כ מרבינן פריחה בכולו טהור כדכתיב כולו הפך לבן טהור הוא אף אם נולדו סימני טומאה לסוף שבוע ראשון ושני ולאחר הפיטור מדכתיב וטהר את הנגע טהור הוא לרבות את כולן משמע דאם לא פרחה בכולו טמא משום סימני טומאה שנולדו אחר שבוע ראשון ושני ולאחר הפיטור.

הלכה יא

בהרת שהיתה עזה כשלג ונעשה בהק כקרום ביצה או איפכא אינו סימן טהרה ולא סימן טומאה אלא אם כן נעשת כהה למטה מקרום ביצה כדתנן פרק ד' ובת"כ יליף לה מדכתיב והנה הנגע עמד בעיניו שאם העז וכהה או כהה והעז כאלו לא כהה דכל שהיא מד' מראות נגעים כעומד בעיניו חשיב דהא דכתיב בקרא דהסגר שני והנה כהה הנגע ולא פשה הנגע וטהרו הכהן שאם כהה מד' מראות אף על פי שפשה או נולד לה שיער לבן או מחיה טהור וכן אם לא כהה ולא פשה ולא נולד שיער ומחיה טהור אי נמי הא דנקט והנה כהה לאשמועינן דאפילו נשתנית הנגע משלג לסיד לא אמרינן נגע אחר הוא ויחזור ויסגירנו בתחלה אלא כעומד דמי ומטהרו:

פרק ב

הלכה א

שיער לבן אין פחות מב' שערות כדילפינן מדכתיב שיער לשון רבוי ואין פחות משנים וארכן כדי שיהיו ניטלות בזוג כרבי עקיבא פרק בא סימן והוי בכלל שיעורין הלכה למשה מסיני היתה אחת קצרה או שחורה או שהיה עיקרן אחת ונחלקו לב' מלמעלה או עיקרן משחיר וראשן מלבין טהור עד שיהו שניהם ארוכים כשיעור ולבנים כדכתיב שיער לבן ואם היה עקרן מלבין טמא כדתנן פ"ד וכדתניא בת"כ ושער בנגע הפך לבן

מכאן אמרו עיקרן מלבין וראשן משחיר טמא דמשמע דבסמוך לנגע יהא לבן דהיינו בעיקרו. וב' שערות לבנות אע"פ שיש שיער שחור ביניהם הוו סימן טומאה כדתנן פ"ד דשער לבן מטמא במכונס ובמפוזר במבוצר ושלא במבוצר דלא קפיד קרא בשיער אלא שיהיו ב' שערות לבנות בנגע באי זה מקום שיהיו דבמחיה הוא דבעינן מבוצר כדילפינן מדכתיב ומחית בשר חי בשאת וכדאמרינן לעיל אבל אם היו חוץ לנגע בצדה אפילו שהיו שוכבת על הנגע טמא דשער בנגע כתיב דמשמע תוך הנגע ולא חוצה לה ודרשינן בת"כ בנגע להביא את מה שבתוכו ושוכב חוצה לו פרט לשחוצה לו ושוכב בתוכה ושער שחור אינו ממעט את הנגע כדתנן התם מפני שאין בו ממש ותניא בת"כ ושער' לא הפך לבן והסגיר הא אם יש בה שער שחור אינו ממעט דמשמע אעפ"י שעדין שחור הוא יסגיר משמע דאינו ממעט.

הלכה ג

לובן הספחת מטמא בכל מראה כדתנן ומטמא בכל מראה לובן אפילו למטה מד' מראות כדתניא בת"כ ומראה הנגע עמוק ולא מראה שער לבן עמוק דלא כתיב בשער אלא לבן.

הלכה ד

אין שער לבן סימן טומאה עד שיהיה בגוף הבהרת אבל אם היתה שחין או מכוה או מחייתן או בוהק בתוך הבהרת ושתי שערות בתוכן אינו סימן טומאה ויסגיר דבעינן שער לבן בגוף הבהרת או השאת כדכתיב גבייהו ושער בנגע הפך לבן דאע"ג דשער לבן סימן טומאה נמי בשחין ומכוה לית בהאי שחין ומכוה שבתוך הבהרת שיעור. וכן אם הקיף שחין או מכוה או מחיתן או בוהק את ב' השערות שבבהרת אין סימן טומאה דבעינן שיהיו שתי שערות לבנות בגוף הבהרת מכל הצדדים. הלכו להן השחין והמכוה ומחיתן והבוהק שנסמכו לב' שערות או הקיפו אותן או חלקו ביניהם ונמצאו עכשיו ב' שערות בתוך הבהרת עצמו הרי זה מוחלט וכדתנן פרקא קמא דנגעים גבי כיצד להקל וכו'.

הלכה ו

אין שיער לבן סימן טומאה עד שתקדים הבהרת את שער הלבן ולא שקדם שער לבן כדתנן פ"ד ודרשינן בת"כ ושער בנגע הפך לבן ולא קודם מכאן אמרו אם בהרת קדמה לשער לבן טמא ואם בהפך טהור כלומר דאינו סימן טומאה ויסגיר. היתה בהרת ובה שער לבן והוחלט והלכה הבהרת ונשאר שער לבן וחזרה בהרת אחרת במקום הראשונה ושער הלבן בתוכה הרי זה נקרא שער פקודה שנחלקו בה בפ"ה עקביא בן מהללאל מטמא וחכמים מטהרים וטעמייהו כדתניא בת"כ והיא הפכה שער לבן שהפכתו היא ולא שהפכתן חברתה.

הלכה ח

בהרת כגריס ובה ב' שערות והוחלט והלך חצי גריס וחזר כחצי גריס במקום זה שהלך והשתי שערות במקומה בבהרת כגריס אינה סימן טומאה כדאמרי ליה חכמים לר' עקיבא בההיא מתניתין דשער פקודה אף דבריך אין מקיימין דהאי נמי טהור וטעמא כדלעיל בשער פקודה דבעינן היפוך. שתי שערות לבנות בבהרת אחת בהרת כחצי גריס ונולד בצדה בהרת כחצי גריס ובה שערה אחת הרי זו להסגיר כדתנן פ"ד דאכתי לא איתיליד ביה סימן טומאה בהרת כחצי גריס ובה שערה אחת ונולדה לה בהרת כחצי גריס ובה שערה אחת הרי זו להסגיר כדתנן נמי התם משום דאף על גב שקדמה הבהרת לשער האחרון כיון דלא קדמה את הראשון לא מהני לטמא דבעינן שתקדום הבהרת לב' השערות כדדרשינן בת"כ והיא הפכה שער לבן שהפכה כולה את כולו ולא שהפכה כולה את מקצתה דשער משמע כל השער הגורם לה טומאה ולא מקצת השער כדאמרינן התם מיעוט שער שתים. בהרת כחצי גריס ובה שערה אחת הרי זו להסגיר כדתנן נמי התם דאף על פי שחצי גריס הראשון קדם לב' שערות לא מהני עד שיקרום כגריס שלם לב' השערות כדאיתא לעיל מדכתיב והיא הפכה כולה ולא שהפכה מקצתה ולא זו אף זו קתני מתניתין כדפי' הר"ש ז"ל.

הלכה ט

בהרת כחצי גריס ואין בה כלום ונולדה לה כחצי גריס ושתי שערות הרי זו להחליט שהרי קדמה בהרת לב' שערות הלבנות דאפילו חצי הבהרת שנולד אח"כ קדם לשתי השערות. ספק שער לבן קדם ספק הבהרת קדמה טמא כרבנן דר' יהושע ספ"ד ומייתי לה בכמה דוכתי ונראה דסבר הרב ז"ל דהאי ספק קאי אהאי בבא דחצי גריס שנולד אח"כ וב' שערות דקסברי רבנן דכיון שבא חצי גריס ראשון קודם לשער סתמא דמילתא דכמו כן קדם חצי האחרון לב' השערות אבל גריס שלם הבא עם השערות ואין ידוע אי זה קדם מודי רבנן לר' יהושע דטהור דספק נגעים להקל מדפתח הכתוב תחלה בטהרה כדכתיב לטהרו או לטמאו כדדרשינן שלהי נזיר וכן פי' הר"ש ז"ל במתניתין ספ"ד והרב ז"ל כתב ויראה לי שטומאתו בספק דסבר דכיון דגריס שלם הבא עם שתי שערות ואין אנו יודעים אי זה קדם ספקו טהור אפילו לרבנן כדפרשינן א"כ אפילו קדם בודאי חצי הבהרת לב' השערות לא הוי טומאתו בודאי כיון שהוא ספק אם קדם חצי הבהרת האחרון אם לאו:

פרק ג

הלכה א

אין המחיה סימן טומאה עד שתהיה כעדשה מרובעת או יתר כדילפינן לעיל מדהקיש רחמנא מחיה לשער לבן כדכתי' שער לבן ומחית בשר חי בשאת דאע"ג דשיער לבן אינו אלא ב' שערות בשר חי הוי ב' שערות על ב' שערות דמקשי' מחיה לב' שערות באורך וברוח' דהויא מרובעת ובאמצע השאת או הבהרת כדילפי' מדכתיב בשאת מבוצרת לתוך השאת כדאמרינן לעיל ומפוזרת נמי אין מצטרף לכעדשה כדתנן התם פרק ד' דשער לבן מטמא במפוזר במבוצר ושלא במבוצר מה שאין כן במחיה דאינה מטמא אלא במכונס ובמבוצר. ומחיה מטמאה בכל מראה אדום או שחור או לבן מה שאין כן בשער לבן שמטמא בכל מראה לובן כדתנן פ"ד אפי' למטה מד' מראות כדתניא בת"כ ומראה הנגע עמוק ולא מראה שער לבן עמוק אבל מחיה לא הוזכר בה לובן.

הלכה ג

אין המחיה סימן טומאה עד שתהא בגופה של הבהרת לא בתוך השחין או המכוה או במחיתן או בבוהק שהן בתוך הבהרת וכן אם הקפו א' מאלו את המחיה או שנסמך א' מהן למחיה מצדה או חלקוה אינו סימן טומאה ויסגיר ואם הלכו להם ונמצאת המחיה בסוף שבוע ראשון או שני תוך הבהרת גופה יחליט ואם לאו יפטור כדמשמע במתניתין דכיצד להקל ולהחמיר בפרק קמא דאין מחיה מטמאה אלא בגוף הבהרת עצמה כדכתיב ומחית בשר חי בשאת דמשמע בגופה של שאת או של בהרת.

הלכה ד

המחיה סימן טומאה לעולם בין קדמה בהרת למחיה או איפכא וכדתנן פ"ד יש במחיה מה שאין בשער לבן שהיא מטמאה הפוכה ושלא הפוכה כלומר בין שבהרת קדמה לה או שקדמה היא את הבהרת כדדרשינן בת"כ מדכתיב גבי מחיה צרעת נושנת היא נושנת מלמד שמטמא שלא הפוכה שהיתה שם קודם הבהרת ולא תלמוד משער לבן שאינו מטמא אלא הפוך ומדכתיב היא מלמד שמטמאה נמי הפוכה דאף על גב דמדינא דשער לבן מטמא הפוך ואינו מטמא שלא הפוך הוה ילפינן למחיה דתטמא הפוכה משום דאיכא למיפרך מה לשיער לבן שכן מטמא מפוזר ושאינו מבוצר מה שאין כן במחיה משום הכי איצטריך היא ללמד שמטמא' נמי הפוכה זה שנאמר בתורה והיא הפכה שער לבן ומחית בשר חי בשאת אינו צריך לשניהן שער לבן ומחיה דהא כתיב לעיל

ושער בנגע הפך לבן וגו' צרעת הוא וא"כ מחיה נמי הוי סימן טומאה בפני עצמו ולא סמכם הכתוב אלא ליתן שיעור למחיה כדי לקבל שתי שערות מכל צד כדילפינן לעיל.

הלכה ה

בהרת כגריס מצומצם ובאמצעה מחיה כעדשה מצומצמת הרי זה מוחלט בסימן טומאה של מחיה נתמעטה הבהרת או המחיה טהור דבעינן גריס בבהרת וכעדשה במחיה וכדתנן ריש פרק ו' ואם רבתה המחיה שבתוך הבהרת טהור דכנסה הבהרת ובעינן סביב המחיה בהרת כעדשה מכל צד וליכא כיון דרבתה המחיה ולא היתה הבהרת אלא כגריס מצומצם והשתא בצר ליה שיעורה היתה המחיה פחותה מכעדשה ורבתה כעדשה הרי זה מוחלט דהא איכא בין הכל שיעור גריס נתמעטה המחיה דפשתה בהרת לתוכה הרי היא כמות שהיתה כחכמים דר' מאיר דלא חשבי לה פסיון דאין הבהרת פושה לתוכה כדמשמע פשטיה דקרא דפי' ולא פשה הנגע בעור דמשמע חוץ לנגע ולא בתוכה. בהרת יתרה מגריס ובה מחיה יתרה מכעדשה ורבו או שנתמעטו טמא כדתנן התם פ"ו רבי אומר אם נתמעטו טמאים ובלבד שלא יתמעטו מכשיעור ותהיה המחיה מבוצרת לתוך הבהרת ב' שערות מכל צד כדאמ' לעיל. בהרת כגריס ומחיה כעדשה או יתר מקיפה מבחוץ ושיעור בהרת שניה מקפת את המחיה הבהרת הפנימית להסגיר דאין בה סימן טומאה כיון דאין המחי' באמצעה והחיצונה להחליט דהא מחיה מבוצרת באמצעה כת"ק דר' יוסי פ' ששי דמכלתין ואם נתמעטה המחיה והלכה לה בין מצד פנים מהבהרת הפנימית בין מבחוץ הרי שתיהן כבהרת א' שאין בה סימן טומאה כרבי עקיבא דאמר בין כך ובין כך החיצונה טהורה דלא הוי פסיון מה שנכנסה הבהרת הפנימית או החיצונ' לתוך המחיה דאין הנגע עושה לתוכו כדילפינן לעיל וכיון דנעשה הכל נגע אחד מה שפשתה הבהרת הפנימית הוי נמי כפושה לתוכה.

הלכה ח

בהרת שהיתה בראש אבר מן האיברים שנמצא מקצת הבהרת שופע ויורד מכאן ומכאן אין המחיה שבתוכה סימן טומאה כדתנן פרק ששי כ"ד איברים אין מטמאין משום מחיה אצבעות ידים ורגלים וראשי אזנים וראש החוטם וראש העטרה ובאשה ראשי הדדין ג"כ ונקט מחיה ולא שער לבן ופסיון משום דראשי איברים אינו מקום שער ופסיון נמי לית בהו שיעורא לכגריס ופסיון א"נ איפשר דנקט מחיה לחודא דמינה סליק דבכולי האי פרקא לא איירי מתניתין במחיה דשער לבן ופסיון איירי בהו בפרקא קמאי משום דכתיב בקרא ברישא ובתר דפי' במתניתין דינא דכולהו תלתא סימני טומאה קתני איברים דלא מיטמאי בנגעים ומשום דנגע בלא סימן אחד מסימני טומאה לא הוי

טמא קתני כ"ד ראשי איברים אין מטמאין משום מחיה דסליק מינה כדפי' וטעמא דאין מטמאין ראשי איברים כדתניא בת"כ וראהו כולו כאחד שאם היה בראש חוטמו שופע אילך ואילך או בראש אצבעו כמו כן אינו טמא דבעינן שיראהו כולו כאחד וכשיש כגריס בראש החוטם יכול לראות כולו כאחד ואם היה מקומן יושב כגריס מטמאין כדתניא בתוספתא כיון דיכול לראות כולו כאחד:

פרק ד

הלכה א

הפסיון מטמא בכל שהו דלא הזכיר הכתוב שיעור בפסיון וקרא נמי כתיב עמד בעיניו לא פשה אפילו כל שהו ואם היה הפסיון מראה בוהק אינו פסיון עד שיהיה מראה מד' מראות הנגע כדתנן ריש פרק ד' דשער לבן מטמא בכל מראה לובן מה שאין כן בפסיון דבעיא מד' מראות וכדדרשינן בת"כ והנה פשתה המספחת בעור וטמאו הכהן צרעת הוא הרי זה בא ללמד על הפסיון שלא יטמא אלא בד' מראות שהאום שהוא תחלת הנגע מטמא דלהכי כתיב צרעת בתר דכתב וטמאו הכהן ללמד דבמראה הצרעת הוא דמטמא ולא למטה מד' מראות וכיון שהפסיון לבן כא' מד' מראות אף על גב דבהרת עזה כשלג והפסיון כסיד אפילו הכי הוי טמא דכתיב פשתה המספחת בעור ולא כתיב פשתה הבהרת ש"מ דאם נשתנו מראה הפסיון משלג לסיד דהוי ספחת אפ"ה הוי טמא מדשנה מבהרת דמשתעי בה לספחת כדאמרינן כן מצאתי בנימוקי ת"כ לר' הלל ז"ל. ואין הפסיון מטמא אלא חוץ לנגע כדאמרי' לעיל כדכתיב לא פשה הנגע בעור דמשמע חוץ לנגע. ואין הפסיון סימן טומאה אלא אחר הסגר לא בתחלה שאם ראהו פושה והולך לא יחליטנו אלא מסגירו דלא כתיב פסיון אלא בתר הסגר ראשון לשני ותניא בת"כ יכול יהא הפסיון מטמא בתחלה ת"ל אחרי הראותו אל הכהן יכול אם ראהו הכהן שהוא פושה והולך יזקק לו ת"ל לטהרתו אינו נזקק לו אלא בשעה שהוא רואה אותו אם לטומאה כגון בסוף הסגר הראשון שנקרא עליו שום טומאה אם לטהרה כגון בסוף הסגר שני שאין שבוע ראשון כשבוע שני דמה שמסגיר בסוף שבוע ראשון פוטר בסוף שבוע שני.

הלכה ג

אין הבהרת פושה לתוך השחין והמכוה ומחיתן ולא לראש וזקן ואף על פי שנקרחו כדתנן פרק ו' ואין הנגע פושה לתוכן דלא חשיבי כעור הבשר דראש וזקן עתידין לגדל שער ושחין ומכוה עדין לא עשו צלקת דלא נרפא ונשאר רושם כדכתיב ואם פשה תפשה המספחת בעור ולא באלו ואם היה הפסיון בבוהק הוי פסיון דהוי בעור הבשר ותניא

בת"כ היא פרט לשפשתה לבוהק דטמא. ושחין או מכוה או מחיתן או הבוהק שחולקין בין האום לפסיון אינו סימן טומאה כדתנן ספ"ק דהני חולקים בין האום לפסיון נמצא אחר הסגר הפסיון סמוך לאום הרי זה מוחלט.

הלכה ה

בהרת כגריס ופשתה כחצי גריס ועוד והלך מן האום כחצי גריס אף על פי שהנותר עתה הוא יותר מגריס טהור כחכמים דפליגי אר' עקיבא פ"ד דכיון דאזיל ליה חצי גריס מן האום ליכא מנגע חדש אלא חצי גריס ועוד. היתה כגריס ופשתה כגריס ועוד והלכה לה האום תראה בתחלה כחכמים נמי דפליגי אר' עקיבא וסברי כיון דאזל ליה (דאזיל ליה) קמא כוליה והאי נגע דקאי חדש הוא ותראה בתחלה ויסגיר דברישא אפילו איכא בין הכל יתר מגריס הוי טהור כיון דליכא מן החדש גריס כדי שיהא צריך הסגר ולא מן הישן אלא חצי גריס. היתה בו בהרת והסגירה והלכה וחזרה בהרת במקומה הרי היא כמות שהיתה כדתנן פרק ד' ולהכי יסגיר. נתמעטה בהסגר ופשתה כמו שהיתה או שפשתה ונתמעט הפשיון וחזרה כמו שהיתה כדתניא בתוספתא בהרת אחר הפיטור כנסה ופשתה או פשתה וכנסה נשתנית משלג לסיד וכו' הרי זו כמו שהיתה ונראה דלא הוה גריס בה הרב ז"ל לאחר הפיטור אלא סתמה כנסה ופשתה כלומר תוך ימי הסגר וקתני הרי זו כמות שהיתה דבסוף שבוע אחד יסגיר ובסוף שבוע שני יפטור דמתניתן דקתני כנסה ופשתה או שפשתה וכנסה ר' עקיבא מטמא וחכמים מטהרים הא מייתי לה הרב ז"ל בתר הכי דכתב בהרת שכנסה אחר הפיטור ופשתה לכמו' שהיה וכו' בהרת כגריס ונולד בפשיון שהוא כגריס גם כן מחיה או שער לבן והלכה לה האום תראה בתחלה כחכמים דפליגי אר' עקיבא דמטמא ואמר תראה בתחלה וכתב הר"ש ז"ל עלה דהך מתני' כשתראה בתחלה נמי יחליטנה הכהן מיד דמחיה ושער לבן מטמאין בתחלה ולא בעיא הסגר אלא עד שיטמאנו הכהן אין עליו תורת מוחלט וגם נפקא מינה לענין קרבן דבעי לאיתויי אכל חד וחד ולרבי עקיבא בנגע ראשון חשיב מתסי מהאי מייתי חד קרבן ע"כ. היתה בו בהרת כגריס והסגירו ובסוף שבוע הרי היא כסלע ספק שהיא היא ספק שאחרת בא תחתיה טמא כדתנן ריש פ"ה כל ספק נגעים טהור חוץ מזה דשער לבן ספק קדם לבהרת או בהרת קדם לו ועוד אחר ואי זהו בהרת כגריס ובסוף שבוע הרי הוא כסלע וכו' דספק שהיא היא וראויה להחליט דפשתה ספק אחרת באה תחתיה וראוי להסגיר דאין פשיון מטמא בתחלה והוי טמא לחומרא ומחליטו דכל ספק נגעים טהור ילפינן מדפתח הכתוב בטהרה תחלה כדכתיב לטהרו או לטמאו והני תרי ספקי חמירי

והוו כנזקק לטומאה דספקו טמא כדילפינן בת"כ מדכתיב וטהרו הכהן את הודאי הוא מטהר ואינו מטהר את הספק.

הלכה ז

בהרת כגריס וחוט יוצא ממנו אם יש בו רוחב שתי שערות זוקקת לשער לבן ולפסיון אבל לא למחיה כדתנן במתניתין פ"ד וטעמא דבמחיה בעיא מבוצר מה שאין כן בשער לבן כדילפינן לעיל ואפ"ה בעיא דלהוי כחוט רוחב ב' שערות ולהכי אי איכא בחוט שער לבן מחליטו או אם פשה אצל החוט בסוף שבוע נמי טמא אבל אם אין ברוחב החוט ב' שערות ואית ביה שער לבן לא מטמא דלא חשיב מן הנגע וכן אם פשה אצל החוט שאין ברוחבו ב' שערות בפסיון רחוק חשוב ובעינן כגריס כן כתב הר"ש ז"ל עלה דהך מתניתין ובת"כ יליף לה מדכתיב והנה אין בה שער לבן בה ולא בחוט היוצא ממנה יכול אף על פי שיש בו רוחב ב' שערות ת"ל והנה אין בבהרת שער לבן פי' מדכתיב בקרא אחרינא בבהרת ודרשינן עלה לרבות החוט שיש בו רוחב ב' שערות. היו שתי בהרות חוט רחב שתי שערות מצרפן כדתניא בתוספתא ליטמא בשער לבן ופסיון אבל לא למחיה עד שיהיה כחוט רוחב גריס ורבי אלעזר בן רבי שמעון פליג ואמר דכשם דאינו מצרפן למחיה כך אין מצרפן לשער לבן ופסיון. הסגיר שבוע ראשון ושני ולא נולד סימן טומאה ופטרו ואחר כך פשה הנגע כל שהו הרי זה מוחלט כדילפינן לעיל דפסיון מטמא לאחר הפיטור וכדתנן פרק קמא דג' סימני טומאה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני ולאחר הפיטור מוחלטין הנגע וכדילפינן לעיל פרק קמא.

הלכה ח

בהרת שטהרה מתוך הסגר או מתוך החלט שהלכו ממנה סימני טומאה אין מסגירין אותה לעולם כדתני' בתוספתא פרק ב' בהרת שטהרה מתוך החלט מחיה ושער לבן מתוך פסיון ומתוך הסגר אינה משמש את הסגר מעתה ופי' מתוך הסגר שעמדה בעיניו עד סוף שבוע שני ופטרו אין מסגירין בה לעולם ומתוך החלט כשנחלטה באחד מסימני טומאה והלכו ממנה. בהרת שכנסה לאחר הפיטור ופשתה לכמו שהיתה או שפשתה וחזרה הרי הוא בטהרתו כחכמים דפליגי אר' עקיבא ומטהרין דלא חשבי פסיון מה שפשה לאחר שנכנס כיון שלא פשה אלא כמו שהיה וכן פשה יותר ממה שהיה וחזר וכנס (הא) ליכא פסיון.

הלכה י

בהרת כגריס ובה מחיה כעדשה ושער לבן בתוך המחיה החליטו והלכה המחיה טמא מפני שער לבן וכן איפכא כת"ק דרבי שמעון פרק ד' וכן בשער לבן תוך הבהרת ולא תוך

המחיה הלך אחד מהן טמא מפני השני כדתנן נמי התם בפלוגתא דת"ק ורבי שמעון וטעמא דרבנן דאמרי טמא דאף על גב דכתיב ושערה לא הפך לבן דמשמע ולא שער מחיה רבנן סברי דכיון דכתיב נמי ושער בנגע הפך לבן נגע מכל מקום ומחיה נמי נגע הויא ובשער לבן תוך הבהרת נמי אף על גב דלית כגריס בבהרת אלא עם המחיה הוי שער לבן סימן טומאה בבהרת דמחיה נמי נגע הוי כדאמרינן ולא קרינא בה שערה ולא שער מקצתה דלא הוי כגריס בהדי מחיה כדאמר'.

הלכה יא

בהרת ובה מחיה ופסיון או שער לבן ופסיון הלך אחד מהם טמא מפני השני כדתנן נמי התם סתמא דמתניתין דכל חד לחודיה הוי סימן טומאה. החליטו בשער לבן והלך לו ובא שער לבן אחר או נולד לו מחיה או פסיון וכן המחיה או הפסיון שהלכו להם ובאו אחרים או שבאו אחת מב' סימנים האחרים הרי זה בטומאתו כמות שהיה כדתנן פ"ה ותניא בת"כ וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע נרפא שהלך לו נגעו נגע שהלך לו שער לבן דאיקרי נגע כדכתיב ושער בנגע הפך לבן הצרעת שהלכה לה מחיה דאיקרי צרעת כדכתיב ומחית בשר חי בשאת צרעת נושנת היא וגו' אין לי אלא כולן מנין אף מקצתן שלא נשאר אלא שער א' ומקצת שיעור המחיה שהיא כעדשה ת"ל מן הנגע כלומר מדכתיב והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע דהיינו מן הנגע ומדכתיב מן הצרוע יתירא דכיון דכתיב נרפא נגע הצרעת הוה משמע מן הצרוע וכתב מן הצרוע להביא את שפרחה בכולו נמי שיטעון צפרים כדאיתא התם. אחד שהוחלט בתחלה או בסוף שבוע אחד או שתים או אחר הפיטור טמא עד שלא ישאר אחד משלשה סימנים כדא' וכדתנן בהאי מתניתין דריש פרק חמישי דנגעים:

פרק ה

הלכה א

מכה מחמת האש שנכוה בגחלת או ברמץ או בברזל ואבן שלבנן באש נקרא מכוה ושלא מחמת האש או חולי כגרב ושחפת וקדחת שהשחיתו העור הרי זה נקרא שחין כדתנן ריש פ"ט וגבי מכוה כתיב מכות אש ותניא בת"כ אין לי אלא שנכוה באור נכוה בגחלת ברמץ בסיד רותח בגפסית רותח בחמי האור מנין ת"ל מכוה מכוה ריבה דכתיב מכות אש והיתה מחית המכוה ואמרינן פרק כיצד צולין דלגחלת של עץ לא איצטריך קרא אלא לגחלת של מתכת וגבי שחין נמי תניא התם אין לי אלא שחין שעלה מאליו דשחין לשון חמימות כמו שנה שחונה ותרגם יונתן חמותי ראיתי אור שחינית לקה בעץ

באבן בגפת בחמי טבריה וכל דבר שאינו מחמת האור מנין ת"ל שחין שחין ריבה דלהכי כתיב תרי זימני שחין שחין ונרפא והיה במקום השחין לרבות אפילו לקה בעץ וכו'.

הלכה ב

ליבן שפוד והכה בו אם היה ראשו מבורז הרי זה מכוה ואם היה ראשו חד הוי ספק מכוה או שחין כדתני' בפ"ק דחולין ליבן שפוד והכה בו נידון משום מכות אש ומוקמינן לה דברזיה מברז שלא הכהו בכח ואין כאן חבטא אלא הבל והוי מכוה אבל הכהו דאיכא חבטא מספקא לן אי חבטה קדים ואתי הבלא ומבטל לה והוה ליה מכוה או דילמא הבלא קדים ואתי חבטא ומבטל לה והוה ליה שחין ונפקא מינה דהוי חצי גריס ויצטרף לחצי גריס אחר של שחין אי הוי שחין או למכוה אי הוי מכוה דשחין ומכוה לא מצטרפי כדנילף לקמן לקה במי טבריה או בגפת וכיוצא בהן הרי זה שחין כדאמרינן לעיל משחין שחין כל מידי דלאו מחמת האור הוא כדתנן להו במתניתין פ"ט.

הלכה ג

השחין והמכוה כל זמן שהם מכות טריות נקראים מורדין ואינם מטמאים בנגעים כלל אם נולד במקומם אחד מד' מראות כדתנן פ"ט היו מורדין טהורים ותניא בת"כ שחין יכול מורד דקאי במרדו ולא נרפא ת"ל ונרפא יכול עד שנעשה צלקת דהיינו שנתרפא לגמרי ועשה רושם במקום השחין ת"ל שחין דאכתי אף על גב דנרפא אית ביה שחין הא כיצד נרפא ולא נרפא כשהוא אומר למטה צרבת השחין הוא עד שיקרום כקליפת השום וגבי מכוה נמי תניא מכות אש יכול מורדת ת"ל והיתה מחית המכוה יכול משתעשה צלקת ת"ל מכות אש הא כיצד חיתה ולא חיתה כשהוא אומר למטה צרבת המכוה היא עד שתקרום כקליפת השום דצרבת מתרגמינן רושם שיחנא והוא רושם החימום הניכר בבשר כמו ונצרבו בה כל פנים דאם נתרפא ריפוי גמור אף על פי שהמקום צלקת ואינו דומה לשער העור הרי הוא כעור לכל דבר ומתטמא בג' סימנים אם נולד בו אחת מד' מראות ויש בו הסגר שני שבועות אבל כשלא נתרפא ריפוי גמור דהיינו כשתקרום כקליפת השום דהוי צרבת בין בשחין בין במכוה ונולד בו בהרת אינו מיטמא אלא בשער לבן ובפסיון ואין כהן הסגיר אלא שבוע אחד כדתנן ריש פ"ט ותנן ספ"ו השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבא מלשון צרבת מיטמאן בנגעים וכו' ואין מיטמאן משום מחיה דמחיה בשר חי בעיא ואין זה בשר חי כיון דמקומו שחין ומכוה עד שיעשה מקומו צלקת שהוא קרום חזק ודרשי' בת"כ מדכתיב היא שבעה פעמים גבי מכוה דחד מינייהו לומר היא אינו מטמאה במחיה בתחלה ולא בסוף שבוע ולא לאחר הפיטור וכתיב צרעת צרעת שלשה פעמים וחד מיניהו ליתן את האמור בשחין במכוה ואת האמור במכוה דהיינו

שאין מטמא במחיה כדילפינן ממיעוטא דהיא הכי נמי השחין לא יטמא במחיה ושער לבן ופסיון כתיבי בהדיא בשחין ומכוה ולא כתיב בהו הסגר אלא שבעת ימים ולהכי לא מטמאו אלא בשבוע אחד.

הלכה ה

השחין והמכוה אין מצטרפין זה עם זה כדתנן פ"ט דחצי גריס שחין וחצי גריס מכוה שנולד בהן בהרת אין מצטרפין כדדרשינן בת"כ ובשר כי יהיה בו בעורו שחין ונרפא וכתיב או בשר כי יהיה בעורו מכות אש מלמד שאין השחין ומכוה מצטרפין זה עם זה דלכך חלקו הכתוב בשתי פרשיות ופי' משפט כל אחת בה ולא צירפה יחד שהרי משפטה שוה והיה לו לכתוב ובשר כי יהיה בו בעורו שחין או מכוה ואין פושין זה לזה ולא לעור הבשר דאין שחין ומכוה זה אצל זה ובאחד מהן בהרת כגריס והסגירה ובסוף שבוע פשתה לחברו או לעור הבשר אין מחליטו וכדתנן פ"ט ותניא בת"כ נגע צרעת היא בשחין פרחה ולא פרחה בעור הבשר יכול לא תפשה בעור הבשר אבל תפשה במכוה תלמוד לומר ואם תחתיה תעמוד הבהרת לא פשתה צרבת השחין היא למקום שתחתיה היא פושה ואינה פושה לא בעור הבשר ולא למכוה וכן מכוה נמי אינה פושה לשחין ולא לעור הבשר דכתיב צרעת צרעת ליתן את האמור בשחין במכוה כדאמר' לעיל ואין נגע עור הבשר פושה לתוכן כדתנן נמי פ"ט וכתיב גבי פסיון נגעים לא פשה הנגע בעור תפשה דמספחת בעור דמשמע דבעור פושה ולא בשחין ומכוה. היה בתוך כפו צרבת שחין כגריס ובה בהרת כגריס יסגיר כדתנן פ"ט ששאלו את ר' אליעזר ואמר להן לא שמעתי ולמד ר' יהודה בן בתירא לקיים דברי חכמים שיסגיר דשמא יוולד לו שאין אחר אצלו ויפשה לתוכו דאי לאו הכי אינו מטמא בפסיון לעור הבשר כדילפינן לעיל ושער נמי אי אפשר דאין כף היד מגדל שער ותניא בת"כ שחין אין לי אלא שחין שיש לו להיכן שיפשה שהוא יותר מהבהרת שעליו שהיא כגריס שאין לו להיכן שיפשה שאין השחין אלא כגריס מנין ת"ל כי יהיה בו אפילו בכולו אפילו שכסתה הבהרת כל השחין יסגיר דשמא יעלה שחין אצלה ויפשה לתוכו.

הלכה ו

שחין שנעשה מכוה בטלה את השחין ומכוה שנעשה שחין בטלה את המכוה אין ידוע אי זה מהם קדם אין בכך כלום ששניהם סימן אחד וטומאה אחת כדתניא בתוספתא דנגעים ספ"ג וטעמא שיבטל האחרון את הראשון דאזלינן בתר מאי דקמן השתא שחין או מכוה ונפקא מינה אם הוא שחין שבטל את המכוה שאינו מצטרף למכוה שנולדה אצלה אח"כ אבל כשאין ידוע אם שחין אם מכוה ונולד אצלה שחין או מכוה נראה

דמצטרף דודאי שחין ומכוה הוא דאין מצטרפין זה לזה או אפשר דאין מצטרף לה לא שחין ולא מכוה שחין דילמא מכוה הוא הראשון ומכוה דילמא שחין הוא והכי משמע לישנא דתוספתא דתני הרי הן לפניך ואין ידוע אם שחין אם מכוה טהור משמע דטהור מלהצטרף כמו שחין ומכוה הנולדים אצלם.

הלכה ז

הסגירו בבהרת שבשחין ובסוף השבוע נעשה עור הבשר שנעשה מקומו צלקת או הסגירו בצלקת שהוא בעור הבשר ונעשה מקומו שחין בסוף השבוע יראה בתחלה כדתניא בתוספתא פ"ג שאם היה בתחלה כגריס ועכשיו כסלע לא יחליט אלא יסגיר כאלו עכשיו רואה בתחלה ותני בת"כ והיה במקום השחין שאת לבנה שיקדים השחין לשאת ולא שתקדים השאת לשחין שאם היה בעור הבשר עד שלא נעשה שחין ונעשה שחין ר' אליעזר מטמא וחכמים מטהרים משום דלא קדם השחין ומטהרים היינו שיסגיר בתחלה כדתנא דתוס' דקתני יראה בתחלה ולא נקט מטהרים אלא משום ר' אליעזר בן יעקב דמטמא.

הלכה ח

מי שנשר כל שער ראשו מחמת חולי או מכה או שאכל או סך דברים המשירים את השער מן הקדקד ולמטה שופע לאחור נקרא קרח ומלפניו נקרא גבח כדתנן ס"פ עשירי דנגעים דכתיב ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא ואם מפאת פניו ימרט ראשו גבח הוא טהור הוא אין לי אלא פאת פניו מנין אף את הצדעין מכאן ומכאן תלמוד לומר אם מפאת פניו טהור הוא מטומאת נתקים שאין קרחת נידון בסימני ראש וזקן שהוא מקום שער וכדכתיב ואם מפאת פניו ימרט ראשו גבח הוא משמע רישיה דקרא דקרח הוא הוי מלאחוריו ותניא בת"כ יכול אפילו נמרט ראשו מחמת חולי יהא טמא ת"ל קרחת וגבחת מה קרחת שאינה ראויה לגדל שער אף גבחת אימא קרחת בידי שמים אף גבחת בידי שמים מנין אכל וסך ת"ל קרחת קרחת ריבה והרב ז"ל כתב מי שנשר שער ראשו בין מחמת חולי וכו' ואפשר לומר דמחמת חולי דממעט בת"כ היינו כשראוי לחזור ולגדל שער אחר כך כדקתני מה קרחת שאינה ראויה לגדל שער אבל אם הוא חולי שאין ראוי לגדל שער עד לאחר זמן הוי קרחת דומיא דמכה דקתני נמי מתניתין דכשאינה ראויה לגדל שער הויא קרחת. ומיטמא בשני סימנים במחיה ובפסיון ובשני שבועות כדתנן פרק עשירי וב' שבועות נפקא לן בת"כ מדכתיב בקרחת ובגבחת כמראה צרעת עור בשר מה עור בשר בשני שבועות אף כאן בשני שבועות ומטמא בד' מראות כנגע עור הבשר ופתוך מנין ת"ל נגע לבן אדמדם ומחיה ופסיון נפקא לן מדכתיב צרעת פורחת

היא בקרחתו וגו' צרעת מלמד שמטמאה במחיה דכתיב ומחית בשר חי בשאת צרעת נושנת היא וגו' פורחת מלמד שמטמאה בפסיון היא דאינה מטמאה בשער לבן והא דלא קאמר איפכא שיטמא בשער לבן ולא במחיה כשחין ומכוה דלא מטמאי במחיה משום דסתמה לא מגדל שער ומחיה מטמאה בתחלה ובסוף הסגר ואחר הפיטור ופסיון אחר הסגר ואחרי הפיטור כבהרת ושאת.

הלכה י

הקרחת והגבחת אין מצטרפות זו עם זו כדתנן התם וכן אין פושות זו לזו כדתנן נמי התם פרק עשירי ותניא בת"כ וכי יהיה בקרחת או בגבחת מלמד שאין הקרחת והגבחת מצטרפות זו עם זו דאו אתא לחלק יכול לא יצטרפו אבל יפשו ת"ל בקרחתו או בגבחתו ואין פושות לעור הבשר ולא בהרת של עור הבשר פושה לתוכן דהכי משמע פשטיה דקרא דכתיב וכי יהיה בקרחת או בגבחת נגע לבן אדמדם וגו' דמשמע דבעיא כל הנגע תוך הקרחת או הגבחת.

הלכה יא

הקרחת או הגבחת או הזקן שנקרח ונעשה בהם שחין או מכוה מטמאין כשחין ובמכוה שבעור הבשר כדתניא בתוספתא העלה שער ונקרח טמא משום קרחת נעשה שחין ומכוה טמא משום שחין או מכוה ואע"ג דאין מטמאין משום שער לבן בקרחת וגבחת אפ"ה אם יש בהן שחין או מכוה מטמאין כדינם בשער לבן ופסיון ומה שכתב הרב ז"ל אלא שאין מטמאין בשער לבן לא קאי אלא אקרחת וגבחת לחודא דלא עלה בהן שחין ומכוה אבל כשיש בהן שחין ומכוה מטמא בשער לבן כדאמ'. הראש והזקן קודם שיצמח בהן שער כגון קטן וכן הדלדולין הוו כעור הבשר כדתנן ספ"ו לטמא בג' סימנין וב' שבועות כיון שלא עלה בהם שער מעולם הוו כעור כדאמרינן וכן זקן האשה והסריס שלא העלו שער הוו כעור הבשר דלא מיקרי קרחת אלא כשהיה לו שער ונמרט כדכתיב ואיש כי ימרט ראשו וגו' ואם העלו שער הוו כזקן האיש:

פרק ו

הלכה א

אלו מקומות שאין מתטמאין בבהרת תוך העין והחוטם והאוזן והפה והקמטים ובית השחי ותחת השחי ותחת הדד וכף הרגל דכתיב לכל מראה עיני הכהן פרט להני דהוו בית הסתרים והצפורן שאינו עור וכתיב בעור בשרו הראש והזקן שיש בהן שער כדתניא בת"כ יכול תהא הבהרת מטמאה בראש ובזקן ת"ל נתק הוא צרעת הראש או הזקן הוא

ואין לראש ולזקן טומאה אלא טומאת נתקים בלבד והשחין והמכוה והקרח והמורדין דכתיב את כל עור הנגע עור הראוי לקבל הנגע פרט למורדין דאינם מטמאין בבהרת ושחין ומכוה נמי לא מטמאי אלא בשבוע אחד וב' סימנים כדאמרינן לעיל וכדתנן להו כולהו פרק ששי דנגעים ואודם השפתים נידון כבית הסתרים כדתניא בתוספתא דהא כשהפה סתום אינו נראה וכל הני אין מצטרפין נמי לנגע שבעור הבשר ולא הנגע פושה לתוכן ואין מטמאין משום מחיה ואין מעכבין את ההופך כולו לבן דאף על פי שלא הפך לבן אחד מאלו אינו מעכב כדתנן להו במתני' דאין מצטרפין דאין ראוין לנגע כדילפינן ואין הנגע פושה לתוכן דכיון דלא מיטמו באום לא מיטמו בפסיון ואין מיטמאין משום מחיה דאי איכא מחיה בחד מהני אצל הבהרת לא מטמא דבעינן מבוצר לתוך השאת כדכתיב ומחית בשר חי בשאת וכיון דהני לאו בני טמויי נינהו אין זה מבוצרת לתוך השאת או הבהרת שאצלן ואין מעכבין את ההופך כולו לבן כדתניא בת"כ וכסתה הצרעת את כל עור הנגע עור הראוי לקבל נגע מעכב פרט לאלו שאינם ראוים לקבל נגע.

הלכה ב

הראש והזקן שנשר כל שערן והשחין והמכוה שהעלו צרבת כדתנן בהאי מתניתין הרי אלו מיטמאין בנגעים בד' מראות דהוו בעור הבשר כדאיתא לעיל וכן הקמטין שנתפשטו תניא בתוספתא דהוי בעור הבשר לכל דבר ואין מצטרפין בנגעים ראש וזקן כשלא נקרחו לעור הבשר ולא עור הבשר לראש ולזקן ולא זה לזה דכתיב בראש או בזקן לחלק ביניהם שלא יצטרפו דראש וזקן נידונים בנתקין ועור הבשר בד' מראות ואין פושין זה לזה כיון שאינם שוין ואין מטמאין משום מחיה דנתקים מיטמין בשער צהוב ופסיון ושחין ומכוה בשער לבן ופסיון לחוד כדאמרינן לעיל אבל מעכבין את ההופך כולו לבן דכיון דראש וזקן ושחין ומכוה מיטמא בנגעים כל חד כדיניה מעכב את ההופך כולו לבן כדכתיב וכסתה הצרעת את כל עור הנגע עור הראוי לקבל הנגע והני ראויים לקבל נגע כל חד כדיני' כדאמ'.

הלכה ג

בהרת הסמוכה לראש וכו' בתוספתא פ' ב' תני רבי יוסי בר יהודה אומר היתה בהרת סמוכה לראש לעין לאוזן ולחוטם ולפה טהור שנאמר וראה הכהן את הנגע בעור הבשר שיהא כל חוצה לו עור הבשר וראוי לפסיון ואף על גב דראוי ליטמא בשער לבן ומחיה ופסיון נמי מצד האחר אפילו הכי כיון דאין ראוי לפסיון מצד הראש או האוזן נראה דהוי גזרת הכתוב שיהיה טהור.

הלכה ד

אלו בהרות טהורות ריש פ"ז תנן אלו בהרות טהורות מי שהיו בו קודם מתן תורה ודרשינן בת"כ מדכתיב כי יהי' דמשמע מן הדיבור ואילך בגוי ונתגייר בעובר ונולד בקמט ונתגלה בראש ובזקן כשהיה בהן שיער דאינו מטמא בבהרת ונקרחו אחר כך ונתגלה הבהרת בשחין ומכוה כשהן מורדין דאינם מטמאין בנגע ואחר כך נעשו צרבת דמטמאי כדין בהרת של שחין ומכוה הרי אלו טהורות כדתנן התם דבעינן שנולד הנגע משעה שראוי ליטמא בו ולא קודם כדכתיב כי יהיה דמשעה שיהיה בו ראוי ליטמא בבהרת וכן אם היתה הבהרת בראש ובזקן קודם שיעלו שער דהוו בעור הבשר ליטמא בנגעים והעלו שער דאינו ראוי ליטמא בבהרת והלך השער שראוי ליטמא וכן בשחין ובמכוה שהיה תחלה וסוף בטומאה ולא באמצע טהורין כדתניא בתוספתא דהואיל והיתה טהורה בנתים לא קריא ביה כי יהיה בעור בשרו דמשמע דמשעה שיהיה בו הנגע ועד סוף היה ראוי ליטמא. נשתנו מראיהן של בהרות טהורות כגון של גר אחר שנתגייר נשתנה מראית הבהרת שהעז או כהה יראה בתחלה כדתנן במתניתין פ"ז רבי עקיבא אומר בין להקל שכהה בין להחמיר שהעז תראה בתחלה דהשתא הויא בנגע אחר שנולד בו אחר שנתגייר או הקטן אחר שנולד וכן האחרות.

הלכה ה

כל ספק נגעים להקל חוץ משנים שכתבנו למעלה ספק שער קדם ובהרת כגריס ובסוף שבוע הרי היא כסלע ספק היא היא וראויה להחליט דפשתה ספק אחרת באה תחתיה וראוי להסגיר וכגון שהיה בה אי זה שינוי שהיה נראה שהיתה אחרת אפ"ה אזלינן לחומרא כיון שהיא במקומה אמרינן היא היא דאי לאו הכי כל פשתה כמה הוי ספק אי היא היא או אחרת באה תחתיה וקרא משמע דאם פשה לא מספקינן כלל אלא ודאי טמאה ושאר ספקות כגון שני אנשים בזה כגריס ובזה כסלע ואחר הסגר נמצא בשניהם כסלע ואין ידוע באי זה מהן פשתה ואפילו באיש אחד שהסגירו מתחלה בשני בהרות אחד כגריס ואחד כסלע ואחר הסגר היו שתיהן כסלע דודאי פשתה אחד מהן כיון דאינו ידוע אי זו היא טהור דלא כרבי עקיבא דקאמר באיש אחד טמא במתניתין פ"ה וטעמא דרבנן דגזרת הכתוב היא כדתניא בת"כ ואם פשה תפשה המספחת בעור וטמאו הכהן דמשמע טמאו לנגע הידוע לו את הודאי הוא מטמא ואינו מטמא את הספק ואף על גב דהאי קרא גבי פסיון כתיב הוא הדין בשער לבן דצריך לידע באי זה שער לבן הוא מחליטו כדאיתא לעיל. ואם אחר החלט שנזקק כבר לטומאה ספקו טמא כגון שהיו לו שערות שקדמו לבהרת ושערות שאחר הבהרת והלך אחד מהן ואין ידוע אי זה הלך אם

השיער שהוא סימן טומאה שהפכתו בהרת או השיער האחר שקדם לבהרת ומשנזקק לטומאה ספקו טמא כשנים שבאו אצל כהן בזה כגריס ובזה כסלע ובסוף הסגר בשניהם כסלע ועוד דטמאים שניהם ואם חזרו שניהם להיות כסלע שהלך הפסיון של אחד מהן ואינו ידוע אי זה הוא ספקו טמא כיון שנזקקו כבר לטומאה שבסוף שבוע נמצא כסלע ועוד בכל חד דהוה ליה פסיון בתרוייהו.

הלכה ז

מי שבא אצל כהן וראהו שצריך הסגר או שהוא פטור שלא היה לבן כקרום ביצה ועד שלא הסגירו או פטרו (העז) נולדו לו סימני טומאה שיער לבן או מחיה יחליט וכן אם היה לו סימני טומאה וקודם שאמר לו טמא אתה הלכו להן יסגיר אותו ואם היה בסוף שבוע שני או לאחר הפיטור יפטור אותו כדתנן פרק ז' דנגעים דכל זמן שלא הסגירו או פטרו או החליטו הוי כרואהו בתחלה ואמר מה שלפניו עתה החלט או הסגר או פיטור:

פרק ז

הלכה א

מי שהיתה בו בהרת והוחלט באחד מסימני טומאה ונהפך כולו לבן אפילו מקום המחיה אי הוה סימן טומאה שבו מחיה בין מתוך הסגר בין מתוך החלט הרי זה טהור ואם לאחר הפיטור שהוא טהור נהפך טמא וכדתנן ריש פרק ח' הפורח מן הטמא טהור ומן הטהור טמא וכתיב צרעת נושנת היא בעור בשרו וגו' כי טמא הוא ואם פרוח תפרח הצרעת בעור וגו' מראשו ועד רגליו וגו' וטהר את הנגע כולו הפך לבן טהור הוא דמשמע דאינו מטהר ההופך כולו לבן אלא מתוך טומאה ותניא בת"כ כולו הפך לבן טהור הוא מה תלמוד לומר שיכול אין לי פרחה אלא אחר החלט דבתר החלט משתעי קרא מנין נולדו לו מחיה ושער לבן בתחלה בסוף שבוע ראשון ושני לאחר הפיטור או פסיון בסוף שבוע ראשון ושני ולאחר הפיטור תלמוד לומר וטהר את הנגע טהור הוא לרבות את כולם יכול הפורח בתחלה יהא טהור תלמוד לומר דהיינו כשנטהר אחר הסגר ואחר כך פרחה צרעת בכולו והבא בתחלה כולו לבן יהא טהור תלמוד לומר הוא הוא הטהור ואין הבא כולו לבן בתחלה טהור אלא טמא דמתוך טומאה הוא דטהור הפורח כולו לבן כדא' ומתוך הסגר נמי הוי טהור דמוסגר טמא הוי דאין בין מוסגר למוחלט אלא פריעה ופרימה ותגלחת וצפורים.

הלכה ב

הבא בתחלה כולו לבן אם היתה מחיה או שער לבן מחליטין אותו מיד ואם לאו טעון הסגר שבוע אחד כדתנן התם לא נולד בו סימן טומאה טעון הסגר שבוע שני לא נולד בו טהור שדין בהרת זו הגדולה כדין הקטנה כדתנן פרק שמיני נולד לו שער לבן או מחיה טמא לא נולד טהור ותניא בת"כ באדם להביא את הבא כולו לבן שתהא המחיה מטמאתו דבמחיה משתעי קרא דכתיב בתריה ומחית בשר חי בשאת וגו' ואם פרוח תפרח וגו' שער ילפינן ממחיה כדאיתא לעיל ולא שנא בהרת גדולה מבהרת קטנה דמטמאה בסימנין כדאמרן והא דממעטינן מדכתיב הוא הבא בתחלה כולו לבן דאינו טהור אלא טמא היינו בסימני טומאה דומיא דהופך כולו לבן מתוך טומאה דהיינו בסימני טומאה שנחלט בהם דמתוך הסגר ולאחר הפיטור נמי אינו טהור ההופך כולו לבן אלא בנולדו סימני טומאה בתוך הסגר או לאחר הפיטור ואח"כ הפך כולו לבן ומדברי הרב ז"ל נראה דמתוך הסגר אפי' לא נראו בו סימני טומאה ופרחה בכולו הוי טהור דכיון דמצורע מוסגר הוי טמא במוחלט החליטו לבא כולו לבן בתחלה כשער לבן והשחיר או הקציר אפילו אחד מהן נסמך או הקיף השחין אפילו אחד מהן חלקן השחין או המכוה או מחייתן או הבוהק הרי זה טהור כדתנן במתני' פרק ח' משום דליכא שתי שערות לבנות ואם נולד לו שער לבן אחר או מחיה טמא דהא איכא סימני טומאה ובא כולו לבן בתחלה דהוי טמא כדאמר'. אחד שפרחה הצרעת בכולו כא' ואחד שפשתה ופרחה מעט מעט עד שהלבין כולו אם מתוך הסגר או החלט טהור ואם אחר פיטור טמא כדילפינן דמתוך טמא טהור ומתוך טהור טמא ואם בתחלה יסגיר כשאין בה סימני טומאה כדאמ' ותניא בת"כ ואם פרוח תפרח אין לי אלא בזמן שפרחה כולו כא' מנין לפורחת וחוזרת ופורחת ת"ל תפרח אין לי אלא מלמעלן למטן איפכא מנין ת"ל תפרח ואם פרוח תפרח. אחד שהיה כולו מראה אחד או מד' של לובן או של פתוך הכל מצטרפין בין לטהרו ובין לטמאו דתניא בת"כ וכסתה הצרעת את כל עור וגו' מה תלמוד לומר הא כתיב ואם פרח תפרח הצרעת שיכול אין לי פריחה מטהרת אלא מן השאת בלבד דקרא דאם פרח תפרח בשאת משתעי מנין לרבות שאר מראות תלמוד לומר והנה כסתה הצרעת דלהכי מהני בה קרא לרבות שאר מראות דפריחה מטהרת בהו כדאמר'.

הלכה ג

היתה בו בהרת כגריס ובה מחיה כעדשה והוחלט במחיה ופרחה הצרעת בכולו ואח"כ הלכה המחיה או שהלכה המחיה תחלה ואח"כ פרחה בכולו הרי זה טהור ודוקא הלכה המחיה שפשתה הנגע עליה אבל הניחה מחיה במקומה טמא כדתניא בתוספתא דאין

פריחה מטהרת אלא בכולו כיון דנשארה מחיה במקומה אינה ככולו והיינו כשהיה מתחלה בהרת במחיה ופרחה אחר כך בכולו אבל בא בתחלה כולו לבן עם מחיה או אחר כך נולד לו מחיה טמא אף על גב דאינה פריחה בכולו במקום מחיה ואפילו נולד לו שיער לבן כדתנן במתניתין פרק ח' בפלוגתא דרבי יהושע וחכמים ואף ע"ג דילפינן לעיל דפורח מן הטמא דוקא הוא דטהור אבל פורח מן הטהור הוא טמא והכא פורח מן הטהור הוא כיון שהלכה לה מחיה ואחר כך פרחה בכולו היינו פורח מן הטהור שהיה לעולם טהור אבל הכא שהוחלטה כבר במחיה אף על גב דהלכה לא הוי כמן הטמא טהור בממה נפשך הוא טהור אי אית ביה מחיה הרי הוא טמא ובפריחה הוי טהור ואי לית ביה מחיה הוי כבא בתחלה כולו לבן דאינו טמא בלא סימן טומאה כדאמ' לעיל אף על גב דטעון הסגר היינו משום דבא בתחלה אבל הכא דאינו בא בתחלה כולו לבן והוה ביה נמי קודם מחיה הוי כמן הטמ' טהור כדאמ' ולהכי אם נולדה בו מחיה טמא דבא בתחלה כולו לבן בלא סימן טומאה ואחר כך נולד בו סימן טומאה טמא אבל נולד בו שיער לבן טהור כחכמים דפליגי ארבי יהושע דבתר קרא דכולו הפך לבן טהור הוא דכתיב וביום הראות בו בשר חי יטמא ודרשינן בתוספתא ובת"כ בשר חי החוזר טמא ואין שער לבן החוזר להופך כולו לבן טמא דשער לבן דמטמא להופך כולו לבן היינו כשבא מתחלתו כולו לבן ובו שער לבן או שבא כולו לבן והסגירוהו ונולד בו שער לבן טמא אבל אם היה שער לבן בבהרת כגריס קודם פריחה והלך השער ופרח כולו לבן וחזר שער לבן או שלא היה מתחלה שער לבן בבהרת ואחר שהפך כולו לבן בא שער לבן אינו מטמא והיינו דילפינן מדכתיב וביום הראות בו בשר חי יטמא דמחיה החוזרת מטמאה ולא שער לבן החוזר ולא איקרי שער לבן החוזר אלא כשבא קודם בבהרת והלך ופרח בכולו וחזר שער הלבן או בשלא בא קודם בבהרת ובא עם הפריחה אבל אם בא קודם כבא בתחלה כולו לבן והלך ואחר כך חזר הוי טמא דלא ממעטינן ליה אלא דומיא דבשר חי החוזר דמיירי קרא שהיה מחיה קודם בבהרת או בשאת כדכתיב ומחית בשר חי בשאת צרעת נושנת היא וגו' וסמיך ליה ואם פרח תפרח הצרעת בעור וכסתה וגו' כולו הפך לבן טהור הוא וביום הראות בו בשר חי יטמא והרי היתה מחיה קודם פריחה אלא ע"כ לומר שהלכה לה ואחר שפרחה הצרעת בכולו חזרה המחיה כדכתיב וביום הראות בו בשר חי יטמא ודוקא חזרה מחיה כדאמרינן אבל חזר שער לבן כי האי גוונא שהיה קודם פריחה בבהרת והלכה ואחר פריחה חזרה או שלא היה קודם בבהרת ועתה בא עם הפריחה אין חזרתו מטמא אבל אם בא קודם בבא כולו לבן וחזר מטמא כדאמרינן וכמו שכתב הרב ז"ל לעיל החליטו בשער לבן להופך כולו

לבן והשחירו שתיהן או אחד מהן וכו' טהור נולד לו שער לבן אחר או מחיה הרי זה טמא מפני שבא כולו לבן בתחלה ע"כ הרי ששער לבן שוה למחיה בחזרה כי האי גוונא הכל בבא לבן מתחלה כדאמ'. היתה בו בהרת ובה שיער לבן והוחלט בשער ואחר כך פרחה הצרעת בכולו אף על פי ששער לבן במקומו עומד טהור כדתנן התם וכדילפינן לעיל פורח מן הטמא שהוא טהור דדוקא במחיה מתטמא ההופך כולו לבן אחר החלט או אחר הסגר ואינו מטמא בשער לבן וכל שכן אי השתא אינו עומד במקומו שהוא טהור נמי כיון דנטהר כבר בפריחה מתוך טומאה בהרת שבה שער לבן החליטו בפסיון ואחר כך פשתה ופרחה בכולו טהור ואם נראית בו מחיה טמא כדתנן פרק שמיני בהרת ובה פסיון פרחה בכולו טהור ונראה דהיינו כשפשת ופסקה מלפשות ואח"כ אי זה זמן פרחה בכולו דאי פושה וחוזר ופושה מיד עד שפרחה בכולו הא ילפי' דאחר שפרחה בכולו כאחד או פרחה מעט מעט דהויא פריחה בכולו ואי הויא מתוך פטור בלא סימן טומאה הוי טמא ואי פריחה מעט מעט הויא פריחה ליכא פריחה דמטמאה בפורח מעט מעט כיון שמה שמתחיל לפשות הוי פסיון סימן טומאה והדר פורח בכולו והוי טמא אלא ודאי כדאמרינן ולא תימא דאשכחן פריחה דמטמאה מתוך טהור כשפרח בבת אחת אבל בזה אחר זה לא דהא מרבינן ליה לפורחת וחוזרת ופורחת מפרוח תפרח דומיא דפורח בבת אחת משמע דתרוייהו כי הדדי נינהו לטמא או לטהר אי נמי אשכחן פריחה דמטמאה מתוך טהור אפילו כשפרחה מעט מעט בשלא הספיק בהן להחליטו בהתחלת פסיון ופריחה עד שפרח בכולו ואם נראית בו מחיה טמא כדילפינן לעיל. ואף ראשי איברים שאינם מטמאין משום מחיה שבתוך הבהרת מטמאים ומעכבין את הנהפך כולו לבן אם נשאר באחד מראשי איברים כעדשה בשר חי שלא נהפך לבן או שהפך כולו לבן וחזר כעדשה בשר חי אפילו מראשי איברים הרי זה מוחלט כדתנן פ"ח וכולן שחזרו בהן ראשי איברים טמא ותנן נמי התם כל פריחת ראשי איברים שעל ידי פריחתן טהרו את הטמא שנשלם הפיכת כולו לבן אם חזרו ונתכסו טהור שהרי הפך כולו לבן חזרו ונתגלו טמא אפילו מאה פעמים ומשנה יתיר' הוא אלא איצטריך לאשמועי' אפילו זימני טובא כדקתני אפי' מאה פעמים ותניא בת"כ וראה הכהן הבשר החי וטמאו הבשר החי טמא הוא צרעת הוא מה תלמוד לומר שיכול אין לי אלא ראשי איברים שנתגלו שיהו טמאים אלא אחר פריחת חלוט מחיה בתחלה מנין אחר פריחת חלוט מחיה בסוף שבוע ראשון ושני ולאחר הפיטור אחר פריחת חלוט שער לבן בתחלה בסוף שבוע ראשון ושני ואחר הפיטור אחר פריחת חלוט פסיון בסוף שבוע ראשון ושני ולאחר הפיטור אחר פריחת הסגר ת"ל וראה הכהן הבשר החי וטמאו הבשר החי טמא

הוא לרבות את כולם ותניא נמי התם או כי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן הרי זה בא ללמד על ראשי איברים שנתגלו וחזרו ונתכסו שיהו טהורים ומנין אפילו מאה פעמים נתכסו טהור נתגלו טמא תלמוד לומר כי ישוב או כי ישוב כלומר לכתוב ישוב הבשר החי אי נמי כי ישוב מאי או כי ישוב לרבות את כולן דאפילו מאה פעמים נתכסו טהור נתגלו טמא נהפך כולו למראה צרעת חוץ מכעדשה אפילו בראש אחד מן האיברים שנהפך לבוהק שאינו מארבע מראות הרי זה טמא מוחלט כדתנן התם פרחה בכולו אבל לא בבוהק טמא דבוהק הוא למטה מד' מראות ומעכב את הפריחה שהרי אינו כולו לבן מארבע מראות ותניא בת"כ וכסתה הצרעת ולא הבוהק שהייתי אומר הואיל והוא סימן טהרה בסוף תהא סימן טהרה בתחלה תלמוד לומר וכסתה הצרעת ולא הבהק אפי' היה מקצת העדשה בשר חי ומקצתה בהק הרי זו סימן טומאה דבהק אפילו פחות מכעדשה סימן טומאה בתחלה ואין סימן טומאה בסוף כחכמים דפליגי ארבי מאיר וכיון דהאי בתחלת פריחה טמא שלא פרחה בכולו כיון שנשאר אפילו פחות מכעדשה בוהק ותשלום העדשה בשר חי כדכתיב וכסתה הצרעת ולא הבוהק והא אית קצת בוהק וקצת בשר חי כעדשה ואינו מכוסה כולו בצרעת ואם נהפך כולו לבן ואחר כך חזר בו כעדשה טהור ומקצת העדשה בוהק ומקצתה בשר חי נמי טהור כיון דפרחה בכולו מתחלה השתא בסוף אינו סימן טומאה כחכמים כדאיתא לעיל דלא ממעט קרא בבוהק שלא יטהר אלא בתחלת הפריחה אבל בשכבר פרח בכולו אף על פי שחזר בו בוהק ונשאר בטהרתו דאין החוזר אחר פריחה מטמא אלא כשהוא בשר חי כעדשה כדכתיב וביום הראות בו בשר חי יטמא אבל בוהק לא.

הלכה ה

כל טמא שפרחה הצרעת בכולו טהור כדאמר' נתגלה כעדשה מבשר חי יטמא חזר ונתכסה נטהר אפילו מאה פעמים כדילפינן מדכתיב או כי ישוב התחיל להתגלות והולך ומתגלה טמא עד שיתמעט בהרת מגריס כל הראוי ליטמא בבהרת מעכבת ההופך כולו לבן ושאינו ראוי אינו מעכב כדתנן פרק ח' ומפרש להו במתניתין דעור הבשר ראוי ליטמא וראש וזקן והנהו דחשיב התם דאינם מטמאים בבהרת אינם מעכבים את הפריחה ואפי' חזרו אלו ונעשו כעור הבשר שנקרחו הראש והזקן ונעשו צרבת השחין והמכוה שהרי הם ראוים ליטמא בבהרת אין מעכבין את הפריחה כדתנן נמי התם דכיון דבשעת פריחה לא הוו ראוים ליטמא לא מעכבי וטהור פרחה בכולו אבל לא בפחות מכעדשה סמוך לאלו וחזרו ונעשו ראויים אף על פי שמקום המחיה שהוא מה שנשאר סמוך לאלו נעשה בהרת טמא עד שתפרח בכולו כדתנן התם וטעמא דפריחה קמייתא

לאו פריחה היא כיון דאישתייר מעור הבשר חצי עדשה סמוך לראש או לאחרים ופריחה דהשתא שנתכסית המחיה של חצי עדשה נמי לא חשיב פריחה כיון שכבר חזרו אלו ונעשו כעור הבשר ראוים לבהרת ולא מהני עד דפרח נמי עליהו והכא דאמרינן לעיל דבשר חי כעדשה שלא נהפך לבן מתחלתו מעכב את הפריחה הא פחות מכעדשה אינו מעכב היינו כשאין פחות מכעדשה זה סמוך לאחד מאלו דא"א לו להיות כעדשה אבל כשהוא סמוך לראש או לאחרים טמא שאם תחזור הראש להיות כעור הבשר כגון שנקרח כולו או קצתו אצל זה הפחות מכעדשה יצטרף עמו להיות כעדשה ויטמא ובשלא נשאר אפילו פחות מכעדשה סמוך לאלו טהור דהא פרח בכולו ואפילו נקרחו הראש והזקן אח"כ כדתנן במתניתין דכיון דבשעת פריחה לא היו ראוין לא מעכבי וטהור והרב ז"ל השמיט בבא זו וצ"ע למה השמיטה. היו בה שתי בהרות א' יש בה סימן טומאה וא' טהורה בסוף שני לאחר הפיטור ופרחה מזו לזו אפילו מטהורה לטמאה ואחר כך פרחה בכולו טהור כדתנן התם פרק ח' משום דטהורה נעשת טמאה כשפרח ממנה לטמאה שהרי פשתה וכי פרחה אח"כ בכולו הוה ליה פורח מן הטמא והוא טהור כן כתב הרא"ש ז"ל והרב ז"ל כתב מפני שכבר היה מוחלט בטומאה ואף על פי שלא הפרחה ממנה הוי פורח מן הטמא ולא עוד אלא אפי' היה אחת משתי בהרות אלו (כ"ש) [א'] בשפתו העליונה וא' בשפתו התחתונה או בשתי אצבעותיו וב' ריסי עיניו וכשנדבקין נראין כבהרת אחת הואיל ופרחה בכולו טהור דהוי מן הטמא טהור כיון דאחד ממנה טמאה ורבותא אשמועינן דאפילו שלא פרחה בכולו אלא מן הטהורה וכללה כל הגוף מן הצד הא' עד שהגיעה הפריח' לטמא' שאצלה הוי פורח מן הטמא כיון שכבר היה טמא בטמאה ולהכי טהור דמבבא דלעיל לא שמעי' אלא כשפרח מן הטהור' ואחר כך מן הטמא' פרח בכל הגוף עד שהגיע לטמא' כדפי' ולהכי נקט לישנא דולא עוד אלא אפילו היו וכו' ובפי' המשנה נראית שמפרשה הרב ז"ל פירוש אחר בבבא זו דלענין פריחה בכולו אף על פי שאינו נראה לבן כולו כשמתפרדין איברים אלו זה מזה אפילו הכי הוי פריחה בכולו כיון שכשמדבק זה לזה הן נראין כא' והם לבנים הוי פריחה בכולו דבמתניתין לא תנן בהדיא אחד בשפתו העליונה וא' בשפתו התחתונ' אלא בשפתו העליונ' ובשפתו התחתונ' וכו' הרא"ש ז"ל פי' דלאו לענין פריחה תנן אלא לענין צירוף שאם היה חצי גריס בהרת בשפתו העליונ' וחצי גריס בשפתו התחתונ' וכשסוגר פיו נראה בהרת כגריס הוא דאינו מצטרף כיון שכשפותח פיו אינו מחובר חצי גריס לחצי האחר.

הלכה ז

יש מראה נגע לכהן ונשכר מפני שהקדים להראותו כמי שהיה מוחלט והלכו סימני טומאה ולא הספיק להראותו עד שפרח' בכולו הוי כפורח מן הטמא וטהור כיון שהחליטו הכהן קודם ולא ראה אותו אחר כך עד שפרח בכולו דאלו קדם והראה קודם שפרח בכולו אחר שהלכו סימני טומאה הוה טהור ואחר שפרח בכולו הוי פורח מן הטהור והיה טמא והשתא שהיה טמא כבר על ידי כהן ואחר כך לא ראהו הכהן עד שפרח בכולו הוי טהור דהוי פורח מן הטמא והיינו שנשכר מפני שהקדים להראותו קודם לכהן שהחליטו לטומאה ולכך טהרו אחר שבא לפניו כולו לבן דאילו לא הקדים והראהו קודם ולא היה מחליטו והיה פורח כולו לבן ובא לפני כהן היה צריך הסגר והיינו דקתני ויש מראה ומפסיד שנתאחר להראותו קודם עד שפרח דהוי טמא וצריך הסגר ב' שבועות דאלו קדם והראה קודם שפרח היה מסגירו והיה פורח מתוך הסגר שבוע אחד וטהור כדאמ' לעיל דפורח מתוך הסגר (טמא) [טהור] דאין בין מוסגר למוחלט אלא תגלחת וצפרים ולמאי דאמרינן לעיל דפורח מתוך הסגר בלא סימני טומאה לא הוי (טמא) [טהור] צריך לומר נמי הכא שהיה פורח מתוך הסגר ובסימן טומאה והיה טהור:

פרק ח

הלכה א

נגע הראש והזקן הוא שישאר המקום פנוי בלא שיער וזהו שנקרא נתק שניתק ונתלש השער ממקומו וכדנילף לקמן ואין נתק פחות מגריס כדדרשינן בת"כ אם כן למה נאמר נגע הנתק הקיש נתק לנגע מה נגע כגריס כדילפינן לעיל אף נתק ובין שהיה מראהו עמוק או לא כדתניא בת"כ ומראהו עמוק אין לי אלא מראה עמוק מנין לרבות את השוה ואת הגבוה כלומר דשוה הנתק לעור הבשר הגבוה ת"ל והנה אין מראהו עמוק מן העור דאף על גב דאין מראהו עמוק אלא שוה טעון הסגר ואם כן למה נאמר מראה עמוק דמשמע ולא שוה שיכול אם נתקו אדם יהא טמא תלמוד לומר מראה עמוק מה מראה עמוק בידי שמים אף נתק המטמא בידי שמים. האשה והסריס שהעלה זקנם שיער הרי זה מטמא כנתקים כדתני' פ"ק דקידושין זקן אשה והסריס שהעלו שער הרי הוא כזקן לכל דבריהם דאף על גב דאחד מסימני סריס הוא שאין לו שער בזקן וכולהו סימנין בעינן לשיהיה סריס הכא איירי כגון שהביא זקן אחר רוב שנותיו דכי האי גוונא סריס הוא כדאמ' פרק אלו יוצא דופן ומוקמינן להך ברייתא לטומאת נגעים ופריך תלמודא טומאת נגעים בהדיא כתיב זקן באשה כדכתיב איש או אשה כי יהיה בו נגע בראש או

בזקן ומשני אצטריך סד"א לצדדים כתיב איש או אשה כי יהיה בו נגע בראש או בזקן הדר אתאן לאיש קמ"ל תנא דבריתא דהרי הן כזקן לכל דבריהם ולא תימא לצדדין קתני אלא ראש וזקן אאשה נמי כפשטיה דקרא וכיון דבאשה אי אית לה זקן מטמאה בנגעי זקן כל שכן בסריס.

הלכה ב

הנתקים מטמאים בשני סימנים בשער צהוב דק ובפשיון שער צהוב דק כתיב בקרא ובו שער צהוב דק וטמא אותו וגו' וכתיב והנה לא פשה הנגע בעור וגו' וטהר אותו הכהן ויש בו הסגר שתי שבועות כדכתיב בקרא הסגר שתי שבועות והסגיר והסגיר ושער צהוב היינו שתי שערות ולא יותר דשער לשון רבים כדאמ' לעיל ומיעוט רבים שנים כדתניא בתורת כהנים וצהוב ולא ירוק ולא אדום ולא שחור ולא לבן אוציא את כולם ולא את הלבן שהוא סימן טומאה בבהרת תלמוד לומר צהוב ולא לבן ודומה לתבנית הזהב ואין שער צהוב סימן טומאה אם יש בנתק שער שחור ג"כ כדכתי' ובו שער צהוב דק וטמא אותו יחליט וגו' וכתיב בתריה ושער שחור אין בו והסגיר דבשאין בו לא זה ולא זה יסגיר דאם יש לו שער צהוב הא כתיב וטמא ואם אחר הסגר נולד שער צהוב או פשה יחליט כדכתיב וראה הכהן את הנגע ביום השביעי והנה לא פשה הנתק ולא היה בו שער צהוב משמע דאם פשה או נולד שער צהוב יחליט ואם אחר הסגר נולדו בו שתי שערות שחורות יפטור אותו כדכתיב ואם בעיניו עמד הנתק וגו' ושער שחור צמח בו נרפא הנתק מנין אפילו שער אדום וירוק שאינו צהוב ת"ל ושער דגורעין שחור ודורשי' ושער אין דמשמע כל שיער דאפילו ירוק דצהוב דומה לתבנית זהב צהוב כמו זהוב. לא פשה ולא נולד בו שער צהוב שהן סימן טומאה ולא שער שחור שהוא סימן טהרה יגלח סביבות הנתק כדכתיב והתגלח דהיינו בסביבות הנתק דאלו במקום הנתק ליכא שער לגלח וכדתנן פרק עשירי כיצד מגלחין את הנתק היה מגלח חוצה לו וכו' אזהרה שלא לגלח הנתק דכתיב ואת הנתק לא יגלח ודרשינן בת"כ וכי מה יש בו לגלח והרי ניתק השער כדמשמע לישנא דנתק וכתיב נמי לא היה בו שער צהוב ושחור נמי כתיב ושער שחור אין בו ואדום וירוק מרבינן להו לעיל דהוו כשחור ואם כן מה שער יש בו לגלח ולבן נמי אף על גב דאינו לא סימן טומאה ולא סימן טהרה לפי דעת הרב ז"ל כדמשמע לקמן אפילו הכי לא מצי גילוח אלבן כיון שאינו מעלה ואינו מוריד בנתק אלא ע"כ האי גילוח הוא סמוך לנתק לא יגלח אלא מגלח חוצה לו ומניח שתי שערות סמוך לנתק כדי שיהא ניכר אם פשה שאם יפשה יעבור השערות ויצא למקום הגילוח והיינו דמתרגמינן ויגלח סחרני נתקא ודעם נתקא לא יגלח דמגלח סביב לנתק ומשייר סביב שתי שערות

מכל רוח דמוקף הנתק שערות כעטרה ומסגירו שבוע שנית ואחר הסגר אם פשה או נולד שער צהוב יחליט כדכתיב בהסגר שני והנה לא פשה הנתק בעור וטהר ואם פשה יפשה וגו' לא יבקר הכהן לשער הצהוב טמא הוא דמשמע דכשפשה אין צריך לראות אם נולד בו שער צהוב והוא טמא וכן בשער צהוב טמא ואם לא נולד בו כלום יפטור אותו שאין הסגר יותר מב' שבועות כדכתיב בתר הסגר שני והנה לא פשה הנתק וגו' וטהר אותו הכהן ואם אחר שפטרו נולד בו שער צהוב או פשה יחליט כדכתיב ואם פשה יפשה הנתק בעור אחרי טהרתו וראהו הכהן וגו' טמא הוא ודרשינן בת"כ אין לי אלא לאחר הפיטור בסוף שבוע ראשון ושני מנין תלמוד לומר פשה יפשה ומנין לשער צהוב שחוזר אחר הפיטור יהא טמא ת"ל לא יבקר הכהן לשער הצהוב טמא הוא משמע דאם לא פשה יבקר לשער הצהוב ויטמא והכא לאחר הפיטור מיירי כדכתיב האי קרא בתר קרא דאחרי טהרתו ומנין לשער הצהוב שיטמא בלא פשיון ולפשיון שיטמא בלא שער צהוב ת"ל לא יבקר הכהן לשער הצהוב טמא הוא דמשמע אם פשה טמא בפשיון ולא יבקר לשער הצהוב דאפילו ליכא שער צהוב טמא כיון דפשה ומשמע נמי לא יבקר הכהן לשער הצהוב טמא הוא כלו' בשיש שער צהוב לא יבקר לפשיון אי איתא אי לאו דטמא הוא בלא פשיון כיון דאית ביה צהוב. כיצד מגלחין את הנתק מגלח חוצה כדאיתא וכדתנן במתניתין ותגלחתו כשרה בכל אדם כדתניא בת"כ והתגלח בכל אדם דלא בעי תער וכהן בגילוח ובכל דבר בין בתער בין במספרים דלא בעי תער וכהן כתגלחת אחרונה דמצורע דבעי תער וכהן כדילפינן התם ואפילו היה נזיר הרי זה מגלח דתניא בת"כ לפי שנאמר תער לא יעבור על ראשו יכול אף על פי שהוא מנוגע ת"ל והתגלח אף על פי שהוא נזיר הסגירו ולא גלחו הרי זה מוסגר.

הלכה ד

שער צהוב הוא התבנית הזהב דצהוב זהוב וזה שנאמר דק הוא קצר כדתנן ריש פרק עשירי שער צהוב דק לקוי קצר דברי רבי עקיבא רבי יוחנן בן נורי אומר אפילו ארוך דהלשון אומרת דק קנה זה אפילו שיהיה ארוך כיון שהוא דק ורבי עקיבא אומר עד שאתה למד מן הקנה נלמד מן השער דק שערו של פלוני דר"ל קצר לא ארוך ונקטינן כרבי עקיבא מחברו.

הלכה ה

שתי שערות צהובות בין שהיו זה בצד זה או לא בין באמצע הנתק או בסוף בין קדם הנתק את השער או קדם השער לנתק כדתנן פ"י שער צהוב מטמא מכונס ומפוזר מבוצר ושלא מבוצר הפוך ושלא הפוך דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר אינו מטמא אלא הפוך

דאי שער לבן שאין אחר מצילו מידו ואינו מטמא אלא הפוך זה ששער שחור מציל מידו אינו דין שלא יטמא אלא הפוך ורבי יהודה אומר כל מקום שצריך לומר הפוך [אמר הפוך] אבל הנתק שנאמר בו ולא היה בו שער צהוב מטמא הפוך ושלא הפוך דלא היה בו משמע בין כך ובין כך והלכתא כרבי יהודה ומפוזר ושאינו מבוצר פשיטא דהוי נמי סימן טומאה דהא בשער לבן נמי הוי סימן טומאה כדאמר' לעיל דבמחיה לחוד הוא דבעיא מבוצר כדילפינן לעיל.

הלכה ו

השער השחור המציל בנתק אין פחות מב' שערות כדאמרינן לעיל וארכן כדי לקוף ראשן לעיקרן כרבי ישמעאל דמתניתין דפרק בא סימן דאף על גב דבשער לבן וצהוב נקטינן כרבי עקיבא דאמר כדי שיהו ניטלות בזוג דהוא שיעורא רבה הכא בשער שחור שהוא סימן טהרה כנתקים נקטינן כרבי ישמעאל ואע"ג דאיפסיקא התם הלכתא כדברי כולם להחמיר וא"כ שהם סימן טומאה הוה לן להחמיר בשיעורא זוטא וכשהן סימן טהרה הוה לן להחמיר נמי שלא יהיו סימן טהרה עד שיעורא רבה דהוא ניטלות בזוג כדפי' רש"י ז"ל התם אפ"ה לא איצטריך כרבה הכל להחמיר אלא לענין קטנה כדפי' רש"י ז"ל אבל הכא דק"ל כל ספק נגעים להקל נקטינן כרבי עקיבא בסימן טומאה להקל וכרבי ישמעאל בסימן טהרה להקל דאף על גב דאינן ארוכות כל כך הוי סימן טהרה והרב ז"ל פי' התם דניטלות בזוג הוא שיעורא זוטא דכולהו וא"כ אתי שפיר דבסימן טומאה נקט שיעורא זוטא להחמיר והכא בסימן טהרה דב' שערות שחורות נקט נמי להחמיר בשיעורה רבה כדפסיק מר עוקבא הלכה כדברי כולם להחמיר והיינו דכתב אינו מציל עד שיהו ארכן כדי לכוף ראשן לעיקרן דהיינו שיעורה רבה. בין שהיו הב' שערות שחורות זו בצד זו בין שהיו מפוזרות והוא שיהיו באמצע הנתק שישאר מן השער עד סוף הנתק מקום צמיחת שתי שערות כדתנן התם פ"י המשואר דכשניתק שער ראשו נשארו ב' שערות שחורות שקדמו לנתק מציל מיד שער צהוב ומן הפסיון מכונס ומפוזר ומבוצר ואינו מציל מן הצד עד שיהא רחוק מן הקמה דהיינו שערות המקיפות את הנתק רחוק מהם ב' שערות וכדאמרינן במחיה דבעינן מבוצר ואם צמח אחר כך שניתק מציל מכל מקום כדתנן במתניתין גופא הצומח מציל מיד שער צהוב ומיד פשיון מכונס ומפוזר מבוצר ושלא מבוצר כדתניא בת"כ ושער שחור אין בו הא יש בו שער שחור טהור ומציל מסימני טומאה דהיינו שער צהוב ופשיון ואין בו משמע עד שיהא מבוצר בו כלומר שיהא מבוצר בתוכו ומוקף שער השחור בנתק שיער מקום בשערות והאי קרא היינו במשואר כשניתק כדכתיב ושער שחור אין בו וסמיך ליה והסגיר דהיינו

שנשארו ב' שערות אלו כשניתק ראשו קודם הסגר וגבי צומח אחר הסגר כתיב בתר הסגר שנאמר ושער שחור צמח בו נרפא הנתק ודרשינן בת"כ צמח בו משמע בכל מקום שצמח אפילו מן הצד וכתב הר"ש ז"ל צריך לדקדק מנא ליה הא דאין בו משמע מבוצר וצמח בו משמע בכל מקום שצמח אפילו מן הצד וכתב הר"ש ז"ל אף על פי שאינו מבוצר ע"כ ונראה דמשמע ליה לתנא דת"כ דאין בו משמע מבוצר אין בו הא אם יש בו מבוצר טהור דאי אין בו הוא מן הצד אצל שער המקיף את הנתק הא יש בו אצל שער המקיף דהיינו מן הצד הוי טהור אם כן הרי הוא מן השער המקיף ואינו בכלל הנתק והיכי להוי סימן טהרה אלא ע"כ לומר דאין בו היינו מבוצר בתוכו הא אם יש בו כלומר מבוצר בתוכו טהור אבל בצומח דכתיב צמח בו משמע מ"מ כדאמרינן.

הלכה ז

ב' שערות שצמחו אחד שחורה ואחד לבנה או צהובה אחד ארוכה ואחד קצרה אין מצילות כדתנן התם אחד צהובה ואחד שחורה אחד צהובה ואחד לבנה אינן מצילות ופי' הר"ש ז"ל כגון להציל מן הפסיון דסד"א כיון דשער אחד צהוב בפני עצמו ואינו סימן טומאה יצטרף עם השחור להציל מן הפסיון קמ"ל דשחור הוא דמציל ולא צהוב ומדברי הרב ז""ל נראה דשער לבן אינו כשחור להציל שכת' א' שחורה ואחד לבנה או צהובה אינן מצילות ובמתניתין תנן אחד צהובה ואחד שחורה אחד צהובה ואחד לבנה אין מצילות דמשמע דלבנה בהדי שחורה מצלת דדוקא בהדי צהובה הוא דאינה מצלת ובהדיא תניא בת"כ אין לי אלא שחור מנין לרבות הירוק והאדום והלבן ת"ל ושער והר"ש ז"ל נמי מייתי לה להא ברייתא ונראה דלדעת הרב ז"ל לא גרסינן בה לבן אלא ירוק ואדום ואגב שטפא דתניא גבי שער צהוב ולא שחור ולא ירוק ואדום ולא לבן תנו בה נמי לבן אבל לבן אינו סימן טומאה ולא סימן טהרה בנתקים לדעת הרב ז"ל דכיון דשער לבן הוי סימן טומאה בבהרת ממעטי' ליה דלא להוי סימן טומאה בנתק מדכתיב צהוב אבל לא מרבינן ליה שיציל כשחור הואיל ומטמא בבהרת ובסמ"ג נמי הביא ברייתא זו ולא הזכיר בה לבן משמע דלבן אינו סימן טומאה ולא סימן טהרה כדעת הרב ז"ל ובמתניתין נמי נראה דגריס אחד שחורה ואחד צהובה או לבנה דמשמע דלבנה אינה מצטרפת להציל וכן כתב בפי' המשנה וב' שחורות אם האחד לבנה או צהובה ואחרת שחורה אינן מצילין ע"כ. נתק שהוחלט בשער צהוב או בפשיון ונולד בו שחור וטיהר אף ע"פ שחזר והלך שער השחור טהור עד שנולד בו שער צהוב אחר או פסיון אחר כדתנן התם לת"ק דרבי שמעון בן יהודה ור' שמעון וטעמא דכתיב נרפא הנתק טהור הוא וטהרו כיון שנרפא בסימן טהרה טהור אף על פי שסימני טומאה עדין במקומם.

הלכה ט

החליטו בשער צהוב והלך ובא אחר במקומו או פשה וכן אם החליטו בפסיון והלך שחזרו וצמחו שערות במקומו ושערות אלו אינן מצילות שלא צמחו בנתק אלא בפשיון וחזר פשיון אחר או שער צהוב הרי זה מוחלט כשהיה עד שלא ישאר סימן טומאה או עד שיצמיח בו שער שחור כדתנן התם פ"י ובת"כ דרשינן דהרי הוא כמות שהיה מדכתיב ואם פשה יפשה אין לי אלא אחר הפיטור כדכתיב אם פשה תפשה הנתק בעור אחרי טהרתו מנין אף בסוף שבוע ראשון ושני ת"ל יפשה ואם פשה והלך הפסיון וחזר פשיון הוה ליה כאלו בא עכשיו דמרבית לה מפשה יפשה בתחלה ובסוף כדא' וכן שער הצהוב החוזר טמא מדכתיב לא יבקר הכהן לשער הצהוב טמא הוא דמשמע לא יבקר אם חזר דילמא אית ביה טהרה מיום דהלך אלא כיון דחזר טמא.

הלכה י

ב' נתקים זה בצד זה ושטה של שער שחור מפסקת ונפרצה מצד אחד הרי הוא כמות שהיא שהשער שחור הוא בצד הנתק ואם נפרץ משני מקומות טהור כדתנן במתניתין משום דנשארו ב' שערות שחורות באמצע מבוצרות תוך הנתק ומקום הפרצה שערות ואם היתה פרצה ממקום אחד כגריס הוי נתק אחד וטמא דשער שחור בצדו הוא ואינו מבוצר כדתנן נמי התם ואם היו שני נתקים זה לפנים מזה שהיה מקיף שער את הפנימי ונתק כגריס מקיף סביב השער אם נפרץ ממקום אחד טמא שהנתק הפנימי לא ניצל ששער שחור אינו אלא בצדו לא מבוצר לתוכו ומשני מקומות טהור אפילו היתה פרצה כגריס שהרי נעשו נתק אחד ויש שער שחור באמצע וכדתנן התם ממקום אחד טמא מב' מקומות טהור וכמה תהא הפרצה ב' שערות נפרץ ממקום אחד כגריס טהור וקשה לשון הרב ז"ל שכתב ואפילו היתה פרצה כגריס דהא תנן נפרץ ממקום אחד כגריס טהור דמשמע דוקא כגריס אבל פחות מגריס ממקום אחד טמא כדתנן ברישא וכדכתב הרב ז"ל עצמו נפרץ השיער שביניהן ממקום אחד טמא וכו' ואפשר לפרש לשון הרב ז"ל ואפילו היתה פרצה כגריס כלומר אפילו היתה פרצה אחד והיתה כגריס טהור. והיינו מאי דקתני מתניתין ממקום אחד כגריס טהור.

הלכה יא

נתק שהיה חוט יוצא ממנו וכן ב' נתקים וחוט יוצא מזה לזה אם יש ברוחב החוט הנתוק כדי צמיחת ב' שערות זוקקין ליטמא כשער צהוב ופשיון ומצילין שתי שערות שחורות הצומחות בו אבל הנשארים באותו החוט אינם מצילים עד שיהא רוחב החוט

כגריס כדתניא בתוספתא פ"ד לת"ק דר' אלעזר בר' שמעון משום דצמח מציל בכל מקום והמשואר אינו מציל אלא מבוצר כדילפינן לעיל.

הלכה יב

מי שהיה בראשו נתק כגריס ופשה הנתק בכל ראשו הרי זה טהור בין שנתק מתוך הסגר או החלט או בסוף שבוע אחד ושני או אחר הפיטור דבכולם פריחת כל הראש מטהרת אפילו היה לו שער צהוב וילפינן לה בת"כ מדכתיב ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא וכן אם היה בזקנו נתק כגריס ואחר כך נתק כל זקנו טהור כדילפינן מדכתיב ואיש להביא את הזקן יכול הזקן יעכב את פריחת הראש ת"ל ראשו ניתק כל ראשו טהור דאין הזקן מעכבו כדתנן במתניתין הראש והזקן אין מעכבין זה את זה דברי רבי יהודה ר' שמעון אומר מעכבין וכו'.

הלכה יג

הבא בתחלה כל ראשו נתוק או כל זקנו יסגיר שבוע אחד ושנים ואם נולד לו שער צהוב אף אחר הפיטור טמא אלא אם כן נולד לו שער שחור כדתניא בתוספתא פ"ד דאין פריחה מטהרת בתחלה בנתק כמו שאינה מטהרת בבא כולו לבן בתחלה כדמעטי' ליה לעיל פ' שביעי מדכתיב הוא דאינו טהור אלא טמא ואם הלך שער שחור טמא משום פשיון כדתניא נמי התם בתוספתא דאם היה שער שחור מן הצד וניתק טמא משום פשיון שפשה הנתק במקום ב' השערות והיינו דנקט מן הצד דאם הוו באמצע וניתק לא הוה פשיון דאין הנגע פושה לתוכו כדאמר לעיל.

הלכה יד

הראש והזקן אין מעכבין זה את זה כדילפינן לעיל מדכתיב ראשו טהור ואין הזקן מעכבו ואין מצטרפין לשיעור גריס ואין פושין מזה לזה כדתנן התם במתניתין דילפינן ליה מדכתיב צרעת הראש או הזקן מלמד שהם שנים ואין מצטרפין ולא פושין כדאמר' ובמתניתין ובתוספתא מפרש מה שהוא מן הראש ומה שהוא מן הזקן שהוא מפרק לחי ועד פיקה של גרגרת:

פרק ט

הלכה א

הכל מיטמאין בנגעים אפילו קטן בן יומו והעבדים אבל לא גוים ולא גר תושב וכדתנן רפ"ג ובריש ערכין אמרינן הכל לאתויי קטן סד"א איש צרוע כתיב איש קטן לא קמ"ל ופריך ואימא ה"נ ופריק אדם כי יהיה בעור בשרו כתיב מכל מקום והרב ז"ל כתב בפי'

המשנה הכל ואפילו עבדים ואפילו קטן בן יומו דכיון דמרבינן קטן ה"ה עבד דהא לא ממעט מתניתין אלא גוי וגר תושב הא עבד מתטמא כדא' וכל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו כדתנן פ"ב כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו ר' מאיר אומר אף לא נגעי קרוביו ובפרק א' דיני ממונות אמרינן טעמא דר' מאיר דכתיב ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע מה ריבים שלא בקרובים אף נגעים שלא בקרובים ורבנן לא מקשי ובריתא דפרק טבול יום אתיא כר' מאיר דקתני מרים מי הסגירה אהרן קרוב הוא וכו'.

הלכה ב

והכל כשרים לראות את הנגעים אלא שהטומאה והטהרה תלויה בכהן כדתנן התם בריש ערכין לאיתויי שאינו בקי בהן ובשמותיהן והוא דמסברו ליה ומסבר דהא דאמרינן בפ' קמא דשבועות כל כהן שאינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים היינו בפני עצמו אבל חכם עמו רואה ומרבינן ליה בת"כ מדכתיב והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים דהוה מצי למכתב או אל בניו הכהנים מאי או אל אחד לרבות כל ישראל ואם סופנו לרבות כ"י מה ת"ל הכהנים ללמדך שאין הטומאה והטהרה אלא מפי כהן הא כיצד חכם שבישראל רואה את הנגעים ואומר לכהן אפי' הוא שוטה אמור טמא והוא אומר טמא אמור טהור והוא אומר טהור או הסגר או פטור ואם היה הכהן רוא' וסומך על דברי עצמו אסור לו לראות עד שיהיה בקי בכל מיני נגעים ובשמותיהן כדילפינן לעיל בפ"ק מדכתיב זאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק וגו' ואמרינן בת"כ להורות בין הטמא ובין הטהור וגו' ומלמד שאינו רואה בנגעים עד שיורנו רבו.

הלכה ג

כהן שטמא את הטהור או טהר את הטמא לא עשה כלום כדתניא בת"כ וטהרו הכהן יכול אפילו אמר על טמא טהור ת"ל טהור הוא וטהרו הכהן ובענין טומאה תניא בתוספתא טמא הוא וטמאו הכהן הא אם טמאו הכהן ולא היה טמא אינו טמא. מצורע שנתרפא בין מתוך הסגר בין מתוך החלט לעולם הוא בטמאתו עד שיאמר לו כהן טהור אתה כדתניא בתוספתא פרק קמא וטעמא דבכולהו כתיב וטהרו הכהן.

הלכה ד

אין הכהן רשאי לטמא עד שיהו עיניו במקום הנגע בעור הבשר שחוצה לו דתניא בתוספתא ובת"כ תניא וראה הכהן את הנגע בעור הבשר שיהו עיניו בו בשעה שרואהו בעור הבשר שיהא רואה עמו הבשר עמו כאחד וכהן שראה הנגע בתחלה הוא שרואהו בסוף מת או חלה רואהו כהן אחר כדכתיב וראהו הכהן ביום השביעי שנית לראייתו דכהן ואם מת הוי שנית מ"מ לראיה ראשונה ואין השני יכול לטמא בפשיון שאין יודע

אם פשה אם לא. ונאמן כהן לומר נגע זה פשה או לא פשה ושער לבן קודם לבהרת או לא קדם כדתנן' בתוספ' וטעמא דעד אחד נאמן באיסורי כדא' בעלמא.

הלכה ה

חלל פסול לראיית נגעים דכתי' אחד מבניו הכהנים כדדרשינן בת"כ והובא אל אהרן אין לי אלא אהרן מנין לי לרבות כהן אחר ת"ל הכהן מנין לרבות בעלי מומין ת"ל מבניו יכול שאני מרבה חללים ת"ל הכהנים בכיהונ'. סומא ואפילו באחת מעיניו ואפילו כהה מאור עיניו לא יראה את הנגעים כדתנן פ"ב מדכתיב לכל מראה עיני הכהן.

הלכה ו

אין רואים את הנגעים אלא ביום בין להסגיר בין להחליט בין לפטור דבכולהו ענייא כתיב ביום ואין רואין לא בשבת ולא בין הערבים ולא בתוך הבית ולא ביום המעונן כדתנן פ"ב דנגעים לפי שכהה נראית עזה ולא בצהרים לפי שעזה נראית כהה וכדתניא בת"כ והסגיר את הנגע שבעת ימים יכול בין ביום ובין בלילה תלמוד לומר ביום ולא בלילה דכתיב לקמיה וראהו הכהן ביום השביעי וגו' יכול כל מראה היום יהו כשרים תלמוד לומר לכל מראה עיני הכהן מה כהן פרט לשחס' מאור עיניו כדדרשינן לעיל אף ביום פרט לשחסר מאור היום מכאן אמרו אין רואין את הנגעים שחרית ולא בין הערבים וכו' אימתי רואין בארבע שעות ובחמש ובשמנ' ובתשע כר' יהודה דפליג אר' מאיר במתניתין ריש פ"ב דשלש שעות ראשונות הוו שחרית ושלש אחרונות הוו בין הערבים וששית ושביעית הוו צהרים וכן נגעי בגדים ובתים אין רואין אלא בשעות אלו דבכולהו כתיב ראיה ביום.

הלכה ז

בכל יום רואין את הנגעים חוץ מי"ט ושבת וכדתנן פרק קמא ר' עקיבא אומר לעולם רואין ואם חל שביעי בשבת מעבירין לאחר השבת דבשבת וי"ט אין רואין דהוו כמו דין ואין דנין בשבת וי"ט ועקר הטעם מדאורי' משום עונג ושמחה בשבת וי"ט כדילפינן דבחג אין רואין את הנגע משום שמחת החג וכדתניא פרק קמא דמ"ק וביום הראות בו יש יום שאתה רואה ויש יום שאי אתה רואה מכאן אמרו חתן שנראה לו נגע נותנין לו שבעת ימי המשתה לו ולביתו אם נולד בביתו וכן לכסותו וכן ברגל נותנין לו שבעת ימי הרגל דברי ר' יהודה רבי אומר אינו צריך הרי הוא אומר ופינו את הבית אם ממתינין לו שאין מטמאין עד שמפנה את כל הכלים שבבית כל שכן לדבר מצוה כגון חתן וברגל ואמר אביי משמעות דורשים איכא ביניהו דמר דריש מהאי קרא ומר מהאי קרא ורבא אמר דבר הרשות איכא ביניהו וכו' כדאיתא התם ושקיל וטרי תלמודא במילתיה דרבי

יהודה וקאמר מאי משמע מוביום דיש יום שאתה רואה ויש יום שאי אתה רואה אמר רבא כוליה קרא כלומר כולה תיבה יתירא הוא דלכתוב רחמנא ובהראות מאי וביום ש"מ יש יום שאתה רואה וכו'.

הלכה ט

אין מסגירין ולא מחליטים ולא פוטרין אלא ביום שיראה בו בתחלה בשביעי או בי"ג שיום שביעי עולה למנין שבוע ראשון ושבוע שני כדדרשינן בת"כ והסגירו שבעת ימים שנית מלמד שיום שביעי עולה מן המנין מלפניו ומלאחריו דביום שביעי חזי ליה כהן ובההוא יום גופא מסגר ליה פעם שניה עד שבעה יומין דהוו ליה תליסר יומין וכן בנגעי בגדים ובתים יום שביעי או יום י"ג עולה מן המנין.

הלכה י

אין מסגירין בתוך ימי הסגר ולא מחליטין כדתנן פ"ב אין מסגירין את המוסגר ולא מחליטין את המוחלט ואין מסגירין את המוחלט ולא מחליטין את המוסגר ודרשינן בת"כ נגע צרעת הוא וראהו הכהן מה תלמוד לומר לפי שנאמר וטמאו הכהן לא יסגירנו למדנו שאין מסגירין את המוחלט דמשום דטמאו הכהן כבר קאמר לא יסגירנו אפילו נולד לו נגע אחר שראוי להסגירו מנין שאין מחליטין את המוסגר ואין מסגירין את המוסגר ואין מחליטין את המוחלט תלמוד לומר לא יסגירנו כי טמא הוא כלומר משום דהוי טמא דכל שקרא עליו טמא אין זקוק לו יכול לא יאמר לו אם היו בו שני נגעים וראה זה אחר זה הרי אתה מוסגר בזה ומוחלט בזה או מוחלט בזה ומוסגר בזה ת"ל נגע וראהו צרעת וראהו דמשמע דאחר הסגר דנגע יראה לטומאת נגע אחר ואחר צרעת דטומא' יראה נגע אחר להסגיר בין בתחלה ראיה בין בסוף שבוע אחד ושני. ואין רואין שני נגעים כאחד בין באיש אחד בין בשני אנשים כדתנן נמי התם ריש פ"ב וטעמא שאין יכול לראות בנגעים כאחד שאין יכול לראות יפה לפי שצריך לראות הנגע עם הבשר שסביביו כדכתיב את הנגע בעור הבשר כדא' לעיל.

הלכה יא

נגוע שבא לכהן לראותו לא יאמר לו לך ושוב אלא נזקק לו מיד באו לפניו שנים רואה את הראשון מסגירו או פוטרו או מחליטו וחוזר לשני.

הלכה יב

אין הכהן זקוק לבקש תחת אצילי ידיו של נגוע או בין פחדיו או תוך הקמצים שמא שם תשלום שיעור הנגע וכן בהופך כולו לבן אינו צריך לבקש בבית הסתרים כיצד יעמוד לפני הכהן האיש כעודר וכמוסק זיתים והאשה כעורכה וכמניקה את בנה כדתנן פרק ב'

וכאוגרת בעומדין לשחי ליד הימנית כת"ק דרבי יהודה דמה שנראה בכל אלו אינו נחשב בית הסתרים ומה שאינו נראה נחשב בית הסתרים ודרשינן בת"כ לכל מראה עיני הכהן פרט לבית הסתרים דאף על גב דדרשינן לעיל פרט לשחסר מאור עיניו היינו מדכתיב לכל מראה וממילא מפשטיה דקרא משמע מה שרואה בגוף הנגוע כמו שרגיל לעמוד במלאכתו וכשם שנראה לנגעו כך נראה לתגלחתו כשנטהר ומגלח דמה שאין מיטמא בנגעים אין טעון תגלחת דדרשינן בתורת כהנים וגלח את כל שערו יכול בית הסתרים תלמוד לומר גבות עיניו מה גבות עיניו בנראה אף כל שערו בנראה פרט לבית הסתרים:

פרק י

הלכה א

אזהרת רעג שלא יקוץ סימני טומאה והתולש אותן או קצתן בין קודם שיבאו ליד כהן או אחר כך עובר בלא תעשה השמר בנגע הצרעת לשמור מאוד ולעשות ככל אשר יורו אתכם הכהנים וגו' וכדתנן פ"ז דנגעים ובתוספתא פ"ד וילפינן לה בספרי הכי השמר זה לא תעשה דכל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה בנגע זה שער לבן הצרעת זו מחיה שהכווה אותה שעכשו אינה סימן טומאה אין לי אלא עד שלא נזקק לטומאה שלא אמר כהן טמא משנזקק לטומאה ואחר פיטור מנין תלמוד לומר לשמור ולעשות ואינו לוקה עד שיועילו מעשיו דאם עדיין נשאר שיעור נגע והוא טמא לא עבר דפשטיה דקרא השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות ככל אשר יורו אתכם הכהנים וכו' כלומר שלא תהיה הנגע טהורה כי אם על פי הכהנים ולא שתקוץ הנגע:

אזהרת רעד שלא לגלח הנתק והמגלח ותולש סימני טומאה בנתק עובר בלא תעשה דכתיב ואת הנתק לא יגלח כדדרשינן בת"כ ומותר למצורע לישא המוט על כתפו שיש בו הצרעת ולקשור החוט על רגלו ואם הלכו סימני טומאה ילכו שלא נתכוון לכך כדדרשי' בספרי ולעשות עושה אתה בה והולך ואי אתה חושש שמא הלכה לה צרעת. התולש סימני טומאה או כוה את המחיה קודם שיבוא ליד כהן או בימי הסגר הרי זה טהור כדתנן במתניתין דר' עקיבא התחיל להביא ראיות לפני רבן גמליאל ורבי יהושע שבין עומד בפני כהן ומיהר לתלוש סימני טומאה קודם שתצא טומאה מפי כהן ובין שתלשן בתוך ימי הסגירו כשצמחו סימני טומאה לעולם טהור אבל אם טמאו הכהן טמא אפילו תלשן והיינו מדרבנן קנסא דמדאוריתא טהור כיון דלית ביה סימן טומאה. ותלש שערה א' או כוה מקצת המחיה שנוי שם בתוספתא והוי קנסא כדאמר'. מי שהיתה בהרת בערלתו ימול כדתנן סוף פרק ז' ואם היתה בראש הערלה ימול ובפרק רבי אליעזר דמילה

תניא מילה דוחה את הצרעת בין בזמנה בין שלא בזמנה כגון חולה שהמתינו לו עד שיבריא מנה"מ דתנו רבנן ימול בשר ערלתו ואפילו יש שם בהרת יקוץ דבשר ריבויא לדרשא ומה אני מקיים השמר בנגע הצרעת בשאר מקומות חוץ ממילה או אינו אלא אפילו במילה ומה אני מקיים ימול בשר ערלתו בזמן שאין שם בהרת תלמוד לומר ובשר ואף על פי שיש שם בהרת דאתי עשה דמילה ודחי לא תעשה דצרעת ופריך תנא או אינו אלא אפילו במילה כלומר היכא אמרינן דעשה דוחה לא תעשה כשהוא לא תעשה גרידא הכא איכא עשה ולא תעשה דכתיב לשמור ולעשות ככל אשר יורו אתכם דמשמע עשה בתר לאו דרישיה דקרא דכתיב השמר ת"ל בשר לדרשא דדחי' צרעת תינח גדול דכתיב ביה בשר וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו דבבר עונשין משתעי מדכתיב ונכרתה וקטן נמי בזמנה ביום השמיני כדכתיב וביום השמיני ימול בשר ערלתו בינוני כגון שלא בזמנה ולאו בר עונשין הוא ואביו מצווה עליו דנפקא לן מהמול לכם כל זכר מנא לן אתיא מביניא מגדול לחודיה לא אתיא שכן ענוש כרת מקטן לא אתיא שכן מילה בזמנה הצד השוה שבהם שכן נימולים ודוחין את הצרעת אף אני אביא בינוני שנימול שידחה את הצרעת ורבא אמר מילה בזמנה לא צריכה קרא דאי שבת דחמירה דחי מילה צרעת לא כל שכן ואם הלך בעור הערלה סימן שהיה מוחלט בו הרי זה חייב בקרבן מצורע:

הלכה ו

מצות קעה שיהיה המצורע המוחלט מכוסה ראש כל ימי חלוטו ועוטה על שפם כאבל ופורם בגדיו ומודיע לעוברים עליו שהוא טמא כדכתיב והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וגו' ואפילו כהן גדול שנצטרע פורע ופורם כדתניא בת"כ והצרוע אף על פי שהוא כהן גדול לפי שנאמר בו את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום יכול אף על פי שהוא מנוגע ת"ל אשר בו הנגע ואף על פי שהוא כהן גדול דאתא עשה ודחי לא תעשה. ואסור בשאלת שלום כדתניא פ' אלו מגלחין ועל שפם יעטה שיהו שפתותיו מדובקות זו בזו דשפם משמע הכי ותניא נמי התם ועל שפם יעטה מכלל שחייב בעטיפת הראש דיעטה משמע עטיפת הראש וכתבו בתוספ' דשמא תרוייהו משמע מעל שפם יעטה אי נמי שאלת שלום דרשינן מדכתיב שפם ולא כתיב שפה אבל קורא ושונה כדתניא התם והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב מה להלן באימה וביראה ברתת ובזיע מכאן אמרו הזבין והמצורעין ובועלי נדות מותרין לקרות בתורה בנביאים וכו' ובעלי קרין אסורין לפי שבא להם מחמת שמחה וקלות ראש וליכא אימה ואסור לספר ולכבס כדתניא התם מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס תספורת נפקא לן מדכתיב וראשו יהי' פרוע דמשמע גידל שיער דאף על גב דרבי עקיבא פליג ארבי

אליעזר וקאמר נאמרה הויה בראש ונאמר הויה בבגד מה הויה האמורה בבגד דבר שחוץ מגופו אף הויה שנאמר בראש דבר שחוץ מגופו כדאמ' התם שמא לא פליג ארבי דפריעת הראש היינו גידולי שיער אלא דדריש נמי דבר שחוץ מגופו ותרוייהו דריש רבי עקיבא כמו שכתבו התוספ' שם וכיבוס נראה מדכתיב בגדיו יהיו פרומים נראה נמי שלא יכבסם. ונוהג כל אלו הדברים אפילו בשבתות וימים טובים כדכתיב כל ימי אשר הנגע בו טמא וגו' ומדרבינן מקרא דכתיב והצרוע לרבות כ"ג משמע דמצורע נוהג כל דיני מצורע בכל הימים דהא כ"ג כל השנה כולה לדידיה כרגל דמי. ומותר ברחיצה וסיכה ובנעילת הסנדל ותשמיש המטה וזוקף מטתו בפרק אלו מגלחין איבעיא לן כל הני וסלקי בתיקו חוץ מתשמיש המטה דפשיטה לה לאיסורה מדכתיב וישב מחוץ לאהלו ואין אהלו אלא אשתו כדכתיב שובו לכם לאהלכם ואף על גב דתיקו דאוריתא לחומרא כל שכן היכא דפשיט ליה תלמודא בתשמיש המטה אפילו הכי נראה דלא פשיט תלמודא אלא אליבא דרבי יוסי ברבי יהודה דפליג בפרק קמא דמועד קטן אר' יהודה דקאמר רבי יהודה וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים ימי ספרו ולא ימי חלוטו ולא אמרינן כל שכן ימי חלוטו כרבי יוסי דהיכא דגלו גלי היכא דלא גלי לא גלי ואם כן נקטינן כרבי יהודה אף על גב דתלמודא פשיט לאיסורא הא קיימא פשיטותא דתלמודא במצורע בימי ספרו דבהני כתיב קרא לכ"ע אבל בימי חלוטו הוי פלוגתא ונקטינן כרבי יהודה כדאמר' ובמאי דסליק בתלמודא בתיקו נמי מצינו למימר דלאו מדאוריתא בעי תלמודא אי אתיא כהני אלא מדרבנן אי מחמרינן עליהו כמנודה ואכל דתני להו בהדי דמצורע או לא וכיון דסלקא בתיקו אזלינן לקולא דלא מבעי' לן אלא מדרבנן אי מחמרינן עליהו דמדאוריתא פשיטא דאינן אסורים בהני מילי ולית ביה אלא מאי דמפרש ביה קרא בגדיו יהיו פרומים ושאר מילי דילפי' להו מקרא כדאמר' לעיל.

הלכה ז

דין המצורע שיהיה לו מושב לבדו חוץ לעיר שנאמר מחוץ למחנה מושבו ודבר זה בעיירות המוקפות חומה בלבד דקידש יהושע כל עיירות המוקפות חומה בקדושת מחנה ישראל וכדתנן פרק קמא דכלים ובת"כ דרשינן גבי נגעי בתים והשליכו אותן אל מחוץ לעיר אתהן חוץ לכל עיר ולא אדם חוץ לכל עיר אלא חוץ לעיירות המוקפות חומה דהוי מחנה ישראל כדאמר.

הלכה ח

המצורעת אינה פורעת ואינה פורמת ולא עוטה על שפם כדתניא ריש פרק ד' מחוסרי כפרה ופרק א' דערכין אין לי אלא איש דכתיב במקרא העליון איש צרוע הוא וגו' נתקו

הכתוב מענין של מטה לענין של מעלה דבענין של מטה כתיב והצרוע דהוה משמע בין איש בין אשה אלא דרשינן איש של מעלה למטה לומר איש פורע ופורם ועוטה ולא אשה וכדתנן פרק היה נוטל אבל יושבת היא מחוץ לעיר ומודיעה שהיא טמאה כדכתיב וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וגו' דמשמע בין איש ובין אשה וכיון דיושבת חוץ לעיר מודיעה שהיא טמאה כדכתיב וטמא טמא יקרא וכל הטמאים מודיעים שהם טמאים כדתניא בת"כ אין לי אלא מצורע זה דסליק מיניה שאר מנוגעין מנין תלמוד לומר טמא טמא יקרא מה זה מיוח' שבראשו נגעו אף אני אבי' וכו' מנין לרבות שאר הטמאים ת"ל וטמא טמא יקרא כל טמא מודיע שהוא טמא וטומטום ואנדרוגינוס פורעים ופורמים ועוטים על שפם מפני שהם ספק דאוריתא ואזלינן לחומרא. אין בין מצורע מוסגר למוחלט בענין טומאה אלא פריעה ופרימה ותגלחת וצפרים שהטהור מתוך הסגר פטור מתגלחת וצפרים ומתוך החלט חייב אבל טומאת שניהם שוה בכל דבר כדתנן פ"ק דמגלה אין בין מצורע מוסגר למוחלט אלא פריעה ופרימה ובגמרא הא לענין שלוח חוץ לעיר וכל חומר טומאת מצורע זה וזה שוין מנה"מ דתני רב שמואל וטהרו הכהן מספחת היא וכבס בגדיו וטהר ובמצורע שבא לכלל טהרה מתוך הסגרו ולא נחלט כתיב וסיפיה דקרא וטהר מדלא כתיב ויטהר לישנא דמעיקרא הוא וה"ק וכבר קודם טבילה היה טהור ממקצת טומאה של חומר מצורע והיינו פריעה ופרימה דמעיקרא ומקשי תלמודא מוטהר אחרינא דלא הוי מעיקרא אלא אמר רבא מהוא והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וגו' מי שצרעתו תלויה בגופו דאשר בו משמע דטומאתו בגופו שנחלט דגבי טהרה דיליה כתיב והנה נרפא וגו' יצא זה מוסגר שאין טהרתו תלויה אלא בימים שאם לא ימצא סימן טומאה שיער לבן או פסיון יטהרנו ואף על פי שנגעו עומד עליו ואף על גב דכתיב נמי כל ימי אשר נגע בו יטמא דמשמע נמי שנגעו בגופו הוא דיטמא ולא מוסגר הכתיב כל ימי דמרבה מוסגר לשילוח כדאיתא התם ותנן נמי אין בין טהור מתוך הסגר לטהור מתוך החלט אלא תגלחת וצפרים ובגמרא אמר אביי אמר קרא ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע מי שצרעתו תלויה ברפואתו יצא זה מוסגר שאין טהרתו תלויה ברפואה אלא בימים כדאמר'.

הלכה יא

המצורע אב מאבות הטומאה מטמא אדם וכלים במגעו וכלי חרס באוירו ומטמא אדם במשא ומטמא משכב ומושב אפילו תחת אבן מטמא כזב וכזבה כדתנן פ"ק דכלים למעלה מן הזבה מצורע שמטמא בביאה לבית ומטמא בכל טומאות דלעיל באבות הטומאה דתנן דמטמו אדם וכלים במגע וכלי חרס מאוירן דכתיב במצורע כל ימי אשר

הנגע בו יטמא וכתיב וטמא טמא יקרא דמטמא אדם וכל שמטמא אדם מטמא כלים כדא' פרק קמא בהלכות טומאת מת ובת"כ נפקא לן דמצורע מטמא משכב ומושב מדכתיב ביה וכבס המטהר את בגדיו מה בא זה ללמדנו אם ללמד שמטמא בגדים אם בימי ספרו אחר שנתרפא דכתיב וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים מטמא בגדים בימי גמרו שהם ימי החלטו שמטמא בביאה לבית לא כל שכן אם כן למה נאמר וכבס המטהר את בגדיו לטהר עצמו מלטמא משכב ומושב ומייתי' ליה נמי בק"ו מן הזב שאינו מטמא בביאה לבית ומטמא משכב ומושב מצורע שמטמא בביאה אינו דין שיטמא משכב ומושב דאף על גב דאמרינן ריש אלו דברים דזב חמור ממצורע שכן מטמא במשכב ובמושב מה שאין כן במצורע היינו דזב מטמא משכב ומושב לטמא אדם ובגדים ומצורע אינו עושה משכב ומושב אלא לטמא אוכלים ומשקין כדפי' רש"י ז"ל התם וכן ריש פרק דם הנדה דממעטים אבן מנוגעת מטמא משכב ומושב מדכתיב אשר ישכב עליו הזב ולא אבן מנוגעת וה"ה (ולא) מצורע היינו נמי דלא עביד מצורע משכב ומושב לטמא אדם אלא לטמא אוכלים ומשקין כדאמרינן. ואחד המוסגר ואחד המוחלט בכל אלו כדתנן פרק קמא דלעניין טומאה זה וזה שוים כדילפינן לעיל ומטמא בביאה לבית כל שיש בבית בין אדם בין כלים כדדרשינן בת"כ מחוץ למחנה מושבו מושבו טמא כדאמרינן דכל זמן שיושב בבית או תחת האילן ונכנס טהור שם או עובר טמא דהיינו בזמן שטמא יושב או עומד כדכתיב מושבו אבל אי טמא עובר לא מטמא ליה טהור עד שיעמוד כדכתיב מושבו כדאמרינן פרק י"ג דנגעים ספק עמד או לא טהור דכל ספק בנגעים טהור כדאמר' לעיל. הכניס המצורע ראשו ורובו לבית נטמא כל מה שבבית כדתנן התם דבבציר מהכי לא חשיב ביאה כדכתיב בנכנס לבית המנוגע והבא אל הבית וגו' ועושין לו בב"ה מחיצה עשרה טפחים ברוחב ארבע אמות על ארבע אמות כדי שיהיה לו מושב לבדו ולא הוי כיושב בב"ה כיון שיש לו בית בפני עצמו וכדתנן נמי התם:

פרק יא

הלכה א

מצות קעו שתהיה טהרת המצורע כמו שכתוב בתורה דכתיב זאת תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים וגו' ומביאין מזרק של חרש חדש ונותן לתוכה רביעית מים חיים כדתנן ריש פרק ד' וכתיב אל כלי חרש אל מים חיים ותניא בת"כ אל כלי יכול אחד מכל הכלים תלמוד לומר חרש יכול מקידה שהיא שבירת כלי תלמוד לומר כלי וחדשה ילפינן בפרק שני דסוטה מדכתיב כלי חרש

אל מים חיים מה מים שלא נעשו בהן מלאכה אף כלי שלא נעשה בו מלאכה ותניא בת"כ ובסוטה מים חיים שדם הצפור ניכר בהם ושיערו חכמים רביעית והוי מדרבנן ומביא שני צפרים דרור טהורות לשם טהרת צרעת כדתניא בת"כ ולקח למטהר לשם המטהר כלומר לשם טהרת מצורע בין איש בין אשה או קטן מכאן אמרו לקח לאיש כשרות לאשה לאשה כשרות לאיש לבית כשרות למצורע למצורע כשרות לבית דלשם המטהר קרינא ביה כיון דהוי לטהרת מצורע צפרים מיעוט צפרים שתים אם כן למה נאמר שתי שיהיו שוות ומנין אע"פ שאינן שוות כשרות בדיעבד ת"ל צפור צפור ריבה דסד"א תהיה תורת המצורע כתיב לעיכובא קמ"ל קרא יתירא דלא מעכב וכדא' פ"ב שעירי ושתהיה צפור דרור דרשינן במדרש רבה רבי יהודה ברבי סימון יבא הקול ויכפר על הקול דאילין צפריא קולנין ורבי יהושע בן לוי אמר ציפורי דרור שאוכלת מפתו ושותה מימיו ובת"כ תניא רבי שמעון אומר מה מים ברורים שבמינם כדכתיב מים חיים אף צפור ברורה שבמינה ואיפשר דאע"ג דילפינן ממים חיים דלא ליהוי עכובא בצפרים שיהו דרור מן המובחרים. ושוחט הברורה שבשתיהן על המים שבכלי וממצה עד שיהי' הדם ניכר במים כדכת' ושחט את הצפור האחת ותני' בת"כ ברורה שבשתיהן דהאחת משמע הברורה ושיהיה הדם ניכר בהם משמע מדכתיב וטבל אותם בדם הצפור השחוטה דאף על גב דדם היה בתוך המים ניכר שהוא דם ובפרק ג' אמרינן מים חיים רביעית שדם צפור ניכר בהן. וקובר הצפור השחוטה בפניו כדתנן במתני' פרק בתרא ובסוף התמורה מתנינן לה בהדי נקברין דאיסורין הנאה נינהו [ובפניו לא ילפינן ליה בתורת כהנים מקרא והרב ז"ל כתב ודבר זה הלכה מפי השמועה] ובפניו ילפינן ליה. ונוטל עץ ארז ומצותו שיהיה אורך אמה ורביע עובי כרעי המטה כדתנן במתניתין וכדתניא בתוספתא ובת"כ עץ ארז יכול כל עץ תלמוד לומר ארז יכול טרף כלומר עלה ממנה ת"ל עץ הא כיצד זו בקעה של ארז ואזוב שאין לו שם לווי כדדרשינן גבי פרה אדומה דאזוב סתם הוא אותו שאין לו שם לווי ואין פחות מטפח נראה דילפינן ליה מדכתי' ביה לקיחה ושני תולעת משקלו שקל והשיעורין הלכה למשה מסיני טעמה פוסלת בצביעת שני תולעת בצביעה תחלה דבעינן לשמה כדילפינן התם בדוכתיה ובת"כ דרשינן אי תולעת יכול כל צבעונין ת"ל ושני תולעת הא כיצד זו זהורית טובה דאית ליה זוהר טוב מצבע תולעת. וד' מינין אלו מעכבין זה את זה כדתנן פרק הקומץ רבה ובגמרא יהיב טעמא דכתיב זאת תהיה תורת המצורע תהיה עיכובא הוא ומים חיים לא חשיב לפי שהיה מערב בהם הדם ותנא ושייר ולא חשיב הזאות מצורע דמעכבי נמי כמו שכתבו בתוספות עלה דמתניתין ועץ ארז ואזוב שנתקלפו פסולים [דמשמע עץ ארז ואזוב שלמים]. וכורך האזוב עם הארז

בלשון של זהורית ומקיף להם ראשי אגפים וראש הזנב של צפור החיה וטובל ארבעתם במים שבכלי ובדם שבו ומזה שבע פעמים כדתניא במתניתין פרק בתרא וכדכתיב בקרא את הצפור החיה יקח אותה ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזוב וטבל אותם ואת הצפור החיה בדם הצפור השחוטה על המים החיים ותניא בת"כ יכול לא תהא עמהם בכלל טבילה הואיל ולא היתה עמהם בכלל אגודה דכתיב את הצפור החיה יקח אותה דמשמע דמפרישה לעצמה והדר ואת עץ הארז ואת וגו' דמשמע דאינהו באגודה אחת וקיחה אחת לשלשתן להכי הדר כתב ואת הצפור החיה בדם הצפור השחוטה החזיר את הצפור לכלל טבילה והזאת שבע פעמים דכתיב והזה עליו המטהר מן הצרעת שבע פעמים וטיהרו וכו' ותנן פרק בתרא לאחר ידו של מצורע ויש אומרים על מצחו והלכתא כתנא קמא ומשמע ליה על המטהר לאחר ידו. ומשלח את הצפור מן העיר חוץ לחומה ואינו הופך פניו לים ולא לעיר ולא למדבר אלא לשדה כדתנן במתניתין דכתיב ושלח את הצפור החיה אל מחוץ לעיר אל פני השדה אל מחוץ לעיר משמע דאין הופך פניו לעיר ומדכתיב אל פני השדה משמע לא לים כשהיא עיר יושבת בשפת הים ולא למדבר כשיושבת על שפת המדבר שלחה וחזרה ואפילו מאה פעמים חוזר ומשלחה. ואחר כך מגלח הכהן את המצורע מעביר תער על כל בשרו הנראה ותניא בת"כ וכבס המטהר את בגדיו וכי מה זה בא ללמדנו אם ללמד שיטמא בגדים במגע ולהכי הוצרך לכיבוס ק"ו הוא מימי ספרו שאינו מטמא בביאה לבית ומטמא במגע דכתיב ביה נמי כיבוס בגדים אם כן למה נאמר וכבס אחת מלטמא משכב ומושב ואחת מלטמא בגדים וגלח את כל שערו פרט לבית הסתרים דנאמרה תגלחת אחר כך בימי ספרו מה להלן פרט לבית הסתרים כדכתיב והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו ואת כל שערו יגלח ודרשינן את כל שערו יכול אף בית הסתרים תלמוד לומר גבות עיניו מה גבות עיניו הם הנראה אף כל הנראה פרט לבית הסתרים וה"נ דנאמרה תגלחת פרט לבית הסתרים כרבי עקיבא דדריש ריבויי ומעוטי את כל שערו ריבה את ראשו ואת זקנו מיעט ואת כל שערו יגלח הדר ריבה מאי ריבה ריבה כל מילי ומאי מיעטה מיעט שבתוך החוטם והיינו דתניא ומגלח כדלעת ואחר כך מכבס בגדיו וטובל כדכתיב וכבס ורחץ במים וטהר ואחר יבא אל המחנה וישב מחוץ לאהלו דהיינו שיכנס לפנים מן החומה ומונה שבעה ואף על גב דכתיב וכבס המטהר את בגדיו והדר וגלח את כל שערו כיון דילפינן מימי ספרו והתם כתיב גילוח והדר כיבוס ורחיצה הכא נמי האי גילוח דהכא הוי קודם כיבוס וטבילה דהכא נמי כתיב רחיצה דהיינו טבילה בתר גילוח וכל שלא רחץ אכתי מטמא בביאה ומשכב ומושב ואם כן כיון דטבילה הוי בתר גילוח

כיבוס נמי הוי בתר גילוח וכיון שטבל טהור מלטמא משכב ומושב ומלטמא בביאה. ואסור בתשמיש המטה כדכתיב וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים ואין אהלו אלא אשתו כדאמרינן ריש פרק ז' מחוסרי כפרה ובמועד קטן ומצורעת מותרת בתשמיש המטה דכתיב וישב מחוץ לאהלו ולא אהלה כדאיתא התם.

הלכה ב

כל שבעת הימים האלו עדיין הוא מטמא אדם וכלים כדכתיב והיה ביום השביעי וגו' וכבס בגדיו מלמד שהיה מטמא בגדים במגע דהא בגדיו נוגעים בו ומטמא אדם נמי דכל שמטמא בגדים מטמא אדם כדאיתא לעיל וביום השביעי מגלח בתגלחת הראשונה כדילפינן לעיל מהני קרא ומכבס בגדיו וטובל כדכתיב בקרא והוי טבול יום שאוכל במעשר עד שיעריב שמשו ואוכל בתרומה כדתנן פרק בתרא דנגעים וריש ד' מחוסרי כפרה וכתיב בתר קרבן מצורע וכפר עליו הכהן וטהר דהיינו טהר לאכול בתרומה דמעשר מחוסר כפורים נמי אכיל ליה כדילפינן בדוכתיה:

מצות קעז שצוה המצורע לגלח והיא הטהרה השניה בתגלחת שניה כדכתיב וביום השביעי יגלח את כל שערו וגו' ורחץ בשרו וטהר מלטמא והרי הוא כטבול יום עד שיביא קרבנותיו. כשהוא מגלח אינו מגלח אלא בתער ואם גלח שלא בתער או שהניח שתי שערות לא עשה כלום כדתנן התם ומייתי לה פ"ג מינין ויליף תער במצורע במה הצד מנזיר ולויים דכתיב בהו תער ואסיק דלרבנן דרבי אליעזר נפקא לן מדכתיב זקנו יתירא במצורע משום דכתיב בכהנים ופאת זקנם לא יגלחו יכול אפילו כהן מצורע המתגלח לא יגלח פאת זקנו תלמוד לומר וגלח זקנו וגו' והאי גילוח דכהן בתער דכתיב גבי ישראל לא תשחית את פאת זקנך ואי זו היא השחתה שיש בה גילוח זה תער וכיון דאיצטריך זקנו למשרי מצורע בגילוח זקן מכלל דתגלחת מצורע בתער ואם שייר שתי שערות לא עשה כלום דילפינן מנזיר טמא דאי שייר שתי שערות לא עשה כלום כדילפינן פרק ג' מינין מדכתיב ביום השביעי יגלחנו דמשמע דלא חשיב גילוח עד דאיכא כולו שיער מגולח וב' שערות ולא א' או ג' נראה דהוי הלכתא ואינו מגלחו אלא כהן כדדרשינן בסמוך מדכתיב תורת המצורע והובא אל הכהן ואם שייר שתי שערות וגלחן בתגלחת שניה לא עלתה לו אלא תגלחת אחת והרי היא הראשונה וסופר שבעה ומגלח שניה וכדתניא בתוספתא וכל היום כשר לטהרת מצורע כדתנן פרק ב' דמגלה משום דכתיב זאת תורת המצורע ביום טהרתו.

הלכה ד

תגלחת המצורע וטבילתו והזאתו אינן מעכבות זו את זו ושאר כל מעשיו מעכבים ובתוספתא פרק ח' תניא איפכא ומייתי לה הר"ש ז"ל פרק בתרא דנגעים הכי תגלחתו של מצורע טבילתו והזאתו מעכבין בו ושאר כל מעשיו אין מעכבין בו והכי נמי משמע מדאמר לעיל דאם גלח שלא בתער או שייר ב' שערות דלא עשה כלום משמע דתגלחת הוי לעיכובא וכן שאר מצוה שבגופו דהיינו טבילתו והזאתו אבל לא שילוח צפרים וכבוס בגדים שאין בגופו ולכך נראה דטעות סופר הוא מה שכתב הרב ז"ל וכמו שכתב הראב"ד ז"ל ות"כ גבי הזאת שבעה תניא וטהרו בדמים הנעשים בגופו יכול הרי הוא מסולק מטומאתו לגמרי ת"ל ושלח וכבס ורחץ וגילח יכול יהו כולן מעכבין בו ת"ל וטהרו וכתיב נמי התם וטהר מה טהרה דהכא בדבר הנעשה בגופו דהיינו גילוח ורחיצה והזאה לאפוקי שילוח וכיבוס דלא מעכבי משום דאין נעשין בגופו.

הלכה ה

שחיטת הצפור והתגלחת ביום ושאר כל מעשיו בין ביום ובין בלילה כדתניא בסיפא דההיא בריתא בתוספתא פרק ח' ותניא בת"כ זאת תורת המצורע ביום טהרתו מלמד שטהרתו וטומאתו ביום דכתיב ביום בין מצורע לטהרתו אין לי אלא טומאתו וטהרתו ביום מנין שחיטת צפריו והזאתו והתגלחתו ביום ת"ל תורת המצורע ביום דמשמע עיקר תורתו ומעשה טהרתו יכול אפילו לקיחת צפריו ושילוחן וכיבוס בגדיו ורחיצתו ביום ת"ל תורת המצורע ביום ולא אלו תורת המצורע בכהן דכתיב תורת המצורע והובא אל הכהן מלמד שטומאתו וטהרתו בכהן כדאמרי' אין לי אלא טומאתו וטהרתו בכהן מנין אף שחיטת צפריו והזאתו ותגלחתו בכהן ת"ל תורת המצורע בכהן יכול אף לקיחת צפריו ושילוח צפריו וכבוס בגדיו ורחיצתו בכהן ת"ל תורת המצורע בכהן ובשחיטה פליגי תנאי התם דכתיב וצוה הכהן ושחט ציווי בכהן שחיטה בכל אדם דברי רבי ר' יוסי אומר אף שחיטה בכהן והרב ז"ל כתב שחיטת הצפור והתגלחת ביום וההזיה ושאר כל מעשיו בין ביום בין בלילה ובתוספתא מתני' הזאה בהדי שחיטת צפור ותגלחת דהוו ביום וכהן ואיפשר דלא דק בלישניה הרב ז"ל והכי קאמר שחיטת הצפור והתגלחת ביום וההזיה נמי ביום ושאר כל מעשיו בין ביום ובין בלילה ואלו בכהן ושאר כל מעשיו בין בכהן בין בישראל בין באיש בין באשה וכיון דלא בעינן כהן לא בעיא נמי איש וטעמא דשחיטת צפרים ותגלחת והזאה הוא דבעינן כהן וביום ולא שילוח וכיבוס ורחיצה נראה משום דכיבוס ושילוח לא מעכבי כדאמרינן לעיל ולהכי לא בעו כהן וביום

ורחיצה אף על גב דמעכבה לא בעי כהן דרחיצה היינו טבילה וליכא בה מעשה אלא לכניסתו למקוה.

הלכה ו

טהרת מצורע זו נוהגת בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית כדתני' בת"כ זאת תהיה תורת המצורע לבית עולמים דהיינו בית המקדש זאת אינה נוהגת בבמה הזאת למעוטי במה שאין קרבן מצורע בה תהיה בזמן הזה דלהכי כתיב תהיה דבזמן הזה נמי מטהרין את המצורע אף על גב דאין בית המקדש קיים כדרבי טרפון בתוספתא ובת"כ דקאמר בעץ ארז זה טהרת ג' מצורעין ורבי טרפון שלא בפני הבית הוה כדמשמע סוף פרק אלו דברים בפסחים ובהאי תוספתא נמי תניא ומטהרין בגבולין וילפינן לה מדכתיב לטהרו או לטמאו בארץ ובחוצה לארץ ובת"כ נמי תניא לטהרו או לטמאו בארץ ובחוצה לארץ לטהרו או לטמאו כשם שמצוה לטהרו כך מצוה לטמאו לטהרו או לטמאו כהן שמטמאו מטהרו דכיון דפירש למעלה מה שהוא טהור ומה שהוא טמא למה חזר ואמר לטהרו או לטמאו אלא לומר שיטהר או יטמא אפילו בחוצה לארץ ומשמע נמי דכשם שמצוה לטהר כך מצוה לטמא דהקישן הכתו' ומדכת' לטהרו או לטמאו ולא כתב לטהר או לטמא משמע דכהן שמטמאו מצוה לטהרו. והכל כשרין לטהר את המצורע אפי' זב ואפי' טמא כדתני' בתוספת' אבל אין מצורע מטהר מצורע כדתני' נמי התם וכדתניא נמי בת"כ ויצא הכהן אל מחוץ למחנה כהן שאיפשר ליכנס לפנים מן המחנה לצאת מטהר את המצורע דהיינו כהן טמא לאפוקי כהן מצורע דאי אפשר לו ליכנס לפנים מן המחנה. ואין מטהרין ב' מצורעין כאחת כדתניא בתוספתא [ובפרק ערבי פסחים (קב, ב) גבי אין אומ' שתי קדושות על כוס אחד אמרי' שאין עושין מצות חבילות חבילות ואפשר דגבי [מצורע] (מצות) הוי דאורייתא וילפינן לה הכא מפשטיה דקרא דכתיב (ויקרא יד, ב) ביום טהרתו דמשמע טהרה דכל חד לחודיה] ובפ' ערבי פסחים אמרינן ואין עושין מצות חבילות חבילות ואיפשר דהוי דאורי' וילפי' לה.

הלכה ז

עץ ארז ואזוב ושני תולעת שטהר בהן מצורע זה מטהר בהן מצורעין אחרים כרבי טרפון דאמר בזה טהרתי שלשה מצורעין וכדתניא נמי התם הזה בו לחטאת כשר למצורע דאינם נפסלין במלאכה דלא כרבי אליעזר דדוקא חרש הוא דבעינן שלא נעשה בו מלאכה דומיא דמים שבו דהוו מים חיים אבל הני לא וכן צפור משתלחת כיון שמותרת מאחר שנשתלחה וכבר נעשית מצותה ובפרק ב' דקידושין נפקא לן דשריא מדכתיב השדה בה"א כשדה דהוא הפקר ומותר ואית דאמרי לא אמרה תורה שלח לתקלה אבל

הצפור השחוטה אסורה בהנאה משעת שחיטתה כדילפינן פרק האיש מקדש דכתיב וזה אשר לא תאכלו מהם לרבות את השחוטה כל צפור טהורה תאכלו לרבות את המשולחת ומשום דלא נימא איפוך כתיב השדה במשולחת דמותרת כשדה שהוא הפקר כדאמרינן לעיל ואיסור הנאה בשחוטה למ"ד לא תאכלו לא משמע איסור הנאה גמרה איסור שחוטה מאיסור משולחת קודם שילוחה דאסורה בהנאה כדתנן במתניתין צפורי מצורע והיינו איסור הנאה לקידושין דמחיים לא שייך אכילה ובשחוטה נמי אסורה בהנאה ואם שחטה שלא בעץ ארז ואזוב נמי אסורה כדתניא התם רבי יעקב אומר הואיל והוקצה למצותה אסורה דשחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה לאוסרה בהנאה. והאוכל כזית מצפור שחוטה עובר על לאו דלא תאכלו מהם ועל עשה דכל צפור טהו' תאכלו הא אסור' לא תאכלו וכדאמרי' לעיל.

הלכה ח

אין לוקחין שתי הצפרים מעיר הנדחת כדאמר' פ' שילוח הקן טהורות דכתיב גבי צפרים למעוטי צפרי עיר הנדחת ולהי מנייהו איצטריך למשולחת פשיטא דלעיר הנדחת לאו בר שילוח היא דלא אמרה תורה שלח לתקלה דיהי' בני אדם צדין אותן אלא אפילו ההיא דשחוטה היא ולא אכלי לה ויכול לשורפה אחר שחיטה לא תיתי מעיר הנדחת ורב פפא אמר לצפרים שהחליפן בע"ז ואיצטריך לשחוטה כדאמרי' לעיל דמשולחת לא אמרה תורה שלח לתקלה ורבינא אמר בעוף שהרג את הנפש ולשחוטה איצטריך דלמשולחת הא בעיא לאיתוייא לב"ד וקיומיה בה ובערת הרע מקרבך ורבא אמר ברישא למעוטי שלא יזווג לה אחרת שאם בא לידו מצורע אחר לאחר שיטהר זה לא יאמר הכהן הבא אחרת וזווגה לחיה של מצורע ראשון ותיפוק האי לשילוח דתרוייהו ואף על גב דהני אמוראי פליגי בהי מינייהו ממעט קרא דטהורות אי צפרי עיר הנדחת אי חילוף ע"ז אי אחריני דאמרן לעיל אפילו הכי לכ"ע כולהו אסירי אלא דקרא משמע טפי האי מיעוטא למר והאי מיעוטא למר וממילא אימעיטו כולהו. שתי צפרים מצותן שיהיו שוות במראה ובקומה ובדמי' ולקיחתן כאחת אף על פי שאינן שוות כדתנן פר' בתרא דנגעים ותניא בת"כ ולקח למטהר שתי צפרים חיות אלו נאמר צפרים היינו יודעים שהם שנים דמיעוט רבים שנים אם כן למה נאמר שנים שיהיו שוות בכל מנין אף על פי שאינם שוות כשרות ת"ל את הצפור האחת את הצפור החיה משמע אע"פ שאינן שוות באלו הדברים כשרות. לקחן לשם איש כשרות לאשה לאשה כשרות לאיש לאדם כשרות לבית המנוגע לבית כשרות לאדם דכתיב ולקח למטהר לשם המטהר כדאמ' לעיל ריש פרק.

הלכה ט

שחט אחת מהם ונמצאת שלא היתה דרור יקח זוג לשניה והראשונה מותרת באכילה כדתנן התם ואם נמצאת טרפה יקח זוג לשניה והראשונה מותרת בהנאה כדתנן נמי התם דכיון דלא מעכבי לקיחתן כאחד יכול ליקח שניה ולא נאסרה השחוטה כיון שלא היתה דרור או שלא היתה כשרה דכשרה בעינן דכתיב חיות טהורות ולא טרפות אי נמי כדאמרינן פרק האיש מקדש דתנא דבי ר' ישמעאל נאמר מכשיר ומכפר מה מכפר בעינן כשר אף מכשיר כדאי' התם. נשפך הדם מניחי' את המשתלחת עד שתמות דכיון דנאסרה השחוטה אסורה המשתלחת מתה המשתלחת קודם הזאת דם השחוטה ישפוך הדם כדתנן נמי התם וטעמא דבעינן טבילה המשתלחת ועץ ארז ואזוב ושני תולעת בדם השחוטה וכיון דלא מצי לאטבולי המשתלחת שכבר מתה לא טביל נמי ג' מינין כדכתיב את הצפור החיה יקח אותה ואת עץ הארז וגו' וטבל אותם דמשמע כולהו בהדי הדדי ובעודה חיה כדכתיב את הצפור החיה:

פרק יב

הלכה א

מצות קעח להיות בגד מנוגע טמא ומטמא כדכתיב והבגד כי יהיה בו נגע צרעת וגו' וצרעת בגדים כגריס כצרעת אדם כדילפינן לעיל פ"א מדכתיב צרעת נושנת לרבות כל מיני הצרעות לשיעור גריס וכתיב נמי הכא צרעת הוא דלא תימא דנילף מצרעת בתים בשני גריסין דדמי לה שמטמא בירקרק ואדמדם ת"ל צרעת דילפינן מצרעת נושנת דנגעי אדם דמטמאי כולהו בשני שבועות משא"כ בבתים שמטמאים בשלשה שבועות ושלשה סימני טומאה יש בצרעת בגדים ירקרק ואדמדם והפסיון כדכתיב והיה הנגע ירקרק או אדמדם בבגד או בעור וגו' נגע צרעת הוא וגו' והסגיר את הנגע שבעת ימים וגו' וראה את הנגע ביום השביעי כי פשה הנגע וגו' ירקרק הוא הירוק הרבה ככנף הטווס ואדמדם אדום הרבה כדתנן פי"א מנגעים ובת"כ דרש לה מדלא כתיב ירוק ואדום. ושני מראות אלו מצטרפין כחצי גריס ירקרק וכחצי גריס אדמדם כדתניא בתוספתא וגבי מראות נגעי בשר ילפינן דמצטרפים מדכתיב והיה בעור בשרם וגו' ולא כתיב והיו והכא נמי כתיב והיה הנגע ובת"כ תניא ירקרק או אדמדם מלמד שאין מטמאין בפתוך יכול לא יצטרפו זה עם זה ת"ל והיה דלהכי אפקינהו לירקרק ואדמדם בלשון יחיד דכתיב והיה לאשמועינן דמצטרפים ואם עמד במראה שני שבועות מחליטין ושורפין כדכתיב והסגירו שבעת ימים שנית וגו' וראה הכהן אחרי הכבס את הנגע והנגע לא פשה טמא באש תשרפנו

וכן אם פשה בשבוע ראשון מחליטין ושורפין אותו כדכתיב בהסגר ראשון וראה את הנגע ביום השביעי כי פשה וגו' ושרף את הבגד וגו' ואם פשה וכהה ממראה שהוסגר בו דהיינו מראה שלישי יכבס מקום הנגע ויסגיר שבעת ימים שנית כדתנן התם הכהה בשבוע ראשון יכבס ויסגיר והיינו אפילו פשה כיון שכהה וכדתניא בתוספתא הפושה בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני מכבסו וטהור והיינו בכהה דאם לא כהה ופשה שורף ומכבסו וטהור דקתני היינו בסוף שבוע שני דבסוף שבוע ראשון מכבסו ומסגירו דפסיון דמטמא היינו בעומד במראה אדמדם או ירקרק וכיון שכהה אינו אדמדם וירקרק ואם הוסיף המראה להאדים ולהוריק בסוף שבוע אחת ולא פשה יכבס ויסגיר כדתנן התם נשתנה ולא פשה כאלו לא נשתנה והיינו הוסיף מראה אדמומית דכל שהוסיף אדמדם הוא דהוי אדום שבאדומי' כדילפינן מדכתב אדמדם ובסוף שבוע שני שהוא יום י"ג כדילפינן לעיל רואה אם כהה למראה שלישי טעון כיבוס וטהור כדכתיב בסוף שבוע שני וראה הכהן אחרי הכבס את הנגע והנה לא הפך הנגע את עינו והנגע לא פשה טמא הוא וגו' ולא הפך הנגע את עינו היינו שלא כהה ממראיתו הא אם כהה טהור וטעון כיבוס כדכתיב בסוף הפרשה וסר מהם הנגע וכובס שנית וטהר. ואם נשתנה מירקרק לאדמדם או איפכא קורע מקום הנגע ושורפו כדתנן במתניתין הכהה בשני קורע ושורף מה שקרע והוי כאלו עומד בעיניו כיון דנשתנה מאדמדם לירקרק או איפכא ותופר מטלית במקום שקרע כת"ק דרבי נחוניה במתניתין ותניא בת"כ וקרע אותו יכול יקרע קרע קטן ויקיים בו מצות קריעה ת"ל אותו אי אותו יכול ישופנו ויניחנו במקומו ת"ל לו מן הבגד ינתקנו מן הבגד יכול ויקרע וישליך את הקרעים לאשפה ת"ל כנגע שלא הפך עינו ולא פשה באש תשרפנו את אשר בו הנגע דמשמע דטעון שריפה מידי דאית ביה נגע וקרע נמי כיון דאית ביה נגע טעון שריפה ומנין שהוא טולה עליו מטלית ת"ל ואם תראה עוד ואין עוד אלא מקומו דמשמע שנראה עוד במקום שהיה ואם חזר הנגע למטלית טעון שריפה ותניא בת"כ והנה לא הפך הנגע את עינו והנגע לא פשה לא הפך ולא פשה טמא הפך ולא פשה איני יודע מה אעשה ת"ל והסגיר את הנגע שבעת ימים שנית דברי רבי יהודה וחכמים אומרים אינו טמא אלא משום עומד הא מה אני מקיים והנה לא הפך הנגע את עינו בכל מין שהוא מטמא לו כגון ירקרק ואדמדם אפילו הפך מזה לזה כעומד דמי דהכי משמע והנה לא הפך הנגע מעין מין שהוא טמא דהפך מירקרק לאדמדם לא הפך קרינא ביה אבל אי הפך במידי דלא מיטמא לו לא הוי טמא כגון מראה שלישי דהא דכתיב ואם ראה הכהן והנה כהה הנגע אחרי הכבס אותו וקרע אותו וגו' היינו דכהה למראה שני כדתניא בת"כ והנה כהה למראה שני או כהה למראה ג' ת"ל הנגע דאף על

גב דכהה מיקרי נגע כיון דהוי מראה שני דהיינו מירקרק אדמדם או איפכא יכול במראיו ת"ל כהה הא כיצד כהה למראה שני ולאו למראה שלישי והוא ירוק או אדום למטה מירקרק או אדמדם ובפי' ת"כ לרבי הלל ז"ל פי' כמו שנראה מדברי הראב"ד ז"ל דהאי מראה שני דקרינן ביה כהה היינו מראה למטה מירקרק דהיינו ירוק ולמטה מאדמדם דהיינו אדום דומיא דד' מראות נגעים דאדם בהרת עזה כשלג שניה לה כסיד ההיכל ומראה שלישי היינו למטה מלמטה הימנו וכן פי' ג"כ הר"ש על תוספתא שהביא פי"א דנגעים עלה דמתניתין דהעומד בראשון יכבס ויסגיר וכו' והיינו דתנן הכוהה בשבוע שני קורע ושורף מה שקרע דהיינו כהה למטה מאדמדם או ירקרק דאלו כהה מירקרק לאדמדם או איפכא הא תנא ליה ברישא נשתנה ולא פשה כאלו לא נשתנה אלא שהרב ז"ל פי' בפי' המשנה נשתנה ולא פשה שנשתנה לחוזק האדמימות או הירקרקות כדאמר' לעיל ובין לפי' הרב ז"ל דכהה דכתיב בקרא היינו מירקרק לאדמדם או איפכא ובין לפי' אחר דהיינו מראה שני קורע מקום הנגע ואינו שורף אלא זה שקרע כדכתיב בקרא והנה כהה הנגע אחרי הכבס אותו וקרע אותו דמשמע דפוטר שאר הבגד אבל אם לא נשתנה כלל אלא שעמד במראה הראשון ירקרק או אדמדם יחליטו וישרוף את כולו כדכתיב והנה לא הפך הנגע את עיניו והנגע לא פשה טמא הוא באש תשרפנו וכיון דלא הזכיר קריעה וכתיב תשרפנו באש משמע שישרוף כל הבגד דלא הפך ולא פשה לדעת הרב ז"ל הוא דלא הפך למראה אחר אלא שנתחזק המראה או עמד במראיו ולהכי ישרוף כולו ולפי' האחר לא הפך ולא פשה היינו אפילו הפך מירקרק לאדמדם או איפכא דלא הפך קרינא ביה כדאמרינן לעיל והוי כעומד ושורף כל הבגד וכהה דכתיב בקרא היינו מראה שני למטה מירקרק או אדמדם ולהכי לא ישרוף אלא מה שקרע כן נראה לישב ב' הפירושים.

הלכה ב

נגע שהיה ירקרק ופשה אדמדם או איפכא הרי זה פשיון כדתנן במתניתין וכדאמרינן לעיל דמצטרפי ירקרק ואדמדם והפך נמי מזה לזה בסוף שבוע שני הוי טמא ולהכי פשה נמי מירקרק אדמדם או איפכא הוי פשיון אין פשיון לתוך הנגע אם היה באמצעה מקום נקי ופשה לתוכו כמו בנגעי אדם כדילפינן לעיל דאין הנגע פושה לתוכו מדכתיב לא פשה הנגע בעור דמשמע עור שחוץ לנגע ולא בתוכה והכא נמי כתיב לא פשה הנגע בבגד או בשתי וגו' דמשמע בגד שחוץ לנגע ולא בתוכו.

הלכה ד

הפשיון הסמוך כל שהוא והרחוק כגריס כדתניא בת"כ כי פשה זה פשיון דסמוך לו כל שהוא ומנין לרבות את הרחוק ת"ל בבגד יכול כל שהוא נאמר כאן נגע נאמר להלן נגע מה נגע האמור להלן כגריס אף נגע האמור כאן כגריס דכתיב וראה את הנגע וגו' כי פשה הנגע בבגד וגו' נמצאת אומר הפשיון הסמוך כל שהוא והרחוק כגריס וגו' והחוזר כדכתיב ואם תראה עוד בבגד שיעורו כגריס וכתיב ושרף את הבגד וגו'.

הלכה ה

מי שמכבס את הנגע בשבוע ראשון צריך לכבס מעט מן הבגד שחוצה לו כדתניא בת"כ וצוה הכהן וכבסו ציווי בכהן וכיבוס בכל אדם וכבסו את הנגע יכול במקום הנגע בלבד טעון כיבוס ת"ל אשר בו הנגע דהיינו הבגד דאית ביה נגע יכול כל הבגד כולו יטעון כיבוס ת"ל הנגע הא כיצד מכבס מן הבגד עמו ואית דגרסי ת"ל וכבסו את אשר בו כלומר את אשר בו ולא כל אשר בו הא כיצד יכבס מן הבגד שחוצה לו עמו ובכיבוס ראשון נמי בעיא דעת כהן כדתניא פרק השוחט וכבס שנית מה ת"ל שנית הקישא לתכבוסת ראשונה דבעי דעת כהן כדכתיב וצוה הכהן וגו' אימא בעינן דעת כהן בתכבוסת ראשונה ת"ל וטהר מכל מקום. וכל כיבוס נגע מעבירין עליו שבעה סימנים ככתמים כדאמר רבה בר אבוה פרק דם חטאת דכתיב וכבסו את אשר בו הנגע ולא מקרי כיבוס שפיר אלא בשבעה סממנים דמתרגמינן וכבס ויתחוור.

הלכה ו

בגד שקרע ממנו מקום הנגע ותפר מטלית כדאמרינן לעיל וחזר נגע לבגד מתיר את המטלית ומצילו ושורף שאר הבגד ואם חוזר על המטלית שורף הכל כדתנן במתניתין פרק שביעי חזר נגע לבגד מציל את המטלית חזר למטלית שורף את הבגד וסבירא ליה לרב ז"ל דשורף הבגד היינו כולו עם המטלית אבל הר"ש ז"ל פי' הבגד לבד דמטלית אינה טעונה שריפה וטעמא דחזר לבגד ניצול המטלית אע"ג דהוי מיעוט הבגד וטפל לו וכשחזר למטלית שורף הכל אף על גב דבגד הוי רוב משום דכתיב ואם תראה עוד ומדכתיב עוד משמע במקום הראשון דהיינו במטלית כדאמר' לעיל דהוי כאלו חזר בבגד עצמו כיון שבמקומו היה נגע מעיקרא אבל כשחזר לבגד המטלית אינו חשוב מן הבגד וניצול משריפה הטולה מן המוסגר בטהור דהיינו בגד שהסגירו ועמד בעיניו בשבוע אחד ובשבוע שני כהה דקורע ממנו הנגע ושורף מה שקרע כדאמרינן ההוא מוסגר קרע ליה ואם חתך ממנו חתיכה ועשאו טלאי לבגד טהור וחזר הנגע לבגד המוסגר שנטלה ממנו חתיכה זו אף על פי שהמוסגר טעון שריפה כדכתיב ואם תראה עוד בבגד

וגו' מציל את המטלית דהיינו טלאי שנטל ממנו וחברה בבגד הטהור כך כתב הר"ש ז"ל עלה דמתניתין פי"א דקתני הטולה מן המוסגר בטהור חזר הנגע לבגד מציל את המטלית חזר למטלית הבגד הראשון ישרף והרב ז"ל גריס במתניתין חזר הנגע לבגד שורף את המטלית דדוקא במטלית מבחוץ שחבר בבגד במקום הקרע וחזר הנגע לבגד הוא דאמרינן לעיל דניצול מטלית משום שלא היה מבגד זה ואינו חשוב מן הבגד אבל מטלית זה שחתכו מבגד המוסגר וחבר בטהור וחזר הנגע למוסגר כיון שהמוסגר ישרף המטלית נמי ישרף שהיה ממנו וקרינן ביה שפיר ואם תראה עוד בבגד ולדעת הר"ש ז"ל כיון שחתכו מן המוסגר וחברו בטהור ניצול אף על פי שחזר הנגע לבגד הראשון המוסגר כדאמ' ואם חזר הנגע למטלית זה שחברו בטהור הבגד הראשון המוסגר ישרף כדתנן במתניתין דכיון שמטלית זה היה מוסגר בהדי בגד הראשון שנחתך ממנו וחזר עתה במטלית הוי כאלו חזר בבגד שהיה מחובר לו מטלית זו וישרף ולהכי אם חזר לבגד המוסגר ישרף המטלית לדעת הרב ז"ל אבל לדעת הר"ש ז"ל אע"ג דאם חזר למטלית אמרינן דהבגד הראשון ישרף אם חזר לבגד הראשון דהיינו המוסגר לא ישרף המטלית שנחתך ממנו כיון שכבר היה מחובר בטהור כדאמ' אבל אם לא היה מחובר בטהור נראה פשיטה אף לדעת הר"ש ז"ל דישרף דאם הרוב נגרר אחר המיעוט כשחוזר למטלית כשהוא מיעוט הבגד הראשון ישרף כל שכן אם חזר לבגד שהמטלית שחתך ממנו ולא חברו לאחר שיהיה נגרר אחר רוב הבגד שנחתך ממנו וישרף הכל אבל נתחבר לבגד טהור סבירא ליה להר"ש ז"ל דאינו נגרר אחר הבגד כדאמרינן וכשחזר על המטלית דאמרן דבגד הראשון ישרף מטלית זה תשמש את הבגד שנתחבר לו כדתנן במתניתין דאם עמד בעיניו ב' שבועות או פשה ישרף הכל דדינו של בגד שני כאלו הנגע בו כיון שמחובר לו מטלית זה חשוב ממנו כדכתיב ואם תראה עוד דהוי כמטלית שנתחבר לבגד כדאמר' לעיל ואם ניצול הבגד השני אפילו שהלך הנגע לגמרי מן החתיכה טעונה שריפה כדתניא בתוספתא על מטלית זו וטעונה שריפה באחרונה דכיון שחזר בו הנגע מתחלתו כבר הוזקק לשריפה כדכתיב ואם תראה עוד בבגד וגו'.

הלכה ח

בגד שבא כולו בתחלה ירקרק או אדמדם מסגירו שבוע אחר שבוע אם עמד בו שני שבועות ישרף כדתני בתוספתא הבא כולו נגע יסגיר כאדם הבא כולו לבן שיסגיר עמד בו שבוע אחד נותן לו שבוע ב' עמד ב' שבועות לפטור שכהה פטור אותו ומכבסו וטהור עמד בו ב' שבועות שלא כהה או שכנס אחד שבסוף שבוע אחד כנס הנגע ונתמעט ופשה אחד דמה שכנס בסוף שבוע אחד פשה בסוף שבוע ב' ישרוף את כל הבגד ותניא בת"כ

והבגד אין לי אלא בגד שיש לו במה שיפשה בגד שאין לו להיכן יפשה מנין תלמוד לומר בו יהיה בו ואפילו בכולו דאין לו במה יפשה ונראה דהכא מיירי נמי כשהנגע בסביבות הבגד שאין לו היכן יפשה חוץ לנגע ותוך הנגע נמי אף על פי שיפשה אין נגע פושה לתוכו כדילפינן לעיל. בגד שהסגירו ופשה הנגע בכולו ופושה ירקרק או אדמדם או שפטרו ואח"כ בא כולו ירקרק או אדמדם הרי זה טהור כנס ופשה ישרף.

הלכה ט

בגד שמוכין יוצאין על פניו מן האריג כגון סגוס של צמר שנראה בו נגע אינו מתטמא אם נראה במקום שיש בו מוכין שהם כמו גרגרים בולטים מן הצמר עד שיראה הנגע במוכין ובאריג עצמו כאלו נראה במוכין אפילו יש בו שיעור גריס ולא הגיעו לאריג שתחתיו או שנראה הנגע מתחת המוכין באריג ולא במוכין אינו מתטמא עד שיראה באריג ובמוכין כדתנן במתניתין רבי אליעזר בן יעקב אומר עד שיראה באריג ובמוכין ותניא בת"כ בקרחתו אלו השחקים בגבחתו אלו החדשים מכאן אמרו עד שיראה במוכין ובאריג והר"ש ז"ל פי' פי' אחר עד שיראה באריג ובמוכין שאין באריג אלא פחות משלש אצבעות שאין מטמא בנגעים אלא אם כן יצטרף עם אותו שאינו אריג שהוא באמצע שהוא בגד שעשוי קצתו ארוג וקצתו שאינו ארוג וקשיא לי בהאי דרשא בת"כ דהא בקרחתו או בגבחתו משמע בהאי או בהאי.

הלכה י

הבגדים הצבועים אינם מטמאין בנגעים בין צבועים בידי אדם בין בידי שמים כדתנן במתניתין פי"א ותניא בת"כ יכול יהו מטמאין בין צבועין בין שאינן צבועים ת"ל בבגד צמר או בבגד פשתים מה פשתים כברייתן אף צמר כברייתה אוציא את הצבוע בידי אדם ולא הצבוע בידי שמים כגון צמר צבוע מברייתו ת"ל לפשתים ולצמר מה פשתים לבנה מברייתה אף צמר לבן. בגד ששתיו צבוע וערבו לבן או איפכא הכל הולך אחר הנראה כדתנן במתניתין ובסתם בגדים הערב נראה ובכרי' וכסתות השתי נראה וכיון דקפיד קרא אלבן ונראה לבן מיטמא בנגעים. פחות משלש אצבעות על שלש אצבעות מן האריג אינו מטמא בנגעים כדתניא פרק במה מדליקין בגד אין לי אלא בגד כלומר אי הוה כתב בגד בנגעים אין לי דמטמא בנגעים אלא בגד שלם שלש על שלש מנין ת"ל והבגד ומשום דלא חזי ג' על ג' אלא לעניים ולא לעשירים איצטריך קרא דאי לאו הכי הוה אתי בק"ו משתי וערב דמטמא בנגעים. בגד שארג בו פחות משלש על שלש ונראה בו נגע ואח"כ השלימו לשלש על שלש טהור כדתנן פי"ב גבי נגעי בתים וטעמא דבעי

בגד תחלה דהיינו שלש על שלש ואח"כ נגע. התופר מטליות שאין בכל אחד ג' על ג' ועשה מהן בגד מיטמא בנגעים שהתפור כארוג וכולו בגד אחד הוא.

הלכה יג

בגד שהוא מטליות מטליות מהן צבועין ומהן לבנים נראה נגע בלבן שבו מסגירין אותו אם עמד ב' שבועות נטמא כולו וישרף דתפירה הוי חיבור וכן אם פשה הנגע במטלית לבנה אחרת שאינה מחוברת אצלה הרי זה פסיון אף על פי שיש ביניהן צבוע במתניתין פי"א קיטא שיש בה פספיסין צבועין ולבנים פושין מזה לזה דהא ילפינן לעיל דאיכא פסיון ברחוק והוא כגריס כדאמרינן לעיל ואם לא היה בו אלא פס אחד לבן אפי' כגריס ונראה בו נגע יסגיר שאם עמד בעיניו שני שבועות ישרף אף על פי שאין לו במה יפשה וכדתנן התם במתניתין:

פרק יג

הלכה א

אין מיטמא בנגעים אלא בגדי צמר ופשתים או השתי והערב שלהם וכן כל כלי העור כדכתיב בבגד צמר או בבגד פשתים או בשתי או בערב לפשתים ולצמר או בעור או בכל מלאכת עור אף העור הצבוע בידי שמים מטמא בנגעים כרבי שמעון במתניתין דקאמר הצבועין בידי שמים מיטמאין בנגעים בידי אדם אין מטמאין בנגעים ותניא בת"כ ר' שמעון אומר כתוב אחד אומר בגד דמשמע לבן בבגד פשתים וכתוב אחד אומר או בעור דלא כתיב בעור אלא או בעור כן כתב ר' הלל ז"ל בנימוקיו ונראה לי דבעור לחוד משמע צבוע דהא האי או (אצטריך) לרבויי לבדים כדבסמוך בעור דמשמע צבוע הא כיצד צבועין בידי שמים מטמאין בידי אדם אין מיטמאין ובתוספתא מתני' הן דרבי שמעון משום ר' עקיבא ולהכי נראה דהלכתא כוותיה והלבדים כבגדים וכדתניא בתוספתא הלבדים והסגוסים והכרי' והכסתות אין מטמאין בנגעי' עד שיראו כארוג וכמוכין שלהם דכיון דכתיב אשר יהי' בו נגע משמע שירא' בו מכל צד והאהלים מיטמאים בנגעים בין של צמר או פשתים בין של עור כדתניא בת"כ או בעור להביא עורות אהלים.

הלכה ב

כל הבגדים של צמר ופשתים מיטמאים בנגעים חוץ מבגדי גוים כדתנן במתניתין ריש פי"א ותני בת"כ גבי נגעי בתים אחוזתכם אחוזתכם מטמא בנגעים ואין אחוזת גוים מיטמא בנגעים דכשם שאין אחוזתם מטמא בנגעים כך אין בגדיהם וגופם מטמא בנגעים ומייתי לה ריש פרק המגרש וטעמא דיליף נגע גופו ובגדים מבתים משום דאיתקשו

כולהו צרעות כדאמרינן לעיל והלוקח בגדים מן הגוים יראו בתחלה כדתנן במתניתין דימים שעבר בהם בנגעו בעודו ברשות הגוי אין עולין לו משבא לרשות ישראל שקנאו דאף על גב דבבהרת שבגופו קודם שנתגייר תנן דטהורה היינו משום דכקטן שנולד דמי. בגד שהוא כלאים צמר ופשתים מטמא בנגעים דתניא בת"כ והבגד יכול השיראין והסריקין וכו' ת"ל בבגד צמר או בבגד פשתים דמשמע צמר ופשתים לחודיהו אין לי אלא לצמר ופשתים המיוחדים כלומר כל חד באנפיה נפשיה מנין לרבות את הכלאים תלמוד לומר והבגד והרב ר' הלל פי' בנימוקי ת"כ מנין לרבות את הכלאים כלומר מנין אם היה מעורב בבגד צמר או פשתים חד מהנך מינין דתניא לעיל השראים והסריקין וכו' מנין דמטמא בנגעים תלמוד לומר והבגד.

הלכה ג

צמר גמלים וצמר רחלים שטוון זה עם זה אם רוב מן הגמלים אינו מטמא ואם רוב מן הרחלים מטמא מחצה למחצה נמי מטמא כדתנן במתניתין פי"ב ובסיפא דהאי ברייתא דת"כ מרבינן לה הכי אין לי אלא אחד מן המינין הבא מקצתו הבא בכולו כגון שהיה שתיו צמר וערבו א' מן המינין או איפכא מנין דמטמא תלמוד לומר והבגד והיינו לפי' ר' הלל ז"ל ולפי' הרב ז"ל מצינן למימר דמהדר נמי אכלאים דאין לי דכלאים צמר בפשתים או איפכא מטמא בנגעים אלא הבא במקצתו דאכתי שם דבגד צמר או דפשתים עליה כיון דרובא דחד מינייהו דהכי משמע קרא בבגד צמר מיוחד או בבגד פשתים מיוחד מנין הבא בכולו שהוא מחצה למחצה תלמוד לומר והבגד וכיון דבצמר ופשתים מרבינן מחצה למחצה נמי דמטמא בנגעים הה"נ בצמר או פשתים בחד מהני שיראין וכלך וכו' ורחל בת עז אין צמרה מטמא בנגעים בפרק שני דבכורות קאמר עלה רב נחמן הכל מודים שאין צמרו מטמא בנגעים שנאמר בבגד צמר או בבגד פשתים מה פשתים שלא נשתנה אף צמר שלא נשתנה. בגד ששתיו פשתן או צמר וערבו קנבוס או איפכא אינו מטמא בנגעים כדתניא בתוספתא פ"ה בגד ששתיו סריקון וערבו צמר ערבו סריקון ושתיו צמר אין מטמא בנגעים דהא דאמרינן לעיל דמחצה על מחצה מטמא בנגעים היינו כשטרף צמר או פשתים בא' מן המינין זה בזה בשתי ובערב ועשאן בגד אבל כשהשתי או הערב שהוא ניכר בפני עצמו הוא מאחד מן המינין שאינן מטמאין בנגעים אינו מטמא גם כן ולפי' ר' הלל ז"ל קשיא תוספתא אלא שדחקו לשון ת"כ לפרש הבא בכולו כלומר שתי או ערב ואיפשר נמי לפרשו לפירוש הרב ז"ל הבא במקצתו שטרף מקצת צמר וא' מן המינין לכל הבגד ואתיא בתוספתא דקתני דאין מטמאין בנגעים כדאמרינן.

הלכה ד

העור שאינו מעובד אינו מטמא בנגעים וכן העור שהוא גולם שלא עשה ממנו כלים כדתניא בת"כ יכול אף עור המצה ועור החיפה תלמוד לומר או בכל מלאכת עור יצאו עור המצה ועור החיפה שלא נעשה בהן מלאכה דאף על גב דסיפא הוי מליח ולא קמיח ולא עפיץ וחזי לעשות קמיע ולצור משקולת לא מיקרי בהכי נעשה למלאכה אוציא את אלו ולא את עורות רצועות וסנדלים שנעשית בהן מלאכה כלומר עורות שחתכן רצועות רצועות לעשות מהם סנדלים תלמוד לומר כלי יצאו רצועות אלו שאינן כלי. עורות חיה שבים אינם מטמאים בנגעים כדתנן פי"ד ודרש לה בת"כ מדכת' עור יכול אף עורות שבים ת"ל בגד מה בגד מין הגדל בארץ אף עור מין הגדל בארץ יכול אני מוציא את שחובר לו מן הגדל בארץ כל שהו ת"ל או בעור להביא את שחבר לעור שבים כל שהוא ממין הגדל בארץ אפילו חוט ומשיחה דבר שמקבל טומאה כדתנן במתניתין ובלבד שיחברנו כדרך חיבורו כדתניא בת"כ כלומר בשתי תכיפות.

הלכה ו

כל כלי הראוי להתטמא בשאר הטומאות אף על פי שאינו מתטמא במדרס הזב מפני שלא נעשה למשכב או מושב הזב כקלע של ספינה וכל הני דתנינן פי"א דיש להן רוחב גריס מיטמאין בנגעים אף על גב דאין מיטמא במדרס עד שיהא בו שלשה על שלשה טפחים דכל המיטמא במת מיטמא בנגעים כדתניא נמי בתוספתא וכדאמרינן לעיל מדכתיב בגד דחזי לעניים דהיינו ג' אצבעות על ג' ואין צ"ל שאר הכלים ככרים וכסתות. החמת והתורמל נראין ואין פושטן את כפליו אלא מה שיכול לראות כמו שהוא יראה ופושה מתוכו לאחוריו ולאחוריו לתוכו כדתנן במתניתין דחשיב פסיון וסדין הקמוט מפשיטין את קמטיו ורואין את נגעו דבחמת ותורמיל דרכן להיות כך כפולים במקום הקשר הוא דאין פושטין את קמטיו אבל סדין לא ובתוספתא נראה דמתוכו לאחוריו ואיפכא דחשיב פסיון הייני בכלי עור דוקא אבל לא בשאר כלים ונראה דטעמא הוי משום דבעור דהוא קשה לא בעינן שתראה הנגע בכל עובי העור מב' צדדיו אבל בבגדים בעינן שיראה באריג ובמוכין כדאמרינן לעיל.

הלכה ח

השתי והערב בין של צמר בין של פשתן מטמאין בנגעים מיד שיטוו אף על פי שלא ליבן הפשתן ולא שלק הצמר כת"ק דר' יהודה פרק י"א ובת"כ יליף לרבי יהודה מבגד דלא מטמא מיד דמה בגד עד שתגמר מלאכתו ולרבנן דמטמא מיד טעמא משום דכתי' או בשתי או בערב ומשמע משעה שנקראו שתי וערב ובגד מוקמינן ליה לדרשי' אחריתי

ובעינן שיהיה בטווי כדי לארוג ממנו ג' על ג' כדתנן במתניתין ותניא בת"כ יכול יהיו מטמאין שתי וערב בכל שהן ת"ל בגד מה בגד מיוחס שיש בו ג' אף כולן כדי לארוג ג' על ג' ובין שהיה כולה שתי בין שהיה כולה ערב מטמא בנגעים כיון שיש בו לארוג ג' על ג' אי הוה חציו שתי וחציו ערב וכדתנן נמי במתניתין ותניא בת"כ שתי וערב אפי' כולה שתי אפילו כולה ערב היו חוטין פסוקין אפילו היו חוטין שיש בהם לארוג ג' על ג' לא מטמא בנגעים כדתנן נמי במתניתין דלא הוי חבור מה שהן מקובצין בפקעה אחד כיון שהם חוטין מופסקין ובעינן שיהיו מחוברין דומיא דבגד. ב' פקעו' המעורות זו בזו וכן החוט המחבר שתי שבין ב' עצי האורגים הנקראים כבדים וכן דפי חלוק אינם חיבור כדתנן במתניתין דאם נראה נגע באחד מהם השני טהור דכל חשוב בפני עצמו לא הוו חיבור כדא'. נראה הנגע בנפש המסכת שהוא חוט הערב שנכנס לתוך השתי ובשתי העומד בין כובד התחתון לעליון הרי אלו מטמאין בנגעים כת"ק דר' שמעון במתני' פרק י"א. נראה הנגע בשתי העומד לבדו הארוג טהור כדתנן נמי התם ומשמע בתוספתא דהיינו כשאין עתיד לארוג יותר ומשום הכי לא הוו חיבור זה עם זה נראה בסדין שורף את הנימין בנימין הסדין טהור כדתנן נמי התם פשה לסדין טמא כדתניא בתוספתא. נראה נגע בחלוק האימרות ניצולות אפי' הן צמר או פשתים ואינה נשרפת כדתנן התם סדין שנראה בו נגע מציל את האימריות אפילו הן ארגמן ותניא בת"כ ושרף את הבגד או את השתי או את הערב בצמר או בפשתים יכול כיון דכתיב בצמר או בפשתים יביא גיזי צמר ואניצי פשתן וישרפם עמו ת"ל באש תשרף ולא דבר אחר עמה דאף על גב דהיא מהדר אצרעת ממארת משמע נמי דלא ישרוף דבר אחר דהיינו גיזי צמר ואניצי פשתן עמה כדפי' ונראה דהיינו גיזי צמר או אניצי פשתן המחוברים לחוט השתי או הערב שהוא טווי ועדין מדובק בצמר או בפשתים שנטוו ממנו ואם כן למה נאמר בצמר או בפשתים להוציא את האמריות שבו דאינו טעונין שריפה בהדי בגד אוציא אימרות של זהב שאין מינו מטמא בנגעים ולא של ארגמן שמינו מטמא בנגעים דהוו מצמר ת"ל את אשר בו הנגע הראוי לקבל נגע עכשיו לאפוקי ארגמן ותולעת שני דאף על גב דהוו צמר כיון שהן צבועין אינן מטמאין כדילפינן לעיל.

הלכה יא

בגד שצבעו כשהיה מוסגר או מכרו לגוי טהור כדתני בתוספתא ת"ק דרבי אליעזר ברבי שמעון משום דלא נזקק לטומאה וכן בגד המוסגר שנתערב באחרים כולן טהורים ועשאו מוכין נמי פחות משלש על שלש טהור ומותר בהנייתו כדתנן במתניתין ותניא בת"כ צרעת ממארת תן בו מארה ואל תהנה בו אין לי אלא מוחלט מוסגר מנין תלמוד

לומר כי צרעת ממארת היא כלומר להכי תנא ביה קרא בתר דכתב הנגע כתב תו צרעת ממארת לרבויי אפילו מוסגר דאסור בהנאה אימא מוחלט אם קצצו ועשאו מוכין טמא ואסור בהנייתו יכול אף המוסגר כן ת"ל כי צרעת במוסגר דהיינו בזמן דצרעת נראית בו לאפוקי איקצצו ועשאו מוכין דכיון דאין הצרעת נראית בו טהור ואינו אסור בהנאה וכן כשנתערב באחרים דכולן טהורים דאינו ניכר כגון ב' בגדים בזה כגריס ובזה כסלע ובסוף שבוע בזה כסלע ובזה כסלע כדאמרינן גבי אדם דעד שלא נזקק לטומאת טהור אבל המוחלט כיון שנזקק לטומאה אין הספק מטהרו אפילו באלף ומדאוריתא חד בתרי בטיל וכן עשאו לבגד מוחלט מוכין פחות מג' טמא דאכתי בטומאתו עומד דאף על גב דמעיקרא פחות מג' אינו מטמא בנגעים כיון דהאי מעיקרא הוה ביה ג' על ג' וטעון שריפה כדכתיב בקרא משמע דאינו מצילו משריפה אפילו שיעשה אותו מוכין.

הלכה יג

א' בגד המוסגר או המוחלט לטומאה דהוי אבי אבות הטומאה כאדם המצוי' לכל דבר לטמא במגע ובמשא ובביאה לעשות משכב או מושב וכדתנן פרק קמא דכלים גבי מצורע דהוא למעלה מזב דמטמא בביאה והכא בבגד ילפינן דמטמא בביאה בת"כ מדכתיב זאת תורת נגע צרעת בגד הצמר וגו' למאי כתיב התם בתר צרעת בתים זאת התורה לכל נגע וגו' לצרעת הבגד וגו' אמאי כתיב התם בגד לאקושינהו לכולהו לבית מה בית מטמא בביאה כדכתי' והבא אל הבית וגו' יטמא וגו' אף בגד יטמא בביאה אין לי אלא בגד מנין כולן כלומר שתי וערב וכלי עור ת"ל הכא בגד הצמר או הפשתים או בשתי או בערב או כלי עור הקישן לבגד דמטמא בביאה כדילפינן יכול יטענו צפרים תלמוד לומר זאת וכיון שהכניס לבית כזית מאלו או רוב בגד ג' על ג' אף על גב דאין בו כזית הבית טמא וכדתניא בתוספת' ושיעור כזית הלכה למשה מסיני והכא איכא נמי היקשה דאיתקשו כולהו נגעים לנגעי אדם שהוא מצורע דאיתקש למת כדכתיב אל נא תהי כמת מה מת בכזית אף אלו בכזית.

הלכה טו

בגדים המנוגעים משלחין אותן חוץ לכל עיר אפילו שאינה מוקפת חומה וזה חומר בבגדים מאדם כדתניא בתוספת' דהא איתקשו בגדים לבית כדאמרינן לעיל וגבי בית כתיב והשליכו אתהן אל מחוץ לעיר ומתני' בת"כ אתהן חוץ לכל עיר ולא אדם חוץ לכל עיר אלא עיר המוקפת חומה:

פרק יד

הלכה א

מצות קעט להיות בית המנוגע טמא. ושיעור נגע בתים כשני גריסין זה בצד זה כדתנן במתני' דנגעים פרק י"ב כרבי עקיבא דסבר ב' גריסים על ב' אבנים כדכתיב וחלצו את האבנים אשר בהן הנגע וכדתניא בת"כ והנה הנגע בקירות הבית מלמד שאין הבית מטמא אלא בשני גריסין קיר קירות הרי שתים ולמטה הוא אומר קיר קירות הרי ארבע מלמד שאין הבית מטמא בנגעים אלא שיהו בה ד' כותלים מכאן אמרו בית עגול בית טריגון אינו מטמא בנגעים יכול עד שיראה על ב' כותלים ת"ל ומראיהן שפל מן הקיר אפילו על כותל אחד יכול נראה על אבן אחת ת"ל וחלצו את האבנים דברי רבי עקיבא.

הלכה ב

ג' סימני טומאה יש בבתים מראה ירקרק ואדמדם והפסיון כדתנן סוף פרק ג' דנגעים וכתיב שקערורות ירקרקות או אדמדמות ומראיהן שפל מן הקיר ותניא בתורת כהנים שקערורות שוקעות במראיהן ירקרקות או אדמדמות ירוק שבירוקים אדום שבאדומים ומראיהן שפל מן הקיר לא ממשן וכתיב בתר הסגר וראה והנה פשה הנגע בקירות הבית וצוה וחלצו וגו' ושני המראות מצטרפות דומיא דירקרק ואדמדם דכתיב גבי בגדים דילפי' לעיל מדכתיב והיה ולא כתיב והיו ופסיון הסמוך כל שהו והרחוק כגריס כדתנן במתני' פרק י"ב ותניא בת"כ ואם ישוב הנגע ופרח בבית וגו' משל חזר איש פלוני למקומו שיחזור הנגע לאותן האבנים אין לי אלא מקומו מנין לרבות אם חזר בבית ת"ל בבית יכול כגריס ת"ל הנגע ונאמר להלן ברישא הנגע בקירות הבית מה להלן שני גריסין כדילפינן לעיל מדכתיב בקירות נמצאת אתה אומר הפסיון הסמוך כל שהו והרחוק כגריס וחוזר לבתים כשני גריסים ומשום חוזר נקיט הכא נמצאת אתה אומר דסמוך ורחוק נפקא לן מקרא דלעיל דכתיב ושב הכהן וראה הכהן והנה פשה הנגע בקירות הבית ותניא בת"כ והנה פשה זה פשיון הסמוך בכל שהוא ומנין לרבות את הרחוק דלא פשה סמוך לנגע ת"ל בקירות הבית כלומר בכל מקום הוי פסיון טמא כיון שהוא בקירות הבית בין רחוק בין קרוב יכול בכל שהוא יהיה טמא אפילו רחוק תלמוד לומר כאן נגע ולהלן באדם נאמר גם כן נגע מה להלן כגריס כדאמרינן לעיל אף כאן בבית אי פשה ברחוק כגריס הוי טמא ואי לא לא נמצאת אומר הפסיון הסמוך כל שהו והרחוק כגריס והחוזר כשני גריסין גרסי' נמי הכא בת"כ. ואין נגעי בתים מטמאין עד שיהיה מראה הנגע שפל מן הקיר כדכתיב שקערורות שיהו שוקעין במראה כדכתיב ומראיהן שפל

מן הקיר ולא ממשן כדאמר' לעיל ובשני המראות מסגירין או מחליטין ובפסיון נותצין כדנילף לקמן בילפותא דג' שבועות מקראי דאין נתיצה אלא בפסיון שאחרי הטחיה ולא קודם כדנילף לקמן.

הלכה ד

כשיראה הנגע אפילו הוא חכם שיודע שהוא נגע לא יאמר נגע נראה לי אלא כנגע כדכתיב בקרא וכדתנן במתני' ותניא בת"כ ובא אשר לו הבית שלא ישלח ביד שליח יכול אפילו זקן או חולה ת"ל ובא והגיד ידקדק הכהן עמו כיצד בא הנגע לביתו לאמר שיאמר לו דברי כיבושין בני אין הנגעים באים אלא על לשון הרע וכו' וצוה הכהן ופנו את הבית אפילו חבילי עצים וחבילי קנים כרבי יהודה במתניתין ודרשינן בת"כ צווי בכהן והפינוי בכל אדם ופינוי משמע אפילו מדברים שאין מקבלים טומאה ופינוי בכל אדם דרשינן מדכתיב ופנו את הבית בטרם יבא הכהן לראות את הנגע משמע דפינוי בכל אדם דאכתי לא מטמא כהן ואחר יבא הכהן לראות את הבית. ובית אפל אין פותחין בו חלונות ודריש ליה בת"כ מדכתיב כנגע נראה לי ולא לי ולאורי ואף על גב דקרא בבעל הבית משתעי ממילא משמע דנראה לו הנגע בלא נר או בלא אור חלון והכי נמי בעי כהן לראותה ואחר שיראה הכהן הנגע יצא ויעמוד על פתח הבית בצד המשקוף ויסגיר או יחליט או יפטור כדתנן במתניתין אינו הולך לתוך ביתו להסגיר בחבל ארוך ולא עומד בתוך הבית שהנגע בו ומסגיר דכתיב ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית והסגיר את הבית שבעת ימים תניא בת"כ יכול ילך לביתו ויסגיר אל פתח הבית יכול יעמוד תחת המשקוף ויסגיר ת"ל ויצא מן הבית עד שיעקר מכולו ואם הסגיר בדיעבד בכל גוונא מוסגר דכתיב והסגיר את הבית מכל מקום דיעבד מהני אלא שלא קיים מצוה ומייתי הך ברייתא פ"ק דחולין.

הלכה ו

אין הבית מטמא בנגעים עד שיהיה בו ד' אמות על ד' אמות דבפחות לא מיקרי בית וד' כותלים דרשי' דכתיב למעלה קיר קירות דכתיב והנה הנגע בקירות הבית ויכול לומר בקיר הבית וכתב קירות וכן למטה והנה פשה הנגע בקירות הבית הרי כאן ד' ומראיהן שפל מן הקיר לגופיה אתא ובית עגול כולה קיר א' ובעל ג' או ה' נמי לא מיטמא דד' בעינן לא פחות ולא יותר דאף על גב דגבי ציצית כתיב על ארבע כנפות כסותך ובעלת חמש כנפות אמרינן דחייבת בציצית על ארבע כנפות היינו משום דכתיב אשר תכסה בה דמרבה אפילו בעלת חמש דיש בכלל חמש ארבע אבל הכא ליכא רבוי לבית בת חמש כותלים אלא ארבע כדאמרינן ויהיה בנוי בארץ באבנים ועפר ועצים כדכתיב את אבניו

ואת עציו ואת עפרו. בית בנוי בספינה אינו מטמא בנגעים כדתנן במתניתין ובתוספתא בית שבים ובית שבספינה אינם מטמאים בנגעים ותרי מילי נינהו בית שבים שהביאו אבנים ועפר הרבה וישפכו בים עד שנעשה תל ובנו עליו בית אינו מטמא בנגעים בארץ כתיב ולא ים ובית שבספינה אפילו עודה ביבשה כיון דאין סוף הבית לעמוד שם והיא מטולטלת לאו בית קבוע הוא וכתיב בבית ארץ אחוזתכם וגו' ובית תלוי על ד' קורות נמי כדתנן באיסקריה על ד' קורות אינו מיטמא בנגעים ועל ב' עמודים מיטמא כדתנן במתניתין וכדתניא נמי בתוספת' ובת"כ מרבינן לה מדכתיב בבית ארץ פרט לבית הבנוי בספינה ובאיסקריה ועל ד' קורות ולהביא בית הבנוי על העמודים דהיינו עמודי שיש או אבנים דבבית ארץ קרינא ביה.

הלכה ז

כמה אבנים יהיו בו אין פחות משמנה כרבי עקיבא במתניתין דאמר כשני גריסין על שתי אבנים ולא בעינן על ב' כותלים כרבי אליעזר ברבי שמעון כדתניא בת"כ יכול עד שיראה על ב' כותלים ת"ל ומראיהן שפל מן הקיר אפילו על כותל אחד יכול אפילו נראה על אבן אחד תלמוד לומר וחלצו את האבנים אין פחות משני אבנים דברי רבי עקיבא רבי ישמעאל אומר וכו' וכיון דילפינן דבקיר אחד שני גריסין בשני אבנים מיטמא מדכתיב ומראיהן שפל מן הקיר אם כן הוו שמנה אבנים בכל הבית וכמה עצים יהיו בו כדי ליתן תחת המשקוף כת"ק דר' יהודה במתניתין דקתני עצים כדי ליתן תחת המשקוף ופי' הר"ש ז"ל כן צריך לכל קיר וקיר דומיא דאבנים ועפר כדי ליתן בין פצים לחברו כדתנן במתני' ושיווי בנין האבנים מב' צדדין בעפר נקרא פצים דלא איצטריך עפר אלא להשוות ופחות משיעורים אלו לא מיטמא דלעיכובא הוא דילפינן הני שיעורים. הלבנים והשיש אין חשובין כאבנים כדתניא בת"כ יכול אפילו קרמירין אפילו לבנים ת"ל אבנים ופי' הר"ש ז"ל קרמירים רעפים ואיפשר שהרב ז"ל היה גורס מרמרין שכתב הלבנים והשיש וכו'. בית שאחד מצדדיו מחופה בשיש ואחד בסלע ואחד באבנים ואחד בעפר אינו מיטמא בנגעים כדתנן במתני' וכתב הר"ש ז"ל דיש ראוים לבא בהן נגע דלאו אבנים סתם הוו וסלע הוי צור מששת ימי בראשית ולאו קיר הוי וכן לבנים אינו אבן כדאמרינן לעיל. בית שלא היו בו אבנים ועצים ועפר כשיעור ונראה בו נגע ואח"כ הביא לו אבנים ועצים ועפר טהור כדתנן במתניתין ואו או קתני כדלעיל דלאו בית מיקרי מעיקרא ואין הבית מיטמא עד שיהא בו אבנים וכו' וכדילפינן לעיל.

הלכה י

בית שסככו בזרעים בטלו והן כעץ בעלמא ונטמאו טומאה חמורה כדמייתי סוף פרק העור והרוטב אמר רב מתנא הרי אמרו בית שסככו בזרעים טהרו מטומאת אוכלין כגון שסכך ביתו בשבלים ובהם הזרעים וכיון שעשה מהם סכך בטלו הזרעים אצל הסיכוך ונעשו אהל חשוב ואם פרחה צרעת באותו בית כל הבית טמא כתליו ואהל שלו לטמא אדם וכלים וכששמש מעשה עץ שמש כדאיתא התם.

הלכה יא

וירושלם וח"ל אין מטמאין בנגעים כדתנן התם פר' י"ב דנגעים ובת"כ ממעט חוצה לארץ מדכתיב אחוזתכם ובשלהי מרובה ממעט נמי ירושלם מדכתיב אחוזתכם וירושלם לא נתחלקה לשבטים ובתי הגוים שבארץ ישראל אין מטמאים בנגעים כדתניא התם כל הבתים מטמאין בנגעים חוץ משל גוים ותניא בת"כ אחוזתכם מטמאה בנגעים ולא אחוזת גוים וכשם שאין אחוזתם מטמא כך גופם ובגדיהם אין מטמא בנגעים ומשמע דהיינו בתי גוים שהן קנויים להם בא"י אבל אחוזת ישראל שמושכרת לגוים נראה דמטמאה דהא אחוזתם קרינא בה ותנן נמי הלוקח בתים מן הגוים יראו בתחלה כדאמר לעיל בבגדים ומשמע דוקא לוקח שקונה אותה מן הגוי אבל אם שכרה לו לא יראו בתחלה. בית שצדו אחד גוי וצדו אחד ישראל או צדו אחד בארץ וצדו אחד בח"ל כדתניא בתוספתא פרק ששי וטעמא דבעינן כל צידי הבית ראוים לטומאת נגעים כדאמר' ושאר כל הבתים שבא"י מטמאין בין צבועים בידי אדם בין צבועין בידי שמים כדתנן פרק י"א דנגעים דבבגדים ועורות הוא דמפלגינן בין צבוע בידי אדם לצבוע בידי שמים משום דכתיב גבי בגד פשתים כדאמ' לעיל אבל בתים לא.

הלכה יד

בית האשה בית השותפין בית הכנסת ובית המדרש שיש בהן בית דירה לחזנים או לתלמידים מיטמאין בנגעים כדתניא בתוספתא בית הכנסת ובית האשה ובית השותפין מטמאין בנגעים וכת' הר"ש ז"ל דהיינו טעמא דבית הכנסת דמצו לזבוניה אבל הרב ז"ל כתב כשיש בהן בית דירה לחזנים או לתלמידים משמע דבלאו הכי לא מיטמאי דבעינן ובא אשר לו הבית. קירות האבוס וקירות המחיצה שבבית אין מטמאין כדתנן במתניתין פרק י"ב וכדדרשינן בת"כ בקירות הבית ולא בקירות האבוס ולא בקירות המחיצה והמגורה דאין הבית טמא עד שיראה הנגע באחד מארבע קירות הבית עצמה ולא בקירות אלו:

פרק טו

הלכה א

נגעי בתים שיש בהם הסגר שלשה שבועות שהן י"ט יום שיום ז' עולה לכאן ולכאן ויום שלשה עשר עולה לכאן ולכאן וכן יום י"ט לשבוע שלישי בבתים כדדרשינן בת"כ מדכתיב והסגירו שבעת ימים שנית מלמד שיום אחד עולה לו מן המנין מלפניו ומלאחריו כדאמר' לעיל פרק ט' וכיון דיום אחד עולה ה"נ יום י"ג מלפניו ומלאחריו לבתים דהסגר בתים ג' שבועות כדתנן פ"ג דנגעים ופ' אין בערכין אין בנגעים פחות משבוע אחד ולא יותר על ג' שבועות שבוע א' כגון שחין ומכוה ושלש שבועות נגעי בתים דזמנין דלא ידעינן אם נטהרו לגמרי עד שלשה שבועות כגון אם עומד בראשון ובשני וחלץ וקוצה וטח נותן לו שבוע אחר שאם חזר טעון נתיצה ואם לא חזר טהור אבל אדם לעולם בשני שבועות ידעי' דיניו דאם עמד בשבוע שני טהור מיד ובפחות משבעה אין לידע טהרתו דאין הסגר פחות מז' כן כתבו בתוספות פרק אין בערכין.

הלכה ב

כשיבא הכהן ויראה הנגע שוקע ירקרק או אדמדם אפילו כולה יסגיר שבעת ימים כדכתיב בקירות הבית שקערורות ירקרקות או אדמדמות וגו' ובשביעי רואה אם כהה או הלך קולף מקום הנגע בלבד והבית טהור כדתנן ריש פי"ג עשרה בתים הן הכהה בראשון וההולך לו קולפו והוא טהור ולא בעי צפרים הרי ב' בתים הכוהה בשני וההולך לו קולפו וטעון צפרים הרי כאן ארבע פשה בראשון חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע ואם חזר ינתץ הרי חמש לא חזר טעון צפרים הרי שש עמד בראשון ופשה בשני חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע חזר ינתץ הרי שבע לא חזר טעון צפרים הרי שמנה עמד בזה ובזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע חזר ינתץ הרי בית תשיעי לא חזר טעון צפרים הרי עשירי ותניא בת"כ מנין לכהה בשני וההולך לו שקולפו והוא טעון צפרים תלמוד לומר ולקח הכהן לחטא את הבית הרי כאן בית אחד דהוה ליה למכתב ולקח לחטאו בצפרים וכו' דהא בבית קמשתעי קרא מאי את הבית הביא בית אחר שכהה בשני או שהלך לו שטעון צפרים וקליפת כהה לא מצינו בקרא ושמא מדכתיב כי נרפא הנגע וסמיך ליה ולקח לחטא את הבית דמשמע דאין טהרת בית אלא בריפוי דהיינו שהוקצה ונוטח כדפי' הר"ש סוף פרק י"ב דנגעים וכיון דילפינן לכהה בשני או הלך לו דטעון צפרים משמע דאם כהה בראשון או הלך לו לא בעי צפרים אבל קליפה בעי הרי למדנו לארבע בתים ואם פשה בראשון חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע חזר ינתץ לא חזר טעון צפרים

דכתיב ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית והסגיר את הבית שבעת ימים ושב הכהן ביום השביעי וראה והנה פשה הנגע בקירות הבית וצוה הכהן וחלצו את האבנים וגו' ואת הבית יקציע וגו' ולקחו אבנים אחרות וגו' ועפר אחר יקח וטח את הבית ואם ישוב הנגע ופרח בבית אחר חלץ את האבנים ואחר הקצות את הבית ואחרי הטוח ותניא בת"כ ואם ישוב הנגע וגו' יכול חזר בו ביום השביעי שחלץ והקצה וטח יהא טמא תלמוד לומר ושב הכהן ביום השביעי וכתיב הכא ואם ישוב הכהן מה שיבה האמורה להלן בסוף שבוע כדכתיב ושב הכהן ביום השביעי אף שיבה האמורה כאן ואם ישוב הוא בסוף שבוע שני שחזר הנגע כדכתיב ואם ישוב הנגע ופרח בבית אחר חלץ וגו' משל חזר איש פלוני למקומו שיחזור הנגע לאותן האבנים אין לי חזר אלא במקומו דהיינו לאותן האבנים מנין לרבות את כל הבית תלמוד לומר בבית שאם חזר הנגע בסוף שבוע שני אחר חלץ וכו' שינתץ הבית כדכתיב ואם ישוב הנגע ופרח בבית אחר חלץ וגו' ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע בבית צרעת ממארת היא בבית טמא הוא ונתץ את הבית את אבניו וגו' ואמרינן בת"כ דהאי קרא דכתיב ובא הכהן וראה והנה פשה וגו' הנח לו כלומר שאין זה מקומו אלא אחר ופרח והיה לו לכתוב מיד ונתץ את הבית דלא מצינן למימר שלא יהא החוזר טמא אלא א"כ פשה כדמשמע פשטיה דקרא דכתיב ובא הכהן וראה והנה פשה דהא כתיב בהאי קרא צרעת ממארת היא ותניא נאמרה צרעת ממארת בבגדים ונאמר צרעת ממארת בבתים מה צרעת ממארת שנאמר בבגדים טימא את החוזר אע"פ שלא פשה כדכתיב ואם תראה עוד בבגד וגו' באש תשרפנו וגו' אף צרעת ממארת האמור' בבתים טימא את החוזר אף ע"פ שלא פשה אם כן האי ובא הכהן וראה והנה פשה אין זה מקומו וסדר המקרא ואם ישוב הנגע ופרח וגו' דהיינו חוזר כדאמר' ונתץ את הבית וגו' ואם לא חזר בסוף שבוע שני טעון צפרים כדאמר' לעיל דדוקא בחזר כתיב ונתץ וגו' הרי למדנו לב' בתים אחרות הרי הן שש ומנין לעמד בראשון ופשה בשני דחולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע חזר ינתץ לא חזר טעון צפרים מהאי קרא דובא הכהן וראה והנה פשה במה הוא מדבר אם בפשה בראשון הרי כבר אמור כדאמרינן לעיל הא אינו מדבר אלא בעומד בעיניו בסוף שבוע ראשון שמסגירו שבוע שני בלא חליצה וקציעה וטיחה בא בסוף שבוע שני שהוא יום י"ג ומצאו שפשה מה יעשה לו יכול ינתץ מיד כדכתיב סמוך לו ונתץ את הבית תלמוד לומר ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע וגו' ונאמר למעלה ושב הכהן ביום השביעי וראה והנה פשה הנגע ועבדינן מינייהו גזרה שוה כאלו בשניהם כתוב ובא או בשניהם כתוב ושב דזו היא שיבה זו היא ביאה דהך ביאה שיבה היא ששב לבית המנוגע וילפינן כהאי ג"ש הכי מה ופשה האמורה בשיבה

למעלה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע כדכתיב בקראי בתרה כדאמ' לעיל אף פשה האמור בביאה ובא הכהן וראה והנה פשה דאוקימנא דמיירי בשעמד בסוף שבוע ראשון ופשה בסוף שבוע שני חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע שלישי אם חזר ונתץ את הבית ואם לא חזר טעון צפרים והדר קתני בת"כ דהיכי אמרי' דפושה בשני לא ינתצנו כפושה בראשון דאם הקל בפושה בסוף שבוע ראשון שלא חייבו נתיצה אלא חליצה וכו' היינו משום דהקל בעומד בסוף שבוע ראשון דאינו טעון חליצה וכו' אלא מסגירו אבל בשני דהחמיר בעומד בו דבעי חליצה לא נקל בפושה בו שלא לחייבו נתיצה תלמוד לומר ושב ובא וכו' זו היא שיבה זו היא ביאה כדאמר' דילפינן בגזרה שוה דפושה בשני לא יתצנו אלא חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע שלישי חזר יתצנו לא חזר טעון צפרים כדאמרינן הרי ב' בתים אחרות והן שמנה ומנין עומד בזה ובזה חוזר וקוצה וטח ונותן לו שבוע חזר ינתץ לא חזר טעון צפרים תלמוד לומר ואם בוא יבוא הכהן וראה והנה לא פשה הנגע בבית וגו' במה הוא מדבר אם בפושה בראשון הרי כבר אמור ופושה בשני כבר אמור הא אינו מדבר אלא בעומד בסוף שבוע ראשון ושני דכתיב ואם בוא יבוא ב' ביאות וראה והנה לא פשה מה יעשה לו יכול יפטרנו וילך כמו שכתוב בסיפיה דהאי קרא וטהר הכהן את הבית תלמוד לומר כי נרפא הנגע לא טהרתי אלא הרפוי ואין רפוי אלא בית שהוחלט והוקצה והוטח ולא חזר הנגע ואם כן מה יעשה לו הרי אני דן מה מצינו בפושה שני חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע אף עומד בשני כן להכי כתב ואם בוא יבוא ב' ביאות לומר מה ביאה האמורה למעלה בפושה בשני חולץ וקוצה אף ביאה דעומד בראשון ובשני כן ופריך אם החמיר בפושה בשני שהרי החמיר בפושה בראשון שטעון חליצה וכו' נחמיר בעומד בשני שלא החמיר בעומד בראשון שיטעון חליצה ת"ל ואם בוא יבוא כדאמר' דמה ביאה האמורה למעלה בפושה בשני חולץ וקוצה וטח כדא' אף ביאה האמורה למטה בעומד בראשון ובשני חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע ג' חזר ינתץ לא חזר טעון צפרים הרי למדנו לעשרה בתים ואין לי נותץ בקרא אלא בפושה בסוף ראשון וחוזר בסוף שני מנין לרבות את החוזר אחר שפשה בשני ואחר שעמד בראשון ובשני ת"ל אחר חלץ את האבנים אחרי הקצות ואחרי הטוח למה לי וכי יש חליצה שאין עמה קציעה וטיחה מה ת"ל אחרי הקצות ואחרי הטוח חד לרבות את החוזר אחר הפושה בשני וחד לרבות החוזר אחר העומד בשני דטעון נתיצה דהא סמכינן קרא דונתץ אקרא דאם ישוב הנגע ופרח בבית אחר חלץ את האבנים ואחרי הקצות את הבית ואחרי הטוח וענין הכתוב מוכיח דקראי קמאי דושב הכהן ביום השביעי והנה פשה וגו' ואם ישוב הנגע ופרח בבית וגו' מיירי בפושה בראשון וחוזר בשני וקרא דובא הכהן וראה

והנה פשה וגו' מיירי בעומד בראשון ופשה בשני וקרא דאם בוא יבוא וראה והנה לא פשה מיירי בעומד בזה ובזה דקראי קמאי בהדיא כתיב בסוף שבוע ראשון פשיון ושב הכהן ביום השביעי וראה והנה פשה וגו' ובסוף שבוע שני חזר כדכתיב ואם ישוב הנגע ופרח כדאמ' חזר פלוני למקומו והא ילפינן דהאי ישוב ביום השביעי הוא דומיא דשב דלעיל דהוא ביום השביעי כדכתיב ושב הכהן ביום השביעי וקרא דובא הכהן וראה והנה פשה מיירי בעומד בראשון ופשה בשני דאי האי פשה בראשון הרי כבר אמור אלא ודאי והנה פשה בשבוע שני דמינה סליק דכתיב ואם ישוב הנגע וגו' דהוי בשבוע שני וכתיב ובא הכהן וראה והנה פשה וכו' וא"כ בסוף שבוע ראשון עמד דאי פשה הא בעי חליצה וקציעה וטיחה ותו ליכא פשיון בשבוע שני אלא חזרה כמו שהיה קודם וכיון דכתיב פשיון דשבוע שני כדאמרינן אם כן בסוף שבוע ראשון עמד ולא הוה בעי חליצה עד דפשה בסוף שבוע שני וחלץ והקצה וטח ונתן לו שבוע ג' כדאמרינן לעיל וקרא דאם בוא יבוא הכהן וראה והנה לא פשה וגו' קאי אפשה דלעיל בסוף שבוע שני וקאמר דאם לא פשה בסוף שבוע שני דבעי חליצה וכו' כדאמר לעיל והיינו שלא פשה גם כן בסוף שבוע ראשון אלא שעמד בזה ובזה דאי פשה בראשון לא מצי למכתב לא פשה בשני דהא בעי חליצה בפשיון של סוף שבוע ראשון ואם כן לא שייך בסוף שבוע שני לא פשה אלא לא שב דהיינו לא חזר ומדכתיב לא פשה בסוף שבוע שני משמע דבסוף שבוע ראשון נמי לא פשה אלא עמד בזה ובזה כדאמרינן והני ששה בתים דהני קראי הוא דבעו חליצה והקצאה וטיחה בסוף שבוע ראשון לפושה בראשון ובסוף שני לעומד בראשון ופושה בשני או עומד בזה ובזה ונתיצה בסוף שבוע שני לפושה בראשון וחוזר בשני ובסוף שבוע שלישי לעומד בראשון ופושה בשני או עומד בזה ובזה דאין נתיצה אלא בנגע החוזר אחר חליצה וקציעה וטיחה והדר כתיב ולקח לחטא את הבית להביא בית אחרת שכהה בשני או הלך לה דבעי צפרים ומינה דאי כהה או הלך לו בראשון קולפו והוא טהור הרי ד' בתים אחרים דלית בהו צד נתיצה והוו כולהו עשרה כדילפינן להו מקראי אם נראה בה נגע אחר שנטהרה בצפרים יראה בתחלה ואם עד שלא טהרו בצפרים ינתץ כדתנן במתניתין דכיון דנטהר בצפרים אם חזר הויא כבא בבית אחרת וכל שלא נטהר וחזר הנגע ינתץ כדילפינן לעיל.

הלכה ג

כשהוא חולץ את האבנים אינו חולץ פחות משתים כרבי עקיבא כדא' לעיל מדכתי' וחלצו את האבנים ואינו נוטל אבנים מצד זה ומביאן לצד זה ולא עפר מצד זה לטוח או לבנות בצד זה כדתנן במתניתין פי"ב ונפקא בתורת כהנים מדכתיב אבנים אחרות

ועפר אחר ואינו טח בטיט אלא בעפר כדכתיב ועפר אינו מביא אבן אחת גדולה תחת שתים שחלץ ולא שתים תחת אחת חלוצה אבל מביא שתים תחת שלש כדתנן במתניתין דכתיב ולקחו אבנים אחרות והביאו אל תחת האבנים אבנים תחת אבנים ושתים תחת ג' או ג' תחת ארבע מביא דהא הוו אבנים תחת אבנים.

הלכה ד

היה הכותל בינו לבין חבירו שניהם חולצים ושניהם קוצים את העפר ושניהם מביאים אבנים אחרות כדתנן במתני' אוי לרשע אוי לשכנו מכאן אמרו וכו' וכדתנא בת"כ וחלצו מלמד ששניהם חולצים וכתיב העפר אשר הקצו ולקחו אבנים אחרות והביאו משמע שניהם אבל בעל הבית שהנגע כלפי ביתו מביא את העפר וטח כדכתיב ועפר אחר יקח וטח את הבית לשון יחיד דאין חברו מיטפל עמו בטיחה כדתנן במתניתין.

הלכה ה

אבן שבזוית בזמן שהוא חולץ חולץ את כולה כדכתיב וחלצו ובזמן שהוא נותץ נותץ את שלו ומניח צד חברו נמצא חומר בחליצה מבנתיצה כדתנן במתניתין וטעמא דכתיב גבי נתיצה את אבניו ואת עציו משמע שלו ולא של חברו ויש בדבר ספק אם תהיה אבן זו של חברו כמו יד לאבן שלו.

הלכה ו

בית שנראה בו נגע והיתה עליה על גביו נותן את הקורות לעליה וסומכן בעמודים ואינו נותצן עם הבית נראה בעליה נותן את הקורות לבית כדתנן במתניתין ונפקא לן בת"כ מדכתיב אבניו עציו ואת כל עפר הבית ולא אבני ועצי ועפר העליה לא היתה עליה על גביו כולן ניתצין עמו דכיון דכתיב אבניו עציו ואת כל עפר הבית כל שנבנה עמו משמע דכיון דאין עליה על גביו הרי הכל נבנה עם הבית ומציל את המלבנות ואת הסריגות שעושים בחלונות כדי שלא יפלו משם התינוקות ואין מוציאין חוץ לעיר דלא מיתסרי בהנאה דלא הוו בכלל אבנים ועצים ועפר.

הלכה ז

הלוקח אבנים מבית מוסגר ובנאן בבית טהור אם חזר הנגע למוסגר חולץ את האבנים שבטהור כדתנן במתניתין דדינם כדין הבית שניטלו ממנו והיינו אבנים שלא היה בהן הנגע ואם חזר לאבנים שהניח בטהור הבית הראשון ינתץ כאלו היו האבנים קבועים בו וחזר נגע לבית והני אבנים נמי בעו נתיצה אלא שממתין להם עד שישמשו את הבית השני בסימנין דטעון הסגר והיינו בכל בית שנראה בו נגע בתחלה כדתנן במתניתין דפי"ג.

הלכה ח

כיצד מטהרין את הבית המנוגע אחר החליצה וטיחה מביא מים חיים בכלי חרש כדכתיב בקרא וב' צפרים ועץ ארז ואזוב ושני תולעת דכתיבי נמי בטהרת הבית אלא שבאדם מזה שבעה פעמים לאחר ידו כדאמר' לעיל ובבית מזה שבעה פעמים על המשקוף של בית מבחוץ כדתנן במתניתין פי"ד וכתיב בקרא והזה אל הבית שבע פעמים ומשמע פני הבית דהיינו על המשקוף מבחוץ בהסגר הבית דמסגיר אותה והוא עומד בפתח כדאמר' לעיל ותניא והזה על הבית על שקופו ויש אומר על כולו ואם נאמרו כל דיני טהרת צרעת באדם למה נשנו בבית ואם נאמרו בבית למה נשנו באדם אלא מפני שיש באדם מה שאין בבתים דאדם טעון קרבן ובית אין טעון קרבן ויש בבתים חומרא שאין לו טהרה מטומאה כשניתץ ואדם יש לו טהרה מטומאתו אפילו אחר החלט כשנתרפא:

פרק טז

הלכה א

בית המנוגע אב מאבות הטומאה כל הנוגע בו יטמא וכן אבנים שחולצים ממנו אחר הסגר ואבנים ועצים ועפר שנותצין ממנו כולן אבות הטומאה כדתניא בתוספתא דנגעים פ"ו אלו ואלו טמאים במגע ובמשא וקאי אאבנים מנוגעות שחולצן ואאבני נתיצה ומטמאין נמי בביאה כדתנן במתניתין פי"ג דאבן אחת מטמא בביאה ותנן נמי התם אבניו ועציו ועפרו מטמאין בכזית רבי אליעזר חסמא אומר במשהו מר יליף ממת דצרעת איתקש לטומאת מת כדכתיב אל נא תהי כמת ומר יליף מאיברים של מת דתנן בפרק קמא דאהלות האיברים אין להם שיעור כיון דילפינן בגד צמר ופשתים ושתי וערב וכל כלי עור דמטמאי נמי בביאה שהוקשו כולן לבית בקרא דכתיב זאת תורת נגע צרעת בגד הצמר וגו' וכדא' לעיל ספי"ג משמע דאבני בית נמי ועציו ועפרו מטמאין נמי בביאה כדאמרינן וכולן אסורין בהנאה כדילפינן גבי צרעת ממארת דכתיב בבגדים תן בו מארה ואל תהנה בו ואפילו עשאן סיד והכא נמי בבתים כתיב צרעת ממארת וכולן משלחין אותן חוץ לעיר אף על פי שאינה מוקפת חומה כדכתיב והשליכו אותן אל מחוץ לעיר חוץ לכל עיר כדאמרינן לעיל ספי"ג.

הלכה ב

בית מוסגר אינו מטמא אלא מתוכו ומוחלט מיטמא מאחוריו ומתוכו וזה וזה מטמאין בביאה כדתנן פי"ג וכתיב בבית מוסגר והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו יטמא הרי

שאינו מטמא אלא מתוכו ותניא בת"כ צרעת ממארת היא בבית טמא הוא מה תלמוד לומר והרי מוסגר נמי אמרינן דמטמא אלא הוסיף לו טומאה שיטמא בין מתוכו בין מאחוריו וטומאת ביאה בין שנכנס לבית בין שהאהיל דבר אחר עליו ועל הבית ונכנס תחת האהל הרי כאלו בא לבית וכדתנן פי"ג היתה אבן מנוגעת מונחת תחת האילן והטהור עובר ניטמא טהור עומד תחת האילן ועבר אדם באבן מנוגעת לא טמאהו ואם הניחה טמא וכדתנן פי"ג וכדדרשינן בת"כ מחוץ למחנה מושבו מושבו טמא היינו בית מושבו דכל זמן שיושבת הטומאה תחת האילן ועבר טהור טמא.

הלכה ד

המאהיל בידו על אבן מנוגעת או שהאהילה עליו טהור כת"ק דרבי שמעון בתוספתא פ"ז דהבא אל הבית לא משמע אלא שנכנס לבית או תחת האהל עם הבית או עם המנוגע אבל כשהאהיל הוא על המנוגע לא נכנס תוך אהל עמה ולכך אינו מטמא עד שיגע בה.

הלכה ה

טהור שנכנס לבית המנוגע דרך אחוריו אפילו נכנס כולו חוץ מחוטמו טהור כר' אושעיא פרק ידיעות הטומאה דכתיב והבא אל הבית דרך ביאה אמרה תורה ואי נכנס כולו מאחוריו טמא דלא גרע מכלים שבבית דכתיב ולא יטמא כל אשר בבית. טהור שהכניס ראשו ורובו לבית טמא נטמא כדתנן פי"ג ותניא בת"כ והבא אל הבית כשיכניס ראשו ורובו דבציר מהכי לא חשיב ביאה וכן טלית טהורה שהכניס ממנה ג' על ג' לבית טמא נטמא כדתנן נמי התם דכיון דמיקרי בגד לטומאות נגעים שאינו מטמא בנגעים אלא א"כ יש בו ג' על ג' הכי נמי אם נכנס ג' על ג' ממנו ובבית טמא נטמא כל הבגד אפילו רובו בחוץ כיון דקצתו שנכנס מיקרי נמי בגד מה שאין כן באדם דאם נכנס מיעוטו לא מיקרי ביאת אדם לבית וכן חרס שהכניס אויר לבית טמא נטמא כדתניא בתוספתא דכיון דאין טומאה נכנס לכלי חרס אלא דרך פתחו ונכנס פיו לתוך הבית נטמא אפילו רובו בחוץ ושאר כלים כשיכנסו רובן טמאין מיד כשלא הכניסן לבושין אבל אם נכנס לבוש כליו הוא טמא מיד והן טהורים עד שישהה בכדי אכילת פרס פת חטין ולא פת שעורים מסב ואוכלו בלפתן כדתנן התם וטעמא דרישא דכיון דאינן לבושין קרינן נמי בכלים והבא אל הבית ותניא בת"כ והבא אל הבית וכו' יטמא עד הערב מלמד שאין מטמא בגדים פי' מדלא כתיב וכבס בגדיו וטמא עד הערב יכול אפילו שהה שם כדי אכילת פרס ת"ל והאוכל בבית יכבס בגדיו דכי היכי דאוכל מטמא בגדים הכי נמי אי שהה כדי אכילה מטמא בגדים ובעו כיבוס אין לי אלא האוכל השוכב מנין ת"ל והשוכב בבית יכבס בגדיו אין לי אלא אוכל ושוכב האי בלא האי לא האי ולא האי שאינו אוכל ולא שוכב ולא עומד

מנין שטעון כיבוס בגדים ת"ל יכבס בגדיו לרבות דאף על גב דלא אכל ולא שכב כיון דשהה כדי אכילת פרס מטמא בגדים אם סופינו לרבות לא אוכל ולא שוכב אלא שוהה מה ת"ל האוכל ושוכב ליתן שיעור לאכול כדי שוכב דהיינו מסב דלא תימא אכילת כזית חשיבה אכילה ומטמא בגדים להכי כתיב והשוכב שלא יהא מטמא בגדים האוכל עד שיאכל כדי שיעור שכיבה שהיא הסבה דהיינו כדי אכילת פרס וכיון דמרבינן לא אוכל ולא שוכב בעינן כדי אכילת פרס כדאמרינן. הגוי והבהמה שהיו לבושין כלים ונכנסו לבית המנוגע נטמאו הכלים מיד כדתניא בתוספתא הבהמה והגויי אין מקבלין טומאה ואין מצילין בגדים בבית המנוגע ותניא בת"כ יכול אף הבהמה והגוי יהיו מצילין בבית המנוגע עד כדי שיעור אכילת פרס ת"ל יכבס את בגדיו פי' מדלא ערבינהו אוכל ושוכב יכבס בגדיו אלא כתב כיבוס בגדים בתרוייהו כל המטמא בגדים מצילין והני דלא מטמא בגדים דלאו בני קבולי טומאה נינהו אין מצילין על הבגדים כדי אכילת פרס אלא מיד טמאים דקרינא בהו והבא אל הבית וגו'. היה עומד בבית המנוגע וידיו חוץ לבית וטבעותיו בידיו אם שהה כדי אכילת פרס טבעותיו טמאים אע"פ שהן בחוץ והעומד בחוץ ופשט ידיו לפנים נטמאו ידיו בלבד מיד וטבעות שבידיו בכדי אכילת פרס כדתנן במתניתין פי"ג כחכמים דפליגי אר' יהודה וסבר דמציל עד כדי שיעור אכילת פרס אע"ג דהוא לא נטמא דלא הוי כגוי ובהמה דכיון דאינם מקבלים טומאה אין מצילין על כליהם דישראל ראוי לקבל טומאה כשיכנס ולהכי אף על פי שלא הכניס אלא ידיו ולא נטמא גופו מציל על כליו כיון שהם לבושים באצבעותיו ואם היה הוא בפנים וידיו בחוץ בטבעותיו לכ"ע מציל ובכדי אכילת פרס מיהא נטמאו דהא ידיו בתר גופו גרירי כיון שנכנס רובו הרי כולו טמא והיה נראה דאם טבעותיו בקומצו טהורין כיון שאינן לבושין לא גרירי בתריה אלא דבתוספתא תניא טבעותיו בקומצו הוא והן טמאין מיד ואם היה מלובש בהן עד שישהה כדי אכילה וכו'.

הלכה ט

כל המציל בצמיד פתיל באהל המת בכלי חרס ואבנים ואדמה שהיו אוכלים בתוכן מציל מכוסה בלא צמיד בבית המנוגע וכל המציל מכוסה באהל המת בלא צמיד כבור ודות שבבית אפילו היו מגולין בבית המנוגע מה שבתוכן טהור כר' יוסי דפליג אר' מאיר במתניתין פי"ג דכיון דטומאת מת שבעה וטומאת צרעת טומאת ערב לא הוי באהל המת.

הלכה י

זה השינוי האמור בבגדים ובתים שהראתו תורה צרעת בשתוף השם אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא להזהירן מלשון הרע ואם עמד ברשותו עד שניתץ ביתו ועד שנשרפו

כליו ומלבושיו משתנה עורו ויצטער שלא כמנהגו של עולם בלא סיבה טבעית אלא סבת העון עד שישוב ויתרפא ג"כ שלא כמנהגו של עולם אלא כרצון המקבל תשובתו שמקרבו על ידי טהרתו והבאת קרבנותיו ומפני כי מותר האדם מן הבהמה בג' דברים כוללים והם שכלו הדבוק בנשמתו וממנו כח הדיבור ומעשיו ומלאכותיו המסודרות ביושר על פי שכלו וכן מלבושיו החופפים את גופו מפני כבודו כי הם כבוד הגוף שהוא כלי מוכן לקבל השכל וכן נכסיו שקונה בעולם הזה להשתמש בהם בעבודת בוראו אם יחטא בשכלו לדבר תועה וחונף ולשון הרע על נכסי חברו להוציא דבה שקנה אותם בגזל ובעולה אז ישתנו קורות ביתו שנכסיו כנוסים בו להורות הפסד בקנינו על מה שחטא בלשונו בנכסי חברו ואם יאריך פיו ולשונו יותר להוציא דבה על גוף חברו ולעשותו בעל מום במה שלא יתראה בהיותו לבוש ומכוסה במלבושיו המכבדים אותו וכן להוציא עליו שום דבה המגעת לכבוד גופו כמו תאוות גופניות אז ישתנו כליו ומלבושיו אשר הם כבודו ויעמוד ערום ואם ירחיב פיו ולשונו יותר לדבר תועה על האדם במה שהוא אדם לומר שחוטא בשכלו ובדעותיו אז ישתנה עורו ויהיה מושבו מחוץ למחנה כבהמות שאין להם שכל בלי בית ונכסים ובלי מלבושים בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע וגם שכלו לא יעמוד בו כי אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות ואם תחלת חטאו יהיה בדבר החמור והקשה במה שמגיע לשכל האדם יצטרע מיד כמו שמצינו במרים שלא נשתנו יריעות אהלה ולא מלבושיה אלא מיד נצטרעה בדברה במשה אחיה לפי' ראוי למי שרוצה לכוין אורחותיו להתרחק מבעלי לשון הרע ומלדבר עמהם ולא תהיה שיחתו אלא עם כשרי ישראל שאין דיבורם אלא בדברי תורה וחכמה ולפי' הקב"ה עוזר על ידן ומזכה אותן בה כמו שכתוב אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו וגו'. ויש בהלכות אלו קצת דברים שהם מדרבנן וכו':